

ISTORIÎA BESÉRECEI ȘCHEILOR BRĂȘOVULUI

(MANUSCRIPȚ DE LA RADU TÊMPÊ)

PUBLICATĂ

CU CHELTUIALA BISERICEI SF. NICOLAE DIN BRĂȘOV (ȘCHEIU)

DE

STERIE STINGHE.

BRĂȘOV,
TIPOGRAFIA CIURCU & COMP.
1899.

In loc de prefață.

Manuscriptul acestei istorii să află azi în biblioteca bisericeii Sf. Nicolae. Precum să poate ceti pe primele pagine, el e o donație a părintelui protopop Ioan Petric, făcută la a. 1878. El e un volum în 8°, care mai conține azi 100 de foi, dintre cari mai lipsesc și foile dela 13—21 incl., a 53-a, a 79-a și a 80-a. La începutul manuscriptului să află doo foi nenumerisate, pe cari ulterior și de altă mână s-a scris unele date. Așa pe pagina primă să zice:

1761. Av. 23. s-au făcut instalația vlădichi Dionisie.

1779. Iul. 18. s-au pristăvit p. prot. Pet(cu) la Coasna la borvis.

Pe pagina a doua să află iscălitura lui Radu Témpe, scriitorul acestui manuscript, érá pe pagina

IV.

a patra s-a încercat cineva a pune la un loc datele privitoare la zidirea și repararea bisericii, după textul manuscrisului. Dintre datele, cari s-au aflat pe foi, cari azi îi lipsesc manuscrisului, e numai cel următor: la 1765. s-au făcut paraclisul cel nou.

Afară de cele 2 foi nenumărate dela început, el mai are și alte foi nenumărate intercalate, însă de alt format. Așa paginii prime îi premerge un hrisov de scutită alui *Nicolae Alexandru* voevod, domnul Ungrovlahiei. Între foile 57 și 58 sunt alte două foi: una conține răspunsul lui Manolache logofătul la cartea gocimanilor și juraților, și a doua e un legământ al gocimanilor și juraților. Dintre foile numerisate a 30-a, 31-a, 39-a, 60-a și a 64-a asemenea au alt format.

Manuscrisul să pare a fi o încercare a prot. *Radu Tâmpé* de a scrie o istorie a bisericii la care servea, pe baza documentelor aflătoare în archiva bisericii, și pe care, după moartea lui (1742), după cum să vede din ultimele date, a încercat s-o continue Radu Duma, a cărui scrisoare mi-e cunoscută din alte manuscrise ale lui.

Acest manuscris cuprinde viețile preoților (44. la număr) dela această biserică, începînd dela popa Pătru cel bătrîn, care a fost popă încă pe timpul

V.

cînd era biserica cea de lemn (1484). Apoi istoria vlădicăi Athanasie, căruia îi dedică și o poezie de 112 versuri, și istoria vlădicăi Patachi-Ioan. Arată năcazurile, ce le-a făcut Jipa acestei biserici și năcazurile pricinuite de popa Thodor și cum a venit episcopul unit Inochentie Clain la Brașov, cu scop de a converti pe Brașoveni. Arată că parochia Brașovului după unașie (1724) a fost supusă la episcopia Rîmniceului.

Apoi mai conține date privitoare la zidirea bisericii și înoirile făcute la ea, precum și alte date de interes local.

Afară de textul acestui manuscris s-a mai publicat aici încă 12 hrisoave dela domnitori din Moldova, un hrisov alui *Dumitrașcu Vlaicu*, pentru moșia Budișteni, inscripțiile de pe biserică (din afară), cusăturile de pe hainele așa numite domnești și inscripția de pe o tablă de aramă, găsită în turnul bisericii la reparare.

La transcriere am căutat să dau originalului o copie cît să poate de fidelă. Așa am folosit pentru semnele cirile: *ij* semnul *č*, la începutul și la mijlocul cuvîntului, înainte de *a*, *o* și de consoanante; înainte de *e*, *i* însă simplu *c*; la finea cuvîntului însă *ci*.

Pentru *rr* semnul *ğ* înainte de *a*, *o* și cons.; înainte de *e*, *i* însă semnul *g*; la fine însă *gi*.

VI.

Pentru *u*, care la finea cuvintului (ba uneori chiar și în mijlocul cuv.) e folosit foarte des în loc de *ți*, totdeauna simplu *ț*, pentru de a arăta unde *î* e scris și unde nu, în manuscris.

Pentru *ѣ* totdeauna *é*.

„ *ѡ* „ *â*.

„ *ѣ* „ *î*.

„ *ѣ* „ *ia*.

și pentru *ѣ*, care de multe ori la finea cuvintului să scrie deasupra, totdeauna *ü*.

Spre orientare am dat și paginile manuscrisului, punând numerii la margine în paranteză și acolo unde începe pagină nouă o linie verticală în text. Cuvintele prescurtate am căutat să le întregesc, folosind însă paranteza.

La acest loc mă simt dator a aduce mulțămitele mele D-lui profesor Weigand, care mi-a servit cu sfatul său la transcriere, apoi D-lui profesor Polihronie Sîrku, care a transcris și tradus textele slave, precum și D-lui director Arseniu Vlaicu, care s'a îngrijit de corectarea erorilor trecute cu vederea.

Lipsca 1899.

Sterie Stinghe.

E R O R I :

Pagina	21	șirul	8	cet.	Siicu	în loc de	Siincu.
>	22	>	11	>	ispravnicii	> > >	ispravniî.
>	26	>	16	>	la	> > >	lă.
>	31	>	23	>	vlădicîa	> > >	vlădicîă.
>	62	—		>	Eu pop(a) Static	sin	protopop(ului)
					Vasilic Grid	în loc de	Vasile Grid.
					Eu pop(a) Static	sin	protopo(ului).
>	82	>	9 de jos	>	Avgusta	în loc de	Avgusto.
>	83	>	4	>	ritul	> > >	zitul
>	84	>	24	>	Evghenic	> > >	Erghenic.
>	>	>	26	>	arex	> > >	asex.
>	>	>	2 de jos	>	Ypopsifios	> > >	Ypopsitios.
>	85	>	6	>	făgăduință	> > >	fagăduință.
>	92	>	26	>	socotim	> > >	secotim.
>	112	>	8 de jos	>	proscomidi	> > >	proscotidi.
>	145	>	9 > >	>	astăz	> > >	astaz.
>	146	>	1	>	politieî	> > >	poliieî.
>	161	>	18	>	Preoții	> > >	Preeții.
>	161	>	nota ¹⁾	>	Mărgăritul sf. Ioan gură de aur	în loc de	Mărgăritul = sf. Ioan gură de aur.

ISTORIÎA

sfintei beséreci a Şchéilor Braşovului.

*Anul 1392 (6900) au venit Bolgarii într-acesta loc, care
să sice Bolgarsec.*

Spunere, precum au fost lucrul, şi cum au (1a)
căzut preoţia la acest loc, la această sfântă besérecă,
den popa Pătru cel bătrân, până la popa Costandin
şi la alţii, cum cu lupta trudindu-să au ţinut sfânta
besérecă, şi s-au nevoit cu multă ostenelă de au
purat lucrurile legii, de nu s-au schimbat.

Fost-au cursul anilor dela Chr. 1484, iar dela
Adam 6992, iar den veniré Bolgarilor 92. Într-astă
vréme fost-au preot aici în Şchéi la sfânta besérecă
cé de lemn, până n-au fost ridicat Şchéii besérecă de
piătră, anume popa Pătru, care au preotit până în
moarte, şi l-au îngropat în besérecă Şchéilor. Iară încă
fiind viu popa Pătru, venit-au oamenii din sat din
Râşnari, de lângă cetate lui Herman, cei zic Sibiul,
aici la sfatul Coronei, cei zic Braşovul, pe numele apei
cei zic Braşovia, şi au adus cărţ dela domniî din Sibii,
la domniî sfatului din Braşov, şi au poftit să le dé
un preot de aici. [Deci au socotit sfatul şi au îngă- (1b)
duit acéia pentru voia Sibiianilor, şi léu dat pe

pop(a) Bratu, feçorul popei lui Pătru, și l-au dus în sat în Râșnari, de lău fost preot până la moarte, acolo. Iară deca s-au dus pop(a) Bratul după câțva ani, când era încă acolo pop(ă) la bătrânețe și-au preoțit pe fiu-său Pătru, care i-au fost numele pe pop(a) Pătru cel bătrân, și au fost preoț amândoi acolo.

1495 (7003), din venire Bolgarilor 103, căzut-au un cuget bun spre creștinii dintr-acesta loc, de merseră la cinstitul sfat, cu mare rugăcune și cu mare cinste, și cu rugăminte dela Io Négoe Basarab voevod din țara muntenescă, și i-au îngăduit sfatul de au zidit și au ridicat besereca această de piatră, și cu ajutorii lui Négoe voevod, lângă aceasta s-au sculat cu ajutorii și orașanii de aci bătrâni și tineri, bogat și săraci, mici și mari, și au isprăvit sfântul oltari și hramul și clopotnița ce véchie. Atuncea creștinii dintr-acest oraș, s-au sculat de au mers iară la stat cu cuvinte bune, de au poftit să le scrie cărț la Sibii să-ș întoarcă pe preotul Bratul înapoi, ce n-au putut, că n-au vrut să-l dé satul și sfatul Sibiului, ce au adus de acolo pe fiu-său pop(a) Pătru, aici în besereca ce noao, care au fost făcut(ă) de piatră. [Intr-aceste vremi au fost război la Feldioară. 1528 (7137)¹⁾ într-acastă vreme s-au înoit și turnul sfatului de aici].

1541 (7149)²⁾ din venire Bolgarilor 149, s-au pristăvit pop(a) Pătru, și s-au îngropat cu cinste (2a) în tinda beserecei. In locul lui au rămas preot

¹⁾ 1528 = (7036); ²⁾ 1541 = (7049).

pop(a) Toma fiu-său, acesta neavând feçori, au luat lângă sine pre un nepot, de sor, căci au fost învățat de au preoțit amândoi. Iar pop(a) Toma, după ce i-au murit preotésa la bătrânețe, s-au dus în țara muntenescă de s-au călugărit, în mănăstire din Râncaçog și acolo 1572 (7080), din venire Bolgarilor 180) s-au pristăvit, Noem. 21. Rămas-au în locul lui pop(a) Toma Dobre, ce n-au trăit mult, ce s-au pristăvit tot într-acest an Decem. 13. Preoțit-au pop(a) Toma împreună cu pop(a) Dobre, ani 25, și pop(a) Dobre tatăl lui au fost popei Mihăi, și au preoțit fără pop(a) Toma ani 6, și s-au pristăvit cum scrie mai sus.

Pre urma lor au stătu preoț la besereca pop(a) Vasilie și pop(a) Voicul, ce n-au trăit mult, nici pop(a) Vasilie, ce au murit. În locul lui au fost pop(a) Voicul mai mare, și au adus și pe pop(a) Jane de au fost cu sine. Atunci au venit și Mihăi sin*) popei Dobre din țara sârbescă dela învățatură, deci n-au încăput la besereca, căci n-au vrut să facă gâlăvă între oameni și între preoț, ce au așteptat vreme de la Dumnezeu.

1576 (7084), din venire Bolgarilor 184, au venit Schéii dela Râjnov și l-au poftit la sfat și la preoțit de aici, de l-au trimis în țara muntenescă de l-au preoțit, și au fost preot la Râjnov un an și câte-va săptămâni.

1578 (7086), din venire Bolgarilor 186, Gen. 26) s-au pristăvit pop(a) Voicul, și s-au îngropat cu cinste supt zidul acela ce împarte boltița, că n-au

*) sin = fiu

vrut să-i scoată oasele, când au aruncat temelii. Atuncea domniia în țara muntenescă Mihné vod(ă), iar în Ardél Batăr. Cristof, județ era aici Piter Herjel și așa au rămas pop(a) Iane protopop și la cetate scriitori, și au adus lângă sine și pe pop(a) Miha.

1580 (7088), din venire Bolgarilor 188, în zilele bunului creștin Herjel Lucai județul cetății Brașovului, și ale acestor preot, multe cărț s-au tipărit și pre limba rumânească și pre limba slovenescă, și mult s-au nevoit acești păstori cu turma lui Chr. și cu besereca, și au îndemnat pre Io Petru voevod Dimitrie Cercel, fiul Pătrașcului vodă domnul muntenesc, de au ridicat tinda beserecei de piatră cu voia sfatului, și au înfrunșetă oltariul și besereca cé véchie cu tóte chipurile sfinților și cu podoabe în anul 1583 (7092), atunci au fost din ziditul beserecei céi vechi 89 de ani, și din venire Bolgarilor 192, și multe cărț au câștigat acești preot beserecei.

1591 (7099) s-au pristăvit pop(a) Iane, și s-au îngropat cu cinste. În locul sfinției sale au rămas pop(a) Michai sin popei Dobre protopop(ul) în besereca din Șchéi, și au fost pop(ă) mic pop(a) Balé, ce acestuia i-au murit preotésa, și părăsind preotia s-au însurat, și după ce s-au ertat pop(a) Balé de preotie, au luat protopopul Miha pe pop(a) | Négoslav, care au fost din țara muntenescă din oraș din Floci,¹⁾ ca să fie lângă sine preot mai mic. În zilele acestui protopop Miha, s-au sculat Aaron vodă dela Moldova, de au mai ajutat sfânta beserecă, de ce

¹⁾ Cetatea de Floci la gura Ialomitei, azi Pina Petrei.

n-au isprăvit*) Pătru vodă, Aaron vodă au isprăvit, și o au zugrăvit, și au mai înălțat și turnul în anul 1595 (7103), din venire Bolgarilor 203.

După acéia 1599 (7106), din venire Bolgarilor 206, s-au sculat Miha vodă din țara muntenescă, de au trecut muntele, și au aprins satele, atunci au mers domnul Țerșiș județul din Brașov cu protopopul Miha, și au făcut pace și legătură cu Miha vodă să nu strice ținutul.

1604 (7112), iară din venire Bolgarilor 212, într-acastă vreme au trimis cinstitul sfat al cetății Brașovului, pre părintele Miha protopopul cu solie în țara muntenescă, la măriia-sa Io Șerban voevod, și l-au adus pre măriia-sa pre credință aici la cetate Brașovului, și lau primit cu mare cinste, și au făcut măriia-sa bună legătură și pace aici în Brașov cu domni cetății, și iară s-au înturnat cu cinste Șerban vodă la scaunul său în Târgoviște.

Iară când au umblat cursul anilor 1605 (7113), iară din venire Bolgarilor 213 | Iulie 25, mai nainte (3b) de răsăritul soarelui, s-au pristăvit și părintele protopopul Miha, fečorul popei lui Dobre, trecând la răpaosul cel de sus, și s-au îngropat cu cinste în sfânta beserecă.

Pre urma milostivei sale au rămas popa Négoslav ce nu vré pop(a) Négoslav să primescă pre părintele pop(a) Constandin sin protopop(ului) Miha, căci acest preot pop(a) Constantin să preotise foarte tânăr, când au fost de 18 ani.

*) ms. isprăvit;

Iară când au fost 1606 (7114), iară din venire Bolgarilor 214, într-aastă vreme văzând cinstitul sfat al cetății Brașovului, și părintele Theoctist vladica dela Belgrad, și părintele Luca mitropolitul de Târgoviște sumeția popei lui Négoșlay, care era de țară din oraș dela Floci, socotiră cu un cuget și cu lege, și l-au scos de aici dela besérecă, și l-au zis de s-au dus la locul său.

După acéia au rămas în locul părintelui Miha fiu-său pop(a) Constandin, iară măcară că era și tânăr, tot îi fu a purta grija besérecei.

Atuncea n-au fost și alt preot la sfânta besérecă, ce au luat lângă sine pre popa Stan. Și puțină vreme au trăit amândoi în pace, ce apoi s-au sculat pop(a) Stan să fie mai mare, ce într-u acéia | s-au (4a) amestecat lucrurile.

Deci văzând cinstitul sfat atâta val și gălăvă, socotit-au și au scos pe popa Stan dela besérecă, și s-au dus la Făgăraș, de au fost preot la un sat, și moarté lui i-au fost, că l-au trăsmit într-o șură de au ars împreună cu un fi al lui anume Vasilie, și așa s-au săvârșit ticăloșaste în anul 7140.

Iară după ducere popei lui Stan de aici, rămas-au protopopul Constandin sângur, deci au luat pre popa Mihail de lau ținut lângă sine.

Într-aastă vreme s-au pristăvit pop(a) Manuil din Zărnești, deci au pofit satul pe pop(a) Mihail de aici, și l-au îngăduit de au mers acolo.

După acéia s-au preoțit popa Dimitrie de au fost lângă protopopul Costandin, și puțin trăindu-i

preotésa au murit, ce n-au trecut vreme multă, și s-au ertat de preoție și s-au însurat, și au dobândit un cocon, deci au murit mirén.

În urma lui au luat protopopul Costandin lângă sine pe frate-său popa Vasilie, și au fost cu sine până la moarté sa. Și foarte au purtat sfinția-sa grija besérecei de cuvântul lui Dumnezeu, că și pre mult creștini i-au indemnat de au înfrumșețat beséreca, și au deres cru-|-cile pre turn. (4 b)

1628 (7137), iară din venire Bolgarilor 237, s-au pristăvit și protopopul Costandin, Noem. 22 și au trecut în viața céfalaltă unde însuș Chr. știe. Trăit-au într-aastă lume ani 42, și preot au fost ani 23.

Într-aastă vreme au rămas protopop Vasilie, în locul frățani-său.

Venit-au pop(a) Mihail dela Zărnești de au fost lângă milostiva-sa. Gen. 3, și au preoțit al doile rând în sfânta besérecă ani 4 și 5 luni.

1633 (7141), iară din venire Bolgarilor 241, Iunie 9 zile în zioa de sfânta Troiță, s-au pristăvit pop(a) Mihail, și au preoțit aici și în Zărnești cu totul ani 24, și s-au îngropat cu cinste.

În urma milostivei-sale au fost preot mic popa Pavel, feçorul lui Vasilie diiacul, și s-au pristăvit, și s-au îngropat în tinda besérecei, în groapa părinților lui.

După acéia s-au preoțit popa Gheorghii, feçorul unui creștin de aici al Vălcului Răcnei, nepotul popei lui Stan, care-l scóseră de aici.

Iară când au fost anul dela Chr. 1659, dela (5a) Adam 7167 Fev. 25, sau pristăvit protopop(ul) Vasilie, fratele părintelui Constandin, fiul popei Mihaî, și s-au îngropat în sfânta besérecă cu cinste.

Pop(a) Gheorghii au rămas preot după acéia, care era nepot popei lui Stan, care-l scoaseră de aici, ce puțină vréme au trăit și s-au pristăvit Mart. 10, într-acei an.

1659 sculatu-s-au creștinii de aici și au adus din Zărnești pre pop(a) Smadul la această sfântă besérecă, cu voia cinstitului sfat, și cu voia săténilor de acolo, de fu protopop.

Și tot într-acei an s-au sculat Ion feçorul Florei Corbei să se facă popă, fără voia orășanilor și fără a părintelui protopop Smadul, și au mers în țara rumânescă și au venit nepreotit, decii au mers la Belgrad, și tot au venit nepreotit.

Iară văzând orășanii, că nu va pute fi sfânta besérecă fără de preot, ca să nu să știrbescă slujba sfintei beséreci, căzut-au orașul cu mic cu mare la Văsiî dascalul sin Stançul Hoban, care era dascal la sfânta besérecă, și i-au zis să se preotească, și cu multă rugăminte l-au plecat, și i-au purtat orașul grija de i-au isprăvit de toate trebile pela domni.

Deci gătindu-se Văsiî dascalul să mérgă la preoție, [trimis-au orașul și pe Ion sin Florei Corbé goç- (5b) manul, însă cu multă rugăminte l-au luat Văsiî dascalul lângă dânsul, și au mers amândoi, și s-au preotit la părintele Sava mitropolitul din Belgrad, și

pentru rugămintele orașului, au preotit și pe Ion sin Florei goçm(anului) împreună cu Văsiî dascalul.

1659 (7167) Mai 17, și au venit amândoi preot în sfânta besérecă a Șchéilor Brașovului. Și într-această vréme mai înmulțindu-să creștinii aici în Șchéii Brașovului, și fiind popă Radu sin Băilă de aici din Șchéi preot la sate în multă vréme, într-acei lipsă a orașului de preot, s-au prilejit și molitva-sa aici, și fiind cei trei preot aici nu-l îngăduia, însă protopop(ul) Smadul și cu pop(a) Ion, iară pop(a) Văsiî și cu o samă de oameni de oraș mérseră la măriia-sa județul Herman Mihaî, și măriia-sa léu făcut așezământ să fie patru preot să păzescă sfânta besérecă și orașul.

Anul 1659, iar dela Adam 7167, într-această vréme fiind omor de çumă aici în Brașov, pristăvit-s-au protopop(ul) Smadul, și l-au îngropat în tinda besérecii cé mare înainte ușei clopotniței cu cinste, și tot pre acé vréme au murit și preotésa popei lui Ion sin Florei goçm(anului), decii au rămas la această sfântă besérecă trei preot, pop(a) Văsiî Hoban, și pop(a) Radu Băilă, și pop(a) Ioan Corbé.

Tot într-acest an ce scrie mai sus | 1659 (7167) (6 a) au rămas pop(a) Văsiî protopop cu voia domnilor anum(e): Mihaî Herman vel(ic)¹⁾ județ, și Michai Golçmid star sud²⁾, și cu voia a tot cinstitul sfat al Brașovului și cu voia a tot orașul.

După acéia s-au sculat Vălcul sin pop(ei) Gheorghii, care era nepot popei lui Stan, care l-au

¹⁾ velic = mare. ²⁾ star sud = județ bătrân.

scos de aici, și au umblat la cinstitul sfat să-i facă deres, ca să să preoțescă aici. Decî văzând Vasilachi sin protopop(ului) Vasilie, că umblă Vâlcu să să preoțescă, fiind el mai mare și mai de bună rudă, sculatu-s-au și el să să preoțescă, decî au îngăduit cinstitul sfat, și au mers amândoi la părintele Ghenadie la Belgrad să să preoțescă. Decî văzându-i sfinția-sa că sunt tineri și neînvęțați, datu-léu multă certare, și n-au vrut să-i preoțescă, ce au venit acasă nepreotiți. După acéia au mers iar amândoi în țara muntenescă, la părintele mitropolitul Stefan, decî văzându-i și sfinția-sa că nu-s destoinici, n-au vrut să-i preoțescă. Decî văzând ei acăsta, sculatu-s-au și s-au dus la părintele Serafim episcopul Buzăului și i-au preotiți, și au venit 1668 (7169)¹⁾ amândoi preoți în sfânta besérecă Oct. 23.

După acéia pop(a) Ion Corbé fiind vădúv și tânăr s-au ertat de preoție și s-au însurat, decî au rămas iar patru preoți, anume: protopop(ul) Văsi Hoban, și pop(a) Radu Băilă, și pop(a) Vasilachi sin protopop(ului) Vasilie, și pop(a) Vâlcu | sin pop(ei) (6b) Gheorghii.

Preotiți-au pop(a) Radu Băilă într-acăstă sfântă besérecă 7 ani și câte-va săptămâni, și multă scârbă au petrecut dela nepriatini.

Precum au spus unii, cu vrăjitură și cu alte nepovestite lucruri s-au să zic otrăvi l-au fost scos din minte, de n-au fost știind când ce să cade a sluji, până ce ș-au făcut obștesca datorie.

¹⁾ 1668 = 7176

1669 (7177) s-au pristăvit pop(a) Radu Băilă în Dumineca Thomei, și fiind siriman neavând prilej să dé adetul sfintei beséreci pentru groapă, sculatu-s-au pop(a) Vâlcu și cu pop(a) Vasilachii și Pătru Marcé cu doi s-au trei oameni, și n-au îngăduit să-l îngroape în sfânta besérecă, ce l-au îngropat în curté beséreci.

Mai preotiți-au pop(a) Vasilachi încă un an și jumătate, și au preotiți cu totul ani 8 și luni 9. 1671 (7179) Sept. 8 s-au pristăvit pop(a) Vasilachi, și l-au îngropat în sfânta besérecă cu cinste.

Decî rămăind protopopul Văsi și cu pop(a) Vâlcu, ziseră orășanii că lér mai trebui încă doi preoți, în locul celor pristăviți, și vorovindu-să acești doi preoți, ziseră că vor ține orașul cum l-au ținut și mai înainte vréme doi preoți.

Intr-acăstă vréme s-au sculat pop(a) Staicu sin Stoicăi Staicu de aici, fiind preot la sat la Turchiș, și cu cât-va orășani déi lui, și au mers la măriia-sa judul Țaco Davăd, ca să-l îngăduiască să fie preot aici (7a) la sfânta besérecă. Decî înțelegând protopopul Văsi și cu pop(a) Vâlcu, mérseră și ei la măriia-sa județul și nu-l îngăduiră, și multă gâlcavă să făcu între preoți și între orășani. După acéia să sculă pop(a) Vâlcu și călcă jurământul și legătura ce avusese cu protopopul Văsi, și luind mită dela pop(a) Staicu, au mers amândoi la măriia-sa județul și cu cât-va orășani, și l-au îngăduit de-au încăput pop(a) Staicu preot la sfânta besérecă, fără de voia protopopului Văsi în anul cel mai sus semnat.

Văzând ačasta protopopul Văsiu cum pop(a) Vălcul i-au viclenit, și s-au făcut mai mare decât sfinția-sa, fiind pre acele vremi pop(a) Opré sin Roman de aici din Șchei preot la Satul-lung, și acest pop(ă) Opré era nepot de sor preoteșei popei lui Văsiu protopopul, sculatu-s-au protopopul Văsiu, și au luat pre pop(a) Opré lângă sine, și au mers la măriia-sa județul Țaco Davăd, și cu mult orășani de cinște. Decî văzând măriia-sa pe pop(a) Opré om tânăr și cu fire bună, îngăduit-au măriia-sa pre voia părintelui protopopului, și pre voia orașului, și au încăput pop(a) Opré preot la ačastă sfântă besérecă, în zilele mării-sale județului Țaco Davăd 1671 (7179) Dec. 23, decî înmulțindu-să preoții, și fiind iară patru preoți la ačastă sfântă besérecă, anume: protopop(ul) Văsiu, și pop(a) Vălcul, și pop(a) Staicu, și pop(a) Opré.

Decî fiind popa Vălcul om can trufaș și slab de (7b) minte, 1673 (7181) sculatu-s-au asupra protopopului Văsiu, cu multă gâlăvă și cu pără, ca să să ridice el protopop. Și neputând încăpé, fiind într-ace vréme săbor mare în Belgrad, protopopul Văsiu era dus în țara muntenescă pentru trebile orașului, cu știré mării-sale județului Țaco Davăd, și cu știré a tot cinstitul(ui) sfat, în zilele mării-sale lui Grigorie Ghica voevod, pre acele vremi s-au sculat pop(a) Vălcul de au mers la săbor în Belgrad, cu multă pără și vânzare asupra protopopului Văsiu, zicând: că adecă au fugit în țara muntenescă, și cum că nu ascultă de părintele vlădica Sava și de săbor. Decî crezând

vlădica și săborul cuvintelor lui céle deșarte, făcut-au carte dela craiul. . . . și a sfinției sale vlădicăi Savei și a săborului, ca să fie protopop aici la sfânta besérecă. Decî viind aici, prilejitu-s-au de au venit și protopopul Văsiu din țara muntenescă, și înțelegând de acele lucruri, mers-au la măriia-sa județul Țaco Davăd de i-au spus, și măriia-sa i-au zis, să mérégă să-ș păzescă scaunul său. Decî fiind gâlăvă între dânșii, avut-au întrebare și înainté cinstitului sfat, decî și cinstitul sfat, au dat poruncă ca acéia protopopului Văsiu, să mérégă să-ș păzescă scaunul, și sfânta besérică ca și mai nainte, și cărțile de protopopie ce adusése pop(a) Vălcul i léu luat, și i-au dat multă certare, zicându-i să se lase mai mic.

După acéia tot umblând pop(a) Vălcul cu scrisori la vlădica, scârbitu-s-au părintele vlădica pre proto- (8a) popul Văsiu, și au scris cărț cu rău dela măriia-sa craiul, asupra protopopului Văsiu. Decî văzând măriia-sa județul Țaco Davăd, și cu tot cinstitul sfat meșteșugurile popei Vălcului, chiebatu-l-au înainte din preună cu toți preoții sfinței beséreci, și multe cuvinte grozave de certare i-au zis, cât și de aici au vrut cinstitul sfat să-l scoată, și i-au pus și la închisoare în multă vréme. Iar protopopului Văsiu, i-au dat poruncă să mérégă să-ș păzescă sfânta besérecă.

După acéia léu făcut cinstitul sfat pace, și au dat porâncă popei Vălcului să mérégă cu oameni buni la protopopul Văsiu să-ș céle ertăcune, decî au

căzut cu oameni buni în sfânta besérecă înainte protopopului Văsiî, și s-au rugat să-l iarte, și îl-au ertat.

Tâmplându-să într-acéia vréme, de au venit părintele vládica Sava în sat în Vlădénî de au sfințit sfânta besérecă, ce s-au făcut acolo, poruncit-au să mérégă protopopul Văsiî și cu pop(a) Vălcul acolo. Decî au mers protopopul la măriia-sa Țimân Dédrij județul, și au cerut învățatură méрге-va au ba, decî măriia-sa i-au zis să mérégă, și au trimis și pre pop(a) Opré cu dânșii, să vază de va fi acolo vre-o gălcăvă între dânșii. Văzând părintele vládica, cum au umblat pop(a) Vălcul cu povéști deșarte, și cum (8b) protopopul Văsiî iaste om drept, decî au avut protopopul cinste și socotintă, și întorcându-să vládica înapoi, dat-au poruncă popei Vălcului să fie mai mic, și protopopul Văsiî să fie mai mare cum au fost.

1675 (7183) chiebat-au vládica pe protopopul Văsiî în Belgrad la săbor, decî protopopul au mers că știia că-i sânt lucrurile așezate toate. Iară popa Vălcul știind pe protopopul acolo, sculatu-s-au de au trimis carte cu multă pără, și povești deșarte la vládica și la săbor, care carte au încăput în mâna protopopului, ce i o a luat vládica cu sila, și după ce i o a luat mult val au făcut protopopului împreună cu săborul. Decî viind protopopul Văsiî acasă, trimis-au vládica cărț după dânsul la măriia-sa județul Țaco Davăd, și la cînstitul sfat și la orașani, să nu priméscă pre pop(a) Văsiî să fie protopop.

ce sa fie pop(a) Vălcul protopop, până va veni vládica aici în Brașov. Atunča măriia-sa județul Țaco Davăd vel(ic) și Simon Dédrij județul cel bătrân, și cu tot cînstitul sfat déca cetiră cărțile, pri-cepură meșteșugurile popei Vălcului, și déderă poruncă protopopului Văsiî să-ș păzéscă scaunul și protopopiia ca și mai nainte vréme.

1675 (7184) într-acelaș an au venit și părintele vládica Sava aici în Brașov cu mare scârbă asupra protopopului Văsiî, și multe au umblat amestecând ca să-l scoată din protopopie, și să pue pe popa (9a) Vălcu. Decî s-au strâns orașanii toț, mici și mari, și au mers înainte mării-sale județului Țaco Davăd vel(ic) județ, și a mării-sale Simon Dédrij, și a tot cînstitul sfat, și nici cum n-au îngăduit pe altul să fie protopop, făr pe pop(a) Văsiî Hoban, care era și mai nainte, așijderé și cînstiții domni ai sfatului n-au îngăduit ca să fie pe voia părintelui vládicii. Văzând părintele vládica Sava ačasta, să duse de aici scârbit, și iară rămase părintele Văsiî protopop la ačastă sfântă besérecă, cu voia a tot cînstitului sfat, și cu voia a tot orașul.

După ce au murit protopop(ul) Văsiî Hoban, fiind gočmani besérecei Pătru Marča și Văsiî Neamțu, strânsu-s-au săbor preoții împreună cu tot orașul, preoț era pop(a) Vălcu, pop(a) Staicu, pop(a) Opré, și aduseră și pe pop(a) Văsiî sin Comșa Răuț din Tohan. Decî pop(a) Vălcul sin pop(ei) Gheorghî, fiind mai bătrân decât ceialalt preoț, după rânduiala de

mai nainte, să socotiră și așezară ca să fie popa Vâlcu protopop, mai mult socotind orășanii, că să va potoli gâlăva din besérecă și dintre preot. Iară vrăjmașul cel ce pururé îi iaste slujba a învrăjbi și a strica tocmélele céle bune, intrat-au în gândul protopopului Vâlcu, | cu lucruri ca acélé, care lucruri (9b) și fapte și neașezări ale acestui protopop Vâlcu toate pre rând nu le putem scrie, destul iaste cât am zis, că cei înțelepți pot pricépe, că acest protopop Vâlcu inceptu a să mai întări pre obicéele ce era învățat întru nebunie, și dela mic până la mare numai poté trăi cu dânsul, de care lucruri proaste ale lui s-au supărat la tot orașul, și să ispitia toți în tot chipul și cu blândéte și cu rugăcune să-l potolésca. Iară el săracul le ținé toate ca o nimic. Decî văzând preoțiii ceialalt și gočmanii împreună cu tot orașul netocmiré lui, strânsu-s-au cu toții și mic și mare, și bogat și sărac s-au ridicat asupra lui cu dédinsul, zicându-i, sau să să lase de năravurile lui sau să fie lipsit și de protopopie și de preoție dintr-acest oraș. Iară el ticălosul nădăjduia întru bețiia, care nimic nu i-au folosit. Decî văzând orășanii, că nimic folosesc, mers-au cu dânsul la judecată, la cel ce era atunci județ Draut Gheorghî, în multe rânduri, și nu poté isprăvi ceva. [De care putem zice să fie fost acest județ ajuns de protopopul Vâlcu cu daruri].

Iară Ion dascalul (care și preot și gočman au fost) fiind fost dus în țara rumânescă, și viind iarăș aici, merseră la judecată, cu protopopul Vâlcu iarăș

la acel mai sus zis județ, și vădând că nimic isprăvesc, | pus-au dreptate și au scos judecata dela județul la cinstitul sfat, la cei ce să tâmplase judecători, și așa rămase protopop(ul) Vâlcu de mare rușine înainté sfatului, că-i eși judecata să fie lipsit dintr-acest loc și de protopopie și de preoție.

Iară el nici așa s-au lăsat, ce-ș lungi judecata la măriia-sa Crai, fiind pe acé vréme Crai Apafi Mihaî. Decî sfatul nu-l îngădui să mérgă la Crai, ce-i ziseră să mérgă înainté vlădicăi și a săborului celui mare rumânesc al țării Ardélului. Și alése sfatul și orașul pe Ion dascalul Corbé să mérgă să să întrebe cu el, și mergând la săbor au dus toate faptele lui scrise cu mari mărturii, decî alése și săborul cum au ales și sfatul. Iară el nici așa nu să așeză, ce să jeluî la măriia-sa Crai, zicând că numai cu îndemnaré lui Ion dascalul au fost lucru de l-au scos, arătându-ș faptele lui céle réle a fi bune. Atunci măriia-sa Crai, au trimis diăci aici în Brașov și au jurat tot orașul, și dintr-acélé dovédind Crai, că graiurile lui sânt deșarte, l-au lipsit de tot. Și s-au pristăvit a. 1682 Noem. 30.

După ce scoaseră pe protopop(ul) Vâlcul de aici, socotiră cu voia a tot orașul, și puseră pe pop(a) Staicu protopop, și aduseră preot pe pop(a) Siicu sin protopop(ului) Văsiî Hoban din Turchiș.

Și luind pildă dela mânăstire Belgradului, rân-(10b) duiră să fie la această sfântă besérecă patru preoți jurați, și doi gočmani jurați, și zéce oameni bătrâni tocmiti la fire cu frica lui Dumnezău iară jurați. Să

fie gočmanii de a purta grija besérecei, și preoții cu cei zéce de a lua sama gočm(anilor), așijderé și preoții să-ș dé sama înainté gočmanilor și a celor zéce juraț, de ce le va fi intrat în mână de ale besérecei.

Puseră și diiacon pe Cârsté sin protopop(ulu) Staicu, și așezară așa cum murind gočmanul, să pue unul din cei zéce, și în locul lui să alégă alt orășan tocmit la fire, murind preot să pue din fečorii de orășani de cei vechi de loc, și gâlceville preoților și ale țercovnicilor și ale juraților și ale dascalilor, asupra săborului să fie. Și să legară cu mare și groaznică afurisanie.

După-ce făcură acest običaj, să făcu-se așezare hună sfintei beséreci, și n-avé gâlcevă nici de o parte, ce era preoții numai de a învăța și a îndemna pe creștinii cătră spăsenie sufletescă.

Într-aastă vréme fiind gočmanii la această sf. besérecă Pătru Marča și Văsiu Némțu, și fiind toate ale sfintei beséreci pe séma acestor doi gočmanii, luindu-le în samă dela cei mai nainte de dânșii (11a) gočmanii. Încă până trăia protopop(ul) Văsiu Hoban, până nu murise gočmanul Comșa Răuț, s-au adunat preoții și cu orășanii, și au fost numărat oare-ce milostenie de bani, ce s-au fost strâns din-ceputul besérecei, dela acei creștinii de Dumnezău pomeniț, ale căroră nume s-au scris la pomélicul besérecei, între acei bani au fost și niște galbeni de aur. După acéia murind gočmanul Comșa Răuț, și fiind în locul lui Văsiu Némțu, trecând doi sau trei ani, s-au

ridicat Văsiu Némțu cu toată casa lui și s-au dus în țara rumânescă, poftindu-l și chiemându-l măriia-sa Șerban vodă, ca să-i slujască casei. Într-acéia rămase gočman singur Pătru Marča, și era unii din orășani știind ce are sfânta besérecă, precum era Ion dascalul, care și preot fusése, și alții, că încă nu să așezase să fie și zéce juraț lângă gočmanii, deci făcură iarăș socotélă sfintei beséreci, socotind tóte pe rând ajunseră și la bani, și numărând banii căutară și galbenii, și nu-i găsiră nicăiri, și întrebând de galbenii începură a să goni dela cesta la cela, și nimic folosind rămaseră asupra lui Pătru Marča să-i plătescă, și i-au plătit.

Și rânduiră pe Ion dascal(ul) Corbé să fie gočman în locul lui Văsiu Némțu.

Într-aastă vréme au murit și gočmanul Pătru (11b) Marča, și puseră în locul lui pe Comșa Inașul. Iară după câtă-va vréme, ducându-să Ion dascalul și gočman(ul) în țara rumânescă pentru trebile sale, dat-au o samă din odoară pe sama protopopului Staicu, despărțindu-le într-o ladă și într-alta, pus-au într-o ladă și mai mică o samă de arginturi, împreună cu catastiful și cu alte scrisori vechi ale sfintei beséreci și hrisoave, și rămaseră pe mâna protopopului Staicu, și trecând câtă-va vréme au venit Ion dascalul și gočman(ul) din țară, și întrebând de socotélă făcutu-s-au au nu, și nefind făcută s-au făcut, ceind pe rând toate, și le aduseră, iară lada ce zicem că au fost cu catastiful, nu să află fiind perită, de care lucru multă soco-

télă s-au făcut, împreună și mare jale și preoților și juraților, și la tot orașul pentru acé pagubă, deci socotindu-să cum au ales cu sufletele lor preoții și gočm(ani) și jurații, ca să plătescă acé pagubă protopop(ul) Staicu, și au plătit.

Într-acéla vréme murind lui Ion dascal(ul) și gočm(anul) și fáméia a doaoa, eșit-au înainté preoților și a juraților de ș-au dat sama precum să cade, și s-au lăsat de gočmănie, și mergând în țara (12a) rumânescă s-au călugărit. Și au pus gočman pe Stoica Postăvarul.

1685 Sept. 29 s-au pristăvit și pop(a) Văsi Răuț.

..... s-au pristăvit și gočm(anul) Comșa Inașul, și puseră pe Ion Buburuzé.

Într-acastă vréme au ajuns pe pop(a) Opré oare-ce grije pentru o chizășie, și de mare nevoie i-au căutat a mérge la Mosc la stoliță¹⁾, și înțelegând împăratul Moscului de pravoslăviia creștinătății, ce să află într-acest loc, dat-au oare-ce milostenie sfintei beséreci prin mâna popei Oprei a să aduce. Deci fiind pop(a) Opré la acé cale, răsbolitu-s-au protopop(ul) Staicu și au murit.

Într-acăsta sosind și pop(a) Opré, 1691 fost-au rânduit să fie protopop, și rânduiră pe diiaconul Cârste preot, și pe frate-să(u) Tudor diiacon. Acest diiacon puțin trăind au murit la București.

Într-acastă vreme nefiind vlădică în Ardél, aléseră săborul pe Theofil, și viind pe la Brașov, luoatau

¹⁾ stoliță = reședință.

cu sine pe protopop(ul) Opré, și pe pop(a) Siicu, și au mers în țara rumânescă după obicei de s-au hirotonit. Iară protopop(ul) Opré, mai nainte de hirotoniia vlădicăi bolnăvindu-să, au venit acasă și au murit 1692 Aug. 5, rămâind acé milostenie, ce dedése împăratul Moscului nedată sfintei beséreci.

1692 Oct. viind vlădica Theofil pe aici, au rânduit împreună cu tot orașul pe pop(a) Siincu să fie protopop, și au preoțit pe dascalul Floré sin Todoran Băra. Într-acést an Iun. 8 s-au mai înălțat și cei 9 stâlpi, care țin tinda cé mică și turnul.

(Foile dela 13—21 lipsesc)

Istoriia vlădicăi Athanasie.¹⁾

Numai ce au făcut părintele vlădica Theodosie (22 a) o carte cu mare și infrișoșată afurisenie, ca și de preoție să fie oprit, care s-au cetit într-aurul tuturor în mijlocul besérecei, asupra celor trei preoț anume: prot(opopul) Siicu, i²⁾ pop(a) Văsiu, i pop(a) Floré, [alegând după cuvintele celor ce pârâse pe pop(a) Cristé nenumit la acé legătură] de care lucru ei neștiindu-să vinovaț și amestecaț la unire acelu nevlădică, cu dragoste o au primit. După acéia făcându-să mare săbor aici în Brașov, și întrebând ispraviniî sfinteî beséreci cei mai sus ziș ca să mărturisescă tot omul, cine ce știe de preoț, și neafându-să cine-va să mărturisescă pentru dânșii măcar cu un cuvânt, cum că sânt uniț, atunci gočm(anii) și cu tot orașul, văzând cum preoții nu sânt vinovaț în dogmele acelu nevlădică, s-au sculat și au făcut carte la părintele vlădica Theodosie, și la măriia-sa vodă, și la acei doi boiari de maîsus zis, cu mare rugăcune, făcându-le știre de toate întâmplările, și rugându-să să iarte pe preoț să fie la cinsté lor și la slujba ce au fost mai nainte. Tâmplându-să și acéle sfinte și dumnezăești zile a săp-

¹⁾ Începutul istoriei vlădicăi Athanasie lipsește. ²⁾ i = și

tămâniî cei mari, a sfințelor chinuri a Domnului Chr., trimisu-s-au acéste scrisori prin unul din orășani anume Avram zet¹⁾ răposatul(ui) Ion Buburuzé, care și gočm(an) aici a fost. Atuncé văzând părintele Theodosie și măriia-sa vodă și alalt cinstiț boiari scrisorile orășanilor și a tot săborul, și cunoscând adevărul, cum n-au fost preoții mestecaț la unire, |s-au milo- (22 b) stivit părintele vlădica Theodosie și cu măriia-sa vodă, de i-au ertat și léu trimis blagoslovenie într-acesta chip, să fie ertat și sloboz la tótă slujba preoțescă, ca să poată griji creștiniî de sfânta cuminecătură intracéle sfinte zile, iară cât va tréce sfânta și luminata zi a învievéi, ei iară să fie oprit de a mai sluji céle preotești, până vor mérge de față înainté părintelui vlădicăi Theodosie și a măriie-sale vodă, să-ș dé sama. Decî trecând sfânta zi a învievéi, când au fost Lunî După Dumineca Thomei, sculatu-s-au protopop(ul) Văsiu Hoban, și pop(a) Văsiu Grid, și pop(a) Floré, împreună cu jupan Stoica gočm(anul), și în locul gočm(anului) Gheorghî, au fost Pătru sin pop(ei) Pătru, și alt jurat ai sfinteî case, Radu Șoanu, Dumitru Brăilă, Dan Căzan, și au mers cu toții înainté părintelui vlădicăi Theodosie, mărturisind de față de toate întâmplările. Bucuratus-s-au părintele Theodosie de preoț, văzând dreptaté lor, dându-le blagoslovenie și multe învățături sufletesti. Atunci s-au tâmplat de n-au fost măriia-sa vodă la scaun, că au fost mers până la Potlogi. Iară când au fost Apr. 24, au venit și măriia-sa

¹⁾ zet = ginere.

vodă la scaun. Decî mai nainte au mers preoții cu orășanii la dumnélui stolnicul Costandin Cant, și la dumnélui spăt(arul) Mihaî Cant, arătând și cătră dumnélor tot adevărul, și toate întâmplările, de care dumnélor foarte cu cuvinte de întărire și de folos sufletesc léu arătat, aducându-le aminte în multe chipuri, cum au fost și mai nainte răzvrătiri între limbile celé | tirane, și mai multe învățături (23a) aducându-le, mai vartos dumnélui stolnicul, ca un pré învățat și filosof ce era, după acéia cerca vréme să între și la măriia-sa vodă. Când au fost Duminecă diminéța Apr. 30, au intrat și la măriia-sa vodă, spuid mării-sale de toate întâmplările și mestecăturile, ce au fost scornit de acel necuvieș vlădică Athanasie, de care lucru văzând măriia-sa vodă cum că scrisorile, ce au fost trimis ai streinii de mai sus ziș, numai pentru pizma au fost făcut acé vânzare necuvioasă, și făr știré orășanilor, decî învățându-i și măriia-sa vodă de ajuns, și întărindu-i cu cuvintele, ș-au luat zioa bună dela măriia-sa, și luând blagoslovenie dela părintele Theodosie și carte s-au întors la Brașov.

Anul 7208, ot¹) Chr. 1699, al Bolgarilor 308 Oct, s-au pristăvit protopopul Siicu, și rămase în locul milostivei sale pop(a) Vasilie Grid protopop, decî aduseră în locul celui pristăvit pe pop(a) Radul sin Radu Témpe dela Făgăraș, căci era om de oraș, nepot de sor protopopului Staicu. Acesta fusése mai nainte la această sfântă besérecă dascal ani 4, și

¹) ot = dela, din

diiacon iar ani 4, decî s-au fost preoțit și au fost preot în Săcele cu pop(a) Petcu un an, și la Făgăraș an 1 i palenū¹). Decii prin voia orășanilor și a preoților au venit aici.

Déca au venit vlădica Athanasie la scaun în Belgrad, vlădicit-au în pravoslavie vr-o 3 ani și mai bine, și | acéia can mestecat, precum aș auzit. (23b)

Iar la anul 1701 Mart. 18, s-au dus vlădica Athanasie la Beci, întru împărăția lui Ignatie Leopold, și mergând la Cardinalul, adecă la ispravnicul papei, acolo cu voia lui au lăpădat și au călcat pravoslavnica légé grească, întru care botezat și hirotonit fusése cu jurământ, decii întâi l-au hirotonit diiacon, apoi pater apoi, vlădică papistaș, care de el să să ție, și de cine-l va pomenii, și așa au venit în Belgrad.

Anul 1701 Iun. 4 în Sâmbăta Rusalilor.

Plângeré oilor din mijlocul Lupilor.

Veniț toț fiii besérecei răsăritului, pré-osfințit patriarș, sfințiile voastre părinț arhiepiscopii, și călugări, și cei întru Chr. fraț preoț și diiaconi, și toată čata catholicască. Ajuțați-ne a plânge pentru frații noștri, cari au rătăcit din pravoslavie, mai mult de o mie de preoț bogaș și din miréni, orbî trăgând pre orbî, toț într-o zi căzură într-o groapă.

În ce chip curva să împodobéște împotriva ibovnicilor săi, așa și Athanasie îmbrăcându-să în toate odăjdiile arhieréști și preoții în feloane, să

¹) palenū = întreg.

uniră cu papistașii, călcând hotarale sfintelor să- (24a) boară. Închiseră ochii să nu vadă scripturile, urechile lor plecară spre surle și trâmbițe, și lunecară în becniciia cé cu dobe. Zice [Ierem(ia)]: *vai lumii de zmintelă, că nu poate fi să nu vie zmintelă, iară mai vai prin care vine zmintela.* [Apocal(ipsa)] 13, stih 11 și 12.) *Vrănă lumina a să amesteca cu întunérecul, să făcu tot întunérec, saré s-au impuțit, păstorii s-au făcut lupi, preoții au călcut légé, rănitu-s-au păstorii cu neînțelegeré, și s-au răsipit turma, începutu-s-au între noi rumpére credinței, arătură-să fiu perirei, venit-au la noi sfârșitul, sculatu-s-au a doua hiară cu doua coarne ca de miel, și le ridică asupra răsăritului să rumpă dafinul și să facă răboi cu sfinții și să dé semnne și boierii cărora să vor închina ei.* Zice [Zah(aria)] 2, stih 6, 7): *Oh! oh! fugiți dela pământul crivățului, la Sion scăpați.*

Iată cu voia lui Dumnezeu au rămas preoții dela Brașov și dela Făgăraș, împreună cu besérecile din ținutul Bârsei, din fétele Sionului, care nu ș-au stricat logadna de cătră mirele său Chr. și Grecii din Ardél, și uniî din Rumâni.

Arătare și semnul ce s-au făcut în Belgrad.

În vréme ce au eșit vládica pre poarta mitropoliei, mergând în cetate să-ș ia domniia, mergé înainte mult nărod de preot câte patru câte patru, și vládica cu légânul după ei, și ducând înainte lui praporul, au căzut din sulită jos. Ačasta arăta, că s-au dus de la el blagosloveniia, și au rămas în (24b) boerie. Iară după-ce s-au ridicat Nočagos, i s-au

închinat stégul țării și s-au unit cu alții, în glas de surle și de trâmbițe și de tobe, și eșind din cetate au venit la mitropolie, acolo au arătat poncturile de mai sus scrise, care vor să le ție. Atunca Brașovenii cu țara Bârsei și Făgărășanii cu toții s-au lepădat, că nu le vor ținé, iară ei împingându-i de spate, i-au scos din mânăstire, deci au priimit și ačasta. Când au fost cătră sară, dat-au Dumnezeu acela vânt, cât au risipit coperișele dela toate grajdurile mânăstirei de au rămas șute. Ačasta au arătat văduviia mânăstirei, iară-cu sunetul surlor și al trâmbițelor și al tobelor, au arătat cuvântul lui David (Psalm 9, 7,) care zice: *Perit-au pomenire lor cu sunet și Dumnezeu petrece în véci.*

Într-acéste întâmplări, s-au fost făcut jalbă și la curté împărătescă, protesteluind, că nu vor ținé de vládica, nici vor asculta, precum să va cunoaște dintr-ačastă parie a diplomei, ce avem latinéște, făcută atunci.

„Noi, cariî sântem păzitori cărților și celor scrise „în cărți, care să află la beséreca Belgradului, care „iaste în țara Ardélului, dăm știre tuturor cui să „cade a ști, cu ačastă carte a noastră, precum noi „am luat scrisoare a marelui împărat al Romei și „craiul domnului domnului Leopold, din mila lui „Dumnezeu ales împărat al Romanilor, în toată vrémé „Avgust țarei nemțești și ungurești și Bohemieî crai „i procee¹⁾, | pre parté cinstiților preot, adecă: popa (25 a) „Vasilie, pop(a) Cârste, și pop(a) Floré, Ștoica Postă-

¹⁾ i procees = etc.

„variul, Gheorghi Vătaf gočmanii ai Rumânilor, cari
„să țin de légé grečască, șezând lângă cetate: Brașov-
„vului, care să chiamă Bolgarseg, popa Stan din
„Făgăraș, pop(a) Aldulé din Zărnești, pop(a) Ion din
„Tohan, pop(a) Staicu din Râjnov, popii din ținutul
„Bârsei și cei din ținutul Făgărașului, lângă acește
„Ștefan Șafrangiu, Sava Poliçanu, Zota al Lucăi grecii
„fiind în compania Grecilor în Brașov, și Ladislaus
„din Făgăraș, și alții toț, carii să țin de légé grečască,
„în locul tuturor au venit acește, aducând o carte
„albă, din afară precetluită cu pecéte diréptă a Ar-
„délului roșie fiind, care cu cinste cum s-au căzut,
„și cu plecăcune o am luoat, în care era scrise
„aceste cuvinte:

„Noi *Leopold* din mila lui Dumnezeu ales
„împărat al Romanilor, în toată vrémé Avgustus
„țarei nemțestii și ungurestii și Bohemieii crai i
„procee.

„Credinčosilor noștri și cinstiților purtători de
„grije și păzitori tuturor cărților și celor din cărț,
„carii să află la beséreca eparhieii Belgradului, carii
„vor vedé această carte, mila noastră cé împărătéscă
„și crăiască cu voi. S-au spus la măriia noastră nu-
„mele cinstiților preoț, pop(a) Vasilie, pop(a) Cărsté,
„pop(a) Floré, Stoica Potăvariul și Gheorge Vătaful (25b)
„gočmanii Rumânilor, care să țin de légé grečască,
„șezând lângă Brașov, unde să zice Bolgariia, lângă
„dânșii pop(a) Stan din Făgăraș, pop(a) Pătru și
„pop(a) Aldulé din Zărnești, pop(a) Ion din Tohan,
„popa Staicu din Râjnov, Ștefan Șafrangiu, Sava

„Poliçanu, Zota al Lucăi neguțătorii greci din
„compania Grecilor din Brașov, și Ladislaus din
„Făgăraș, care au fost cu numele tuturor celor șeză-
„tori în ținutul țarei Bârsei, și la Făgăraș, orii popii
„orii alții, carii țin de légé grečască, și cum că au ei
„niște cărț în care arată, cumcă s-au pus împotriva,
„cumcă ei nu vor ținé de puncturile vlădicăii al
„Rumânilor, care să chiamă Athanasie, nici vor
„sta la acélé ce au legat el, care cărț precum
„zic ei, să să fie aflând supt pază la beséreca
„Belgradului din țara Ardélului, precum iaste obi-
„căiul și iaste cu cuviință. Pentru acéia voao vă
„poruncim foarte tare, cum veț luoă această carte
„a noastră, îndată să căutaț acolo unde e locul de
„țineț cărțile, și să le scoateț să să citéscă, și să
„scrieț parie să o daț cu pecéte mânăstireii la
„mâna acestor oameni ce scrie mai sus, numai
„să căutaț să nu fie vre-o înșelăcune la această,
„iară într-alt chip să nu faceț.

Dată în cetate Belgradului, anul 1701 Iun. 29.

„Care poruncă împărătéscă cu adâncă ascultare
„precum ni să cade, am nevoit să o plinim, și am
„căutat toate scrisorile și protocoalele eparhieii noastre,
„decî pe urmă am găsit niște cărț împărâtești (26a)
„și crăești de milă, în care mai ales am aflat scriind,
„cum că s-au pus împotriva celor mai sus zise,
„care carte a împăratului iaste scrisă latinéște într-
„acesta chip:

„Noi *Leopold* din mila lui Dumnezeu ales îm-
„părat al Romanilor, în toată vrémé Avgust țarei
„nemțestii și ungurestii și Bohemieii crai, i procee.

„Cu această dăm întru pomenire și, facem știre
„tuturor, precum cinstiții preoț, pop(a) Vasilie, popa
„Căsté, pop(a) Floré, Stoica Pootăvariul și Gheorghii
„Vătafu gočmanii, carii țin légé rumânescă, șezând
„lângă cetate Brașovului, unde-i zic Bolgariia, și pop(a)
„Stan din Făgăraș, popa Pătru și popa Aldulé din
„Zărnești, popa Ion din Tohan, popa Staicu din Râj-
„nov, adecă popii ce s-au spus că sânt din ținutul
„țarei Bârsei și din Făgăraș, și Stefan Șafrangiu,
„Sava Poličanu, Zota al Lucăi neguțătorii grecii
„din compania Grecilor din Brașov, și Ladislaus
„din Făgăraș, șezători fiind în ținuturile ce s-au zis,
„cu toț ceialalt oameni și popi, carii țin de légé gre-
„čască, carii șed lângă Brașov s-au lângă Făgăraș,
„s-au cei ce țin de compania Grecilor, în numele și
„în locul tuturor, de față ni s-au spus înainté noastră,
„proteșteluind într-acesta chip. Precum ei cu toții au
„văzut și au cunoscut din sfânta diploma noastră,
„făcută | cu milă crăiască, precum făgăduim, că nu (26 b)
„vom măriia noastră pre cine-va, care sânt supt as-
„cultare noastră în țara Ardélului, în lucrul legii a
„turbura, s-au . . . , ce încă mai tare cine-ș în
„voia sufletului lui să să ție, care milă a noastră,
„ei cu mare plecăcune și cu bucurie o-au primit și
„oau sărutat. Iară dăjdiile, ce să vor rândui, care
„fiește-căruia să vor pune după putința lor le vor
„da și le vor plăti, și toate slujbele țării, ca cu un
„umere, ca și până acum așa și de acum înainte vor
„purta. Iară puncturilor, care lor de vlădica Atha-
„nasie s-au pus înainte, nu să vor lipi nici vor ținé

„de iale nici într'un chip, și cu papistașii cei din
„Ardél, precum au făcut vlădica al lor nici odată
„să vor zice uniț, încă și puncturilor și legăturilor și
„unirei, care au făcut Rumâni, ce să ținé de légé
„grečască cu besérecă papistășască, ei să pun împo-
„trivă, și în légé cé véchie grečască, precum s-au
„ținut în besérecile răsăritului, nu numai că vor ținé
„tare, ce încă până vor fi, cum au ținut și părinții
„lor, într-acele chip și ei vor sta, și nici cum să vor
„lăsa. Iară pe popii, carii puncturile cele date de
„vlădica Athanasie, cel mai sus zis, au voit ale primi,
„și cu légé papistășască s-au unit, pre unii ca aceia
„nu-î vor ținé păstori și învățători sufletelor lor, și
„nu vor asculta de ei de nici unele. Apoi și pe né-
„mișii Raț Iștfan din Kișfalve și pe Mihael Puî de
„acolo, cum să fie ei ispravnicii besérecei rumânești; (27 a)
„care ține de légé grečască, nu-î vor ținé nici îi vor
„asculta, că ei acé isprăvnicie, făr voia și știința
„lor oau luat. Afară dintr-acesté, au fost adus ei
„niște donații date dela măriia-noastră, precum ei
„împotriva tuturor puncturilor, care-s scrise mai sus,
„au proteșteluit înainté tuturor sfétnicilor împărătești,
„precum ei de vlădică vlădică, ce scrie mai sus,
„și de preoții carii s-au unit cu papistașii, adecă de
„slujba și de învățătura lor, nu să vor ținé nici vor
„asculta, și de isprăvnicia lui Raț Iștfan și a lui
„Mihael Puî încă nu vor asculta, și s-au lepădat de
„dânșii de tot. Carii s-au și întărit cu adevărată
„carté noastră, și s-au pecetluit cu peceté cé de
„judecată cu cără roșie.

Dată în cetate noastră Belgradu, Iun. 27
anul 1701.

„La sfârșitul cărții aceștiia din derépta era scrise
„acéste cuvinte:

„Cetită și întărită și afară dată prin Iteli-
„meșter Șaroși Ianoș, al sfintei măririi împărătești
„în Ardél mai mare logofăt.

„Era și într-acel loc unde să cade, această carte
„pecetluită, cu pecéte împărătescă.

„Și noi acum așa acéle cărț, ce au poftit și
„aici s-au găsit, cu care ei au proteșteluit, le dăm
„făr lipsă, făr adăogere, cum și mai nainte am zis
„dintr-o slovă până într-altă, întregi supt pecéte mă-
„năstirei noastre. Socotind sufletéște și adevărat să
„le dăm, precum să cade, după dreptate și după (27b)
„obicéiul legii țării.

Dată, în luna Iul. 7, anul 1701.

Și cetindu-să au fost de o potrivă cu acéle
cărț de taină, înainte celor scriș mai sus.

Paria.

Acastă carte iaste latinéște mai pe larg încă,
cu pecéte mănăstirei Belgradului și stă la besérecă
în Șchéi Braș(ovului).

Arăta-vom și alte ale lui Athanasie stihuri.

Simțit-au și Ardélul mare,
Dela papa turburare,
La anul peste o mie
Șapte sute oh urgie.

Și unul când purta cărma,
A vlădiciei și turma,
O îndirepta ticăitu,
Athanasie pierdutu,
Pentru că el fiind fost,
Ném de jos, om de soi prost,
Popii râmleनेști au găsit,
Om pré lesni de amăgit,
Unui om mojic în lume,
I-au dat tituluș de mărimé,
Și déca va muri i-au spus,
Ca hi cu Chr. în ceri sus,
Numai el să priiméscă,
Credința papistășască,
Și să créză cum că iaste,
Papa fără de povéste,
Cap văzut chiar peste toate
Câte sânt supt ceriuri gloate.
Așijderé pre ai lui popi,
Pre niște ponivoș și orbî,
I-au amăgit cu nădejde,
Că iobăgiia ș-or piarde,
Și cum feçorii lor și ei,
Vor fi némiş amar de ei.
Că toate câte lor léu zis,
Au fost batjocură și răs,
Că acé cinste léu făcut,
Numai până ce au avut,
A să lipsi de răsărit
Cu blestăm cu jurământ,

(28a)

Iară apoi a lor cinste,
Cu care voi să spuî cuvinte,
Căce vlădicăi îndată,
I-au pus un cacoslov vartă,
Nimé cu dânsul să n-aiă,
A vorovi de vr-o trébă,
De nu va fi Frént¹⁾ să vază,
Ce lucru au de aşază,
Care cât au fost săracul,
Vlădica viu şti ca dracul,
Acesta dintr-a lui casă,
N-au lipsit de a lui pază.
Că pururé el săracul,
Vlădica, asuprăş arcul
Văzându-l, puné cugetare,
Să facă cum-va scăpare,
La Munténi să să căiască,
De légé papistăşască,
Dară Frént chiar ca dracul,
Ţiné tot asupră-î arcul,
Şi nici puţină încetare,
Nu-î da a nu-î sta în spinare.
Prost însă din căstă lume,
Au trecut cu mare greime,²⁾
Covârşit de mari năcazuri,
Şi obosât de marazuri,
Acest vlădică săracul,
Ce-î umpluse papa şacul,

(28a)

¹⁾ Acest Frént era logof(ătu) lui Athanasie, némt de ném, pe acesta după Athanasie vré unii să-l pue vlădică şi-î zicé că e teolog.

²⁾ la anul 1713 Aug.

(Aceste două note sunt în manuscris).

De titluşuri înalte,
Găunoase şi deşarte,
La moarté sa cu greu bobet,
Striga pre Chr. şi cu răcnet,
Şi fraţi lui n-avé voé,
Să-î ştie de lui nevoé,
Că de Frént avé pază,
Pre ai săf el să n-ú vază,
La sfârşit ca să le spué,
Să fugă de la lor răe,
Supt acest vlădic Ardélul,
L-au impresurat amarul,
De au făcut Rumâni unire,
Cu Râmul spré lor peire,
Că nu numai sufletéste,
Trag chinuri şi ţipă în eléste,
Ce şi trupéste dobândă,
N-au câştigat cât o ghindă.
Să vai că ntr-acastă dată,
Braşovul s-au pus în cărtă,
Încă şi până acum n-are
Cu Râmul împreunare.
Mult însă din miréni, cazne
Au păţit atunci şi rane,
Carii s-au ridicat cu price,
Légé să nu li să strice.
În Sibii nărod mulţime,
Purta obez cu greime,
Alţi de goană şi de frică,
Au fugit fără nimică,

(29a)

1727

(29b)

La Munténi căutând răpaos,
Vieței lor și adaos.
Hristoase adevărate,
Cerescule împărate,
Pre andi-Hrist din mândrie,
Surpă-l cu ata tărie,
Și să nu-î dai lui putere,
A puté plini ce cére,
Tu pentru noi din nălțime,
Téi născut om deplin pre lume,
Cu Tatăl și cu Duhul sfânt,
Ești de o ființă cuvânt,
Pre tine noi te știm frunte,
Și cap lumii pré de cinste,
Ție cu pré plecăcune,
Îț facem închinăcune,
Iară cuca Râmlenescă,
În véci să să potopescă,
Ca să nu ajungem noi,
Să ne-nbătăm dé-l. ei hămei.

Copie.

„*Callinic* cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop Ța-(30a)
„nigradului și a toată lumé patriarh.
„Cinstiților clericî și alți smeriților preotî din țara
„Ardélului, cinstiților boiari și neguțători, și alți bla-
„gosloviț creștini, carii vă aflaș întru acé parte de
„loc, și după pravoslavie sântet supuș pré sfântei
„săborniceștii și apostoleștii besérecei noastre a răsă-
„răritului, întru Domnul iubiților fii umereniei noastre,
„dar fie voaș tuturor și pace; și milă dela Dumnezeu
„a tot țitorîul, și Domnul nostru Is. Chr, iară dela
„noi milostivă și blagoslovenie și ertăcune. De vréme
„dară ce néu arătat noaș prin scrisorile sale pré-sfin-
„țitul mitropolit al Uggrovlahiei, pré-cinstitul și exar-
„hul laturilor, întru Duhul Sfânt iubitul nostru frate
„și întocma slujitori Kyr Theodosie, cum că mai în
„trecuta vréme, au hirotonit întru acé nemernicie
„episcop pre oare-carele anume Athanasie, ce s-au
„ales și s-au psifisit de acolo de clirosul și preoția
„de acolo, ca să păstoréscă duhovnicéște, și să so-
„cotéscă arhieréște pre creștini, care să află acolo
„aș besérecei răsăritului, după cé din ceput obiăná,
„carele Athanasie încă mai nainte până a nu lua
„hirotonia archierescului cin, să arăta cu mare fățarie
„cum că créde și ține drept dogmele besérecei răsă-
„ritului, iară după ce au luat hirotonia au arătat

„altă fire împotivnică, ce avé el ascunsă în inima
„lui, scriind la pré-sfințitul mitropolit al Ungrovlahiei,
„și zicând multe streine și făr de cale beserecei ră-
„săritului, și împotriva pravoslavnicei noastre credințe,
„și lepădând desăvârșit îmbrăcăminte cé cu chip de
„oae arătatu-s-au aîave lup mîncători de sânge în
„mijlocul oilor lui Chr., și să siléște a junghia și a
„piiarde turma acéiă, și de tot a o surpa în rāpe
„și în adāncări, și să nevoiaște în tot chipul cu réle
„deprinderi a scoate pre creștini din cé de moșie a
„lor blagocestivă dogmă, și aî întoāree spre streine
„și poznate închinăcuni beserecei rāsăritului, carele
„noi, ca niște împotivnice ce sânt beserecei noastre
„le lepădam, și pān la moarte le gonim, ca niște
„împotivnice și de suflet vātāmătoare, și perzătoare,
„ce n'au nice o sāmānare și împreunare cu noi, pāzind
„noi curată și lāmuritā pravoslaviia noastră, și țind
„cu adevărat și întemeiat curată și lāmuritā credință,
„céia care Domnul nostru Is. Chr. néu dat, și sfințit
„și dumnezăeștii Apostoli néu învățat, și cei pré cu-
„vioș sfinț părinți aî sfintelor și a tōtā lumé sobōră
„au întărit, și n-am schimbat nici odinioră, nici am
„scăzut nici am adaos, nici măcar o cirtă, din céle
„curate dogme ale credinței noastre, nici primim
„vre-una mai noao, că céle mai noao sânt eresuri,
„și réle șocotéle ale unuia și ale altuia, și în sfānta
„besereca noastră loc n-au înoiturile, ce pré eum
„zice Domnul Is. Chr: „Oile mele glasul meu ascultă,
„iară după cel strein nu urméză“, așa și noi că cum
„adevărat sântem oî ale Hristosului nostru, și pré

„dānsul numai cunoscând păstori noao, și cap și înce-
„pători și săvârșitori beserecei noastre, și nu pre
„alt cine-va oî de lume, numai glasul lui ascultăm
„la dānsul sângur urmām, și o sângurā credință avem
„nedespărțită véchie și noao, că unul iaste Chr. erī
„și astāz, însuș iaste și în véci, și una singurā iaste
„credința sa, nici vechindu-să, nici despărțindu-să,
„ce pururé crescând și întinerind cu dumnezăescul
„său dar, iarā afarā din noi cât alții iubesc și pof-
„tesc mai noao aibă-le ei-ș. Acéste scriindu-ne pré
„sfințitul mitropolit al Ungrovlahiei, că au cunoscut
„din scrisorile aceluī Athanasie, cum că mult. alții
„din pravoslavnici au dat în știre sfinției sale, de
„ale vicleşugului acéstuī Athanasie deprinderi, și
„cum că turburā pre creștini, și să siléște aî in-
„toarce spre dogme streine, judecat-am și am aflat,
„nici într-un chip a fi, fără numai al goni din turma
„lui Chr. pre mîncătorul de sânge, acela lup cu
„praștia Duhului Sfânt. Derept acéia scriem și ade-
„vărām săbornicéște, împreună cu cei ce de față
„s-au aflat pré-sfințit arhieriei și pré-cinstit întru
„Duhul Sfânt iubiții nostri fraț și dim-preună slu-
„jitori, | ca acel rău gânditori și amăgitori rău Atha- (30b)
„nasie, s-au mai vartos a zice Satanasie, catherisit
„să fie, și dezgolit de toată archierésca slujbă și o-
„rânduială, și scăpat și scos din arhierescul cin, și
„lipsit de dumnezăescul dar, ne având nice o voe
„de a să îmbrăca cu archierésca podoabă, și arhieré-
„scă slujbă a săvârși ca un catherisit și făr de pre-
„oție, și unul din cei proști cunoscāndu-să și de

„cătră toț lepădat și gonit. Iară cari ar cuteza a
„să îmbrăca cu dânsul, au a sluji împreună, au ca
„pre un arhiereu al cinsti, au mâna ai săruta, s-au
„blagoslovenie și sfințenie dela dânsul a priimi, s-au
„venit besericesc ai da lui, însă preoț de vor fi, opriț
„să fie de toată slujba preoției, ca niște părtaș celui
„nepărtatec, și nebătăgători de sémă de oprire, și
„afurisiț, să fie dela Dumnezău, ca niște vinovaț
„celui desăvârșit catheres, iară mirénii, de vor fi
„tineri s-au bătrâni, cât neascultând de beserecasca
„poruncă, împreună următori să vor arăta ajutori
„viclénului acestuia, afurisiț să fie dela Dumnezău,
„și blăstămaț și neertaț, și după moarte nedelegaț
„și carté lor cu Iuda, și procopsélă să nu vază, și
„afară de besereca lui Chr, ne primindu-să în besé-
„recă, s-au sfințindu-să, intru gré legătură și afuri-
„sanie să fie, până ce să vor lepăda de viclénul
„acesta, într-alt chip să nu fie.

Lét¹⁾ 1701 Avg. 5.

*Al Iracliei Neofit, al Kizicului Gavriil, al Comidiei Par-
thenie, al Halkidomului Gavriil, al Iconiei Anthim, al Eriposu-
lului Callinnic, al Derconului Nicodim, al Priconisului Mitrofan,
al Agathopoleos Roman.*

Theodosie mitropolitul Ungrovlahiei.

„La care preot va veni această carte, să o
„cetéscă la beserecă să auză tot săborul, iară cine
„nu o va ceti, ce va sta împotrivă să fie afurisiț.

¹⁾ Lét = an.

După ce văzură cum să amésteacă lucrurile.

(31 a)

Izvod

De rânduiala slujbei, precum să va sluji la sfânta
beserecă a Șchéilor Brașovului, ce iaste hramul sfân-
tului Nicolae făcătorii de minuni, dupre cum sau
socotit și s-au așezat cu mijlocul săborului, precum
semnéză în jos anume: fiind protopop Văsi Hoban,
i pop(a) Văsi Grid, i pop(a) Cârsté sin protopop(ului)
Staicu, i pop(a) Floré sin Todoran al Bărăi, i goč-
man Stoica Postăvarii, i Gheorghi Vătaful gočm(an),
i Davăd Corbé Čaușul spătăresc din Uggrovlahiia,
Dumitru Brăilă, i Dumitru Hona, i Necula Răuț, i
Radul Șoanu, i Floré Sasul, i Văsi Gispod.

Acăsta încă vom să știț, de ce s-au rânduit cu
izvod. Temându-ne să nu ne supere alte obiçașuri
străine la sfânta beserecă, sau rânduit acathistele,
adecă al pré sfintei Născătoarei de Dumnezău, și
al sfântului Nicolae, să ne fie de pază și de ajutori,
și așa am tocmit și am așezat, să fie tocmité și
așezate în véci, începându-să din anul 7208 Mart. 22.

„1. Polunoșnița să să cetéscă în toate zilele.

„2. Cathismele să să cetéscă îi toate zilele
„într-auz.

„3. Canoanele să să cânte în toate Duminecile,
„și la toate praznicile.

„4. De miruit să miruiască la toate zilele ce
„va scrie tipicul.

„5. În toate Vinerile să să facă acathistul „Precestei.

„6. În toate Mercurile să să facă acathistul sfântului Nicolae.

„7. În toate zilele să să facă paraclisul Precestei, îndată după ce sfârșește vecernia, și zice „tropariul, să nu de otpustul, ce să încapă Gospođi „uslyši molitvu molu¹⁾, și așa după sfârșitul paraclisului să de otpustul, și începând la paraclis să „tragă clopotul cel mai mic, să știe nărodul de „paraclis.

„8. Când va merge preotul să pricestuiască, „ducând sfintele taini cu frică, să fie cu petrafirul „în grumaz, și sfêșnicul cu lumânare aprinsă, și înainté sfêșnicului un copil cu un clopoțel mic trăgându-l, și așa fiește-care creștin, după cum îl va „ajunge firé să sté cu smerenie, până ce va tréce „preotul cu sfintele taini.

„9. Alte slujbe câte sânt rânduite, și tocmite „de sfinții părinți să nu lipsască.

„10. În toate Duminecile să să citéscă tálcul „evangeliei de acé zi, sau alte cazanii ce va socoti „preotul.

„11. În toate zilele să să cetéscă patima sfântului, să fie de cunoștința nărodului.

„12. La hram să să scoată icoana sfântului „Nicolae din oltari,

„13. În toate Duminecile și la praznice să să „tragă clopotul cel mare la Axion.

¹⁾ Dómne auzi rugăciunea mea.

Iscălınd toț cei mai sus numiți, său pus în vistoriari.

Acésté iscălındu-sé s-au pus în sicriu. (31 b)

Anul²⁾ 1710. Aprilie 7. făcutu-s-au minune dumnezăiască peste fire în Vineré cé mare lângă sfintele Paști, că icoana Domnului nostru Is. Chr. ça mare dela dverile³⁾ céle mari. de acé Vineri sara s-au ivit o lacrămă ca o linte, tocma în coada luminii ochiului stâng, iară a doao zi în Sâmbăta cé mare, au eșit ca un izvorăș foarte luminat pre obrazul sf. chip, și au izvorât până în zioa sf. învieri cătinel, și până a doao zi în Luné Paștilor foarte frumos, de au ajunsu până pă brațele sf. chip și până în Miercuré Paștilor au stătut tot într'un chip. Iară când fu la prepolovlenița⁴⁾ praz(nicului) în vrémia chindiei⁴⁾ Miercuri, au început din celălalt ochi drept de au izvorât așjderé, și unde au încetat izvorul era tocma ca un nastur, și izvorul era tocma ca untul de lemn curat, iară sfânta icoană era aprinsă ca un bojor și pe obraz eșise mult năsturaș, ca untul de lemn.

După acasta au domnit vlădica Athanasié în (32 a) vlădicie. Pă la anul 1713 Avg. 8 au murit.

²⁾ Pe pagina 31 b altă scrisoare, ³⁾ perdelele dela altar. ⁴⁾ prepolovlenița = jumătatea. ⁴⁾ Chindie = sunetul clopotului pe la 4 ceasuri după ameză (Sin. tócă).

Rămas-au după aceea Ardélul fără de vlădică mai bine de 5 ani, și tot socotind pe cine vor alege, n-au mai putut să alegă. Unii zice și vré să pue vlădică pe un Frénț, némț de ném, care fusese logof(ăt) la Athanasie, fiind învățat puțin și rumânește, alții zice, și mai pe urmă tot aleseră pe un pater Poatochi Ianoș, fiind atunci pater în Făgăraș, fiind fost el de ném rumân, din sat din Patac despre țara unгурéscă de sus, zicând el, că va lăsa cele papistășești și să va întoarce la toate obiceiurile besérecei grecești, și luind de chieltuială s-au dus la Beci și la Roma, umblând vréme de vr-o 5 ani până au venit. Într-atâta vréme, ce au fost popii fără de vlădică, n-au putut ave atâta greutate, câtă au avut de cele 7 luni ale lui Athanasie, care l-au zăbovit părintele Theodosie până l-au vlădicit.

După vrémé ce s-au unit Athanasie cu popii Ardélului și au rămas țara Bârsei și Făgărașul numit, cât preot au tribuit nu s-au mai preoțit la Athanasie, ce s-au preoțit tot în țara muntenéscă, numai da și lui Athanasie câte ceva cinste, și dăjdiile, iar de alte a fost în pace.

Anul 1713 Gen. 26. s-au pristăvit pop(a) Radu Témpé, fiind preot mai mic, decî rânduira orășanii pe diiaconul Ion sin pop(ei) Pătru Cărăușu să fie preot, și s-au preoțit la București. Acesta fusese cățva ani dascal aici și doi ani diiacon. (32b)

Într-acastă vréme, decând să dieconise pop(a) Ion, era dascal la această sfântă besérecă, Todor sin pop(ei) Floré, și Radu sin pop(ei) Radu Témpé.

Pentru ca să fie liniște și pace să socotiră și dieconiră pe amândoi, și ține besérecă și orașul și de tréba dăscăliei.

Anul 1716 Fev. 6 s-au pristăvit popa Cărsté sin protopop(ului) Staicú, și în locul milostivei sale alése orașul pe diiaconul Radu să fie preot, și s-au preoțit în București într-acest an Fev. 19. în Dumineca pravoslavnică, de vlădica Anthim. Într-acastă zi aici în Brașov au schimbat orășanii pe gočm(anii), pă Stoica Postăvariul, și pe Dumitru Brăilă Albeț, și au așezat în locul dumnélor alții, anume Pătru Vătaf, și Petcu Șetrari.

Anul 1717 Gen. 6 sara la zéce casuri, s-au pristăvit și protopopul Vasilie Grid, și în locul milostivei sale s-au preoțit diiaconul Todor.

Atuncé după rânduială au așezat orășanii împreună cu domni ca să fie popa Floré protopop, după rânduiala cé din bătrâni, căci era mai bătrân, să fie protopop țarei Bârsei, precum și alți protopopi, ce însă n-au putut ține țara Bârsei de protopopie, fără numai aici în Brașov, până la anul 1724 Mai 1, căci după pristăviré protopopului Vasilie Grid, s-au sculat Jipa sin ego¹⁾, fiind el de mai înainte jurat uniei, era și ispravnic eparhiei Aromsechiului, în (33a) lucrul protopopei pus de vlădica Athanasie. Decî așezându-să popa Floré să fie protopop, înțelegând Jipa de acăsta și vrând el să mérg. la scaun la,

¹⁾ ego = lui.

Belgrad, zică că va să dé samă pentru niște trebî, care au fost în sama tătâni-său, [că și mai nainte după ce să unise vlădica Athanasie tot pe el îl trimetă tată-său, nu vré să trimită preot, când avé nescăi trebî, doară că să temé să nă să înșale vre unul întru unire, s-au ca el să dobândescă acolo ceva vază și cunoștință, să facă cea ce au și apucatu-să a face]. De această mergere a lui știind protopopul Floré și orașanii [și ne aducându-ș aminte de zavistiia ce purta el în inima lui] i-au zis să spue acolo la scaun cum s-au tâmplat lucrurile, și cum s-au așezat de oraș și de domni, ca să fie pop(a) Floré protopop, și fără de zăbavă va trimite și protopopul Floré cinsté ce li să cade. Iară el viclénul avusese nădejde să-l rânduiască orașanii să fie popă în locul tătâni-său, și să ia și protopopiia. Fiind el un mirén čocoî, și orașului și biserecei nimic slujise, nici îl poftiia cine-va, mai vartos pentru uniia, că tot să știia, dară nu să ivise pre ales. Decî mergând el la notareșul și la pater teolog Gheorghî Regai, că acela era ispravnic săborului, și la alt protopopî mari, cu cari să știia și să cunoșté de mai nainte, și spuind la aceia multe minčunî și pâri și zicănd că Sasiî s-au sculat de au pus [pro-(33b) topop și n-au dat știre săborului, și alte cuvinte deșarte, decî aceia [nefiind vlădica venit că era la papa] i-au dat carte, ca să fie protopop și aici în Brașov și în toată țara Bârsei. Atunci mergând și protopopul Floré până la notareșul protopop(ul) Ionășcu Moné, în Vineție în țara Oltului, ca să-i dé

știre de lucrurile acéste, fiind și el ispravnic în locul vlădicăi, [că mai vartos el cu popii țării Oltului alesese pe acest pater Poatochi Ianoș să fie vlădică] decî notareșul îi spuse cum că au făgăduit Jipei, după aceia socotindu-să și el că fără de cale lucru ar fi, fiind Jipa un mirén čocoî, să fie protopop la un oraș, ca acesta, decî au venit aici în Brașov, atuncé veni și Jipa de la Belgrad cu ispravă de protopopie, și făcându-să mare zarvă și multă gâlčavă, zicănd, tot orașul că lor Jipa să fie protopop, nu le trebuie nici îl vor primi, decî să socoti notareșul cum va imblânzi nărodul că foarte striga toț asupra-i pentru lucrul acesta, și zise să fie pop(a) Floré protopop în Brașov numai și la sate să nu să amestece, iară Jipa să fie protopop la sate și în Brașov să n-aibă a porunci. Decî fiind ai noștriî căn slabi de socotélă [nu stătură împotivă tare precum au stătu împotiva strămbătății în vrémé când să sculase popa Vălcul să fie protopop peste protopopul Văsiî Hoban, cum arată la list 7. 8. 9, care adusese cărt de la vlădica Sava și dela Crai pentru să] fie protopop, și tot n-au putut nici cu (34a) acélé] îngăduiră să fie lucrul așa și nu știia că acel Jipă ca un viclén, ca să tragă și țara Bârsei la unire l-au pus pe el protopop, precum s-au fost și prins el acolo la săbor cu jurământ, că el va face pe toț de să vor uni, numai să-i dé protopopiia lui, la care lucru cu minčunile lui și cu momélele și cu laudele lui într-un chip și într-altul mult au mijlocit în cât-va ani, ce au ținut el protopopiia, cât

numai dumnezeu nu i-au lăsat, că-i plăcuse mai pe toți, că-i luase frica din vorbele lui cele cu mari laude, și fiind preoții țării Bârsei într-această vreme proști și ne învățați de ajuns, le căuta să zică cum zică el, că de și zică vre-unii carii cunoștea momentele lui câte ceva, el dată îi sare asupra și cu cuvinte grele îi probrăziia¹⁾ atâta cât nici unui țigan nu-i cu cale a grăi cuvinte ce grăia el preoților, apoi de și mai era cine-va și vrăzice ceva îi căuta să tacă înaintea lui, că precum zisem îi face de mascară.

Izveszno da budet iszea, jako i Ierei izse szut vo sztrana Berssi neprozvolisa szovszem szerdczem da budet Protopopa izse ot nasz Bolgari izbrannu, nizse protivu Zsipi szasa nizse resa tokmo szlovo jedino. Jako i ot nasz vo Prot irbrannu Egda prisel eszt voveszi szo ini Prezside Protopopi togda szo zlimi szloveszi javizse ko szim Jerejem jakozse mi ot nich szlisachom²⁾.

Și într-acésté au rămas lucru, și au ținut pro-(34b) topopul Floré protopopiia în Brașov numai, și Jipa au ținut pe la sate, până au venit vlădica Poatachi Ianoș, care să zice vlădica Ioan, și după acéia încă

¹⁾ Infrunta.

²⁾ Traducerea (făcută de Dl. prof. Polihronie Sirku).

Să fie și aceasta știut, cumcă și preoții, carii să află în țara Bârsei, n-au permis cu toată inima ca să fie protopop, acela care îi ales de noi Bulgarii, nici n-au stătit în contra lui Jipa, nici n-au zis măcar un cuvânt. Cumcă și din noi alesul protopop, când au venit în sat cu alții dinainte foști protopopi, atunci cu rele cuvinte au vorbit cătră acești preoți, precum noi am auzit dela dinșii.

vr-o 7. 8 luni, până după ce am trimis pe Jupan Criștof la Beci, și atunci de acolo au venit vlădicăi poruncă, ca să nu să mai atingă de cei neuniți cu nice o poruncă, și atunci au lipsit și Jipa de isprăvnicia protopopiei țării Bârsei cum arată la listul 43.

Fiind în cetate Braşovului judeţ măriia-sa Gheorghius Draut, şi în Şchiiaî fiind protopop pop(a) Floré Băran, si pop(a) Ion sin pop(ei) Pătru Cărauşu, şi pop(a) Radul sin pop(ei) Radul Témpe, şi pop(u) Todor sin protopop(uluî) Florei, era şi gočmani la sfânta besérecă a Şchiiailor Pătru Vătaf şi Petcu Şetrariu, luna Iulie 25 s-au început a muri de cumă în Braşov, şi într-acesta chip s-au tâmplat, că murind în Săcuî înlăuntru în vr-o doao trei sate de cumă, fost-au mers un sas din cetate mäsari la scânduri într-acolo, şi viind acasă numai de cât au murit, decî nesimţindu-să de acé boală iners-au rudele şi l-au grijit de s-au îngropat cum le era obiceiău, şi dintr-acela s-au umplut rudele şi au început a muri unul astăz altul mâine, şi de şi cunoşte ce boală e ei tot o acoperiia şi să tăgăduiia, până ce au cumat şi o sască a cantorului în curté besérecei Saşilor, acela îndată cum au priceput au dat veste, şi triiniţând domniî l-au închis să nu iasă, aşijderé decî unde s-au mai preceput i-au închis, pân la Sept 1. Decî îngrijindu-să domniî s-au sfătuit să iasă din cetate, şi tot aţâţându-să pân la Sept 27 au eşit, şi Sept. 28 Duminecă s-au închis cetate,

deşchisu-s-au şi Lunî Sept. 29 de au mai eşit cine au vrut ca un čas 2, dintr-acastă zi s-au oprit şi dé mérge Saşii la besérecă şi de a trage clopotele după obiceiă, numai ce băté de 3 orî în clopotul cel mare, de câte 3 orî în zi. Iară moarte pré mare n-au (35 b) fost numai 2—3 de zi şi 5—6 şi 1, până s-au os-toit¹⁾ au murit. . . . . acésté au fost în cetate, iar de îngropat nu s-au îngropat la besérecă din čas ce s-au priceput, ce i-au dus čoclii din jos despre Blumăna într-o başte şi acolo i-au îngropat. Iară porţile tot s-au deşchis, dară nu eşia nici intra nimini, numai ce scoté sacii cu bucate şi-i puné înainté porţii şi să da îndărăt şi așa mergé morarii de luoa bucatele şi le măcina şi când le ducé aşijderé facé, că némţii sta cu puşcile asupra unora şi altora să nu să améstece, ce voroviia de departe cine ce avé cu cine-va, şi de 2 sau 3 orî în săptămână să deşchidé.

Într-acastă vară au fost multă sécetă, cât primăvara era grăul cu 2 fl. găléta, iardécă au văzut oamenii, că nu e ploae să să poată face bucatele de primăvară, pân la Iul. s-au suitgăléta de grău la 3 fl., iar la Sept. s-au suit la 5 fl. iar dela Sept. decând şi cetatea s-au închis, s-au vândut găléta cu 6 fl. şi bani 60, şi mălaiul tot ca grăul, într-acastă vréme dela Noem. pân la . . . . sărăcimé mănca turtă de in dela pioa de ulei, turta la Ghen. 8 s-au dat cu 8 bani, şi unii avé şi câte puţin mălai de mesteca, iar alţii goală o mânca.

¹⁾ domolit.

Iară în Șchiiaș s-au început čuma într-acesta chip. Avgust 3 au murit în Čocrac Mihaș zet șahanului¹⁾ Radului, care nu s-au ivit, socotind cine l-au scaldat că sânt niște gâlcăi alte, din care toama la Sept. 11 au murit tot într-acé casă o fămée stireină, și simțind puțin, n-au cutezat vecinii să untre, până ce au dat știre și au trimis domniș bărbiiari să (36a) vază de e čumată au ba, care cum în urmă s-au spus, să fie luoaț oare-ce bani să zică, că nu e de čumă și așa au zis, decî auzind vecinii așa au intrat și o au grijit și s-au îngropat cum să cade cu preoț 2 slujind, decî dintr-acéia iar s-au umplut vr-o câț-va, ce n-au pré murit într-acé parte de oraș, făr vr-o 15 de toț, pân la Gen. 1. 230 și pân la Fev. 1. 81.

Iar Sept. 7 au murit pe Tocile vr-o 3—4, cariș 1718 temându-să, i-au îngropat acolo pe unde au putut noapț pe ascuns, și-ntr-acéia s-au încins colé colé, de tot au murit unul de zi, aoré 2—3, aoré 5—6, pân la Ghen. 1 pân la 7—8 de zi, pin postul Crăčunului s-au suit, cu puținteș de pe Cacova, ce au murit și acolo, pân la Ghen. 1 de toț au murit. . . dară au murit copii mai mult, că cei mari mai mult s-au întors.

Iară când au fost Sept. 16 datau de la sfat poruncă, cum tot omul să auză și să știe, că léu dat voe tuturor să mérgă, cine încătră-o va puté, până nu să închide vrémé, că începuse și și în Brașovechî a muri, și în Blumâna, pân s-au ostoit vor

¹⁾ căldărarului.

fi murit 16000 în tot Brașovul. Decî au poruncit aici la Șchiiaș, cum să caute să pue oameni čocli, cariș unde s-ar simți că au murit, să mérgă numai ei să-l îngrope în curté s-au în grădina unde va muri, iar alt nimini să nu să afle din rude acolo, ei unde vré muri îi oprîa să nu iasă din casă s-au din curte, cei rămaș, numai această poruncă nu o pré ținé, ce tot eșîa, dar noaptea mai cu samă să ducé cei ce puté unde avea trébă. Decî tânjind oamenii, căci nu lasă să-i îngroape la besérecă la locurile lor, léu zis să afle o grădină în care să-i îngroape, și pân la Noem. 10 tot pe unde au putut i-au îngropat, apoi de multă supărare și rugăminte, au îngăduit domniș de au închis locul dela Slon în sus spre Čocrac și acolo să îngropa, zicând, că niciș (36b) domniș nu pot îngădui să să îngroape la locurile lor și pentru némți, că zicé că de vor scoate vr-un om din groapă mort de čumă și peste trei 4 ani dintr-acela încă să vor čuma și alții.

Pentru preot de ciumaș.

Multe cuvinte și gâlcevî făcându-să și de această asupra preoșilor, căci nu-i slujesc nici merg să-i cuminece, [măcară că decum s-au simțit în vr-o 3 săptămâni toț s-au pricestuit] mers-au la domniș și întrebând ce vor face, că ce știu ei vrémé cât va ținé și măcar că sânt cuminecați, tot le trebue preot să fie când va trebur, și să-i slujască la moarte, și ceind pe unul din preoș, zis-au domniș, că de vor vré vr-unul de voe bună să slujască, să nu să amé-

stece cu alalt preot nici cu alt oameni sănătoș, ce să șază deosebii și să fie de acé slujbă. Acastă vorbă auzind preoții nu putură, nici vrură să fie așa osebit de alt preot și de alt oameni, că vré sluji toate preoții toț, ce nu-î îngăduiră domni pe toț, și văzând și domni, că oamenii cer preot și și pe preoții, ce să afla ai sili să slujască nu pot, zis-au, că vor căuta pe altul, și atunci ziseră preoții, că alt preot de airi nu vor aduce, ce să îngăduiască domni să facă pe unul din dascalii ce să afla preot, și îngăduiră și domni, și îndesându-să care va fi, să lăsară orașanii de ei, și aduseră pe pe pop(a) Petcu sin pop(ei) Petcu ot Turchiș, și au fost de treba čumacilor.

Și muriia în postul Crăčunului când și când câte 2—3 și să rânduire cu porunca sfatului 4 čocli de aici din Șchéi dela Oct. 1. 1718, cari luoa de lună 7 fl. unul, și într-ačastă čumă s-au chiełtuit dela (37a) sfânta besérecă măi mult de fl. 1000 cu čoclii, că déca s-au măi inglotat moarté, s-au măi pus și alt doii și cu scânduri și cue și săpi, ce au tribuit, și cu o sumă de bucate, ce s-au împărțit săracilor pe ascuns neștiind ei. Iar din nainté Crăčunului, s-au început pe Tocile omor foarte tare, câtă 10—15 de zi, până după Bobotéză, apoi s-au măi potolit de muriia 5—6 de zi, până cătră Paști.

Și prin postul cel mare incepu și foameté a să întări și pe după Paști, că era găléta de grâu fl. 8, malașu tot așa, turta de ulei bani 10, și în postul cel mare mănca creștinii sänge de vită cu tărățe și

mănca răsă, și atât să făcuse oamenii negri ca tă-čunii, și mieuna ca pisicii.

1719 Ap. 25 după Paști, iar s-au întărit čuma de muriia de zi 10—15 până la Rusalii. Iar în postul Simpietriului s-au încins a muri câte 25—30 și măi bine de zi, atunci și în cetate și în Blumâna și în Brașovechi să întărise omorul, cât să spăreše oamenii, că nu va măi rămâne nimini.

Într-acest an s-au făcut bucatele bune și s-au eftinit de au venit la 3 fl. după sécere, numai oamenii muriia pe la câmp la fânuri și la sécere, și pin munț.

Într-ačastă čumă au murit și pop(a) Ion Cărăuș 1719 Iun. 18 și măi în urmă au murit și Staicu das(calul) zet eg(o), sin diiacon(ului) Tudor.

După acéia dela Iul. 25 pela Av. s-au măi încetat moarté, că cine și čuma să întorcé, și până la Sept. 10 s-au ostoit čuma de aici, și la Crăčun s-au deșchis besérecile, și s-au deșchis și drumurile și (37b) au început oamenii cei fugiț a să aduna. Și cei morț de acăstă čumă din Șchéi s-au găsit, care s-au știut 3000, iar în cetate și în Blumâna și în Brașovechi 14,000.

Într-acest an au murit de čumă în tóte satele țării Bărsei, și în toată țara muntenescă, și în Moldova, și măi în toată Eoropa. La începutul aceștii čume, foarte curând să umplé oamenii unii de alții, până când au început a să ostoi, iar décă au început a să ostoi, nu să umplé ca întâi.

Într-ačastă čumă, poruncise domni de osebise case în care strânğa pe cei betégi, de-î ducé acolo

cu sila dărăbanții, în cetate în Brașvechi, în Blum(âna), în Șché(i), și deca s-au ostit čuma au umblat čoclii prin toate casele, de au scos paturii, strae, perini și alte borfe¹⁾ în care zăcuse čumații, și le strângé la un loc și le ardé.

*Pisa azú mnogo gréšnái rabú moego vldyki
Hristu erei Radul sámú erei Radul Témpe ot sviatá
taia prácovú ot Šchéi Brašovscómú.²⁾*

După ačasta la anul 1721 Iun. 25 s-au pris-tăvit și preotul Petcu, care au slujit čumații, și în locul lui au rămas pop(a) Statie sin proto(popului) Vasile Grid, Sept. 15, care protopop Vasile Grid s-au fost pristăvit la 1717 Ghen. 5 și în locul sfinției sale, s-au preoțit pop(a) Theodor sin prot(opopului) Florei, precum arată la list. . . . .

1722 Fevr. 11 s-au făcut diiacon Gheorghii sin prot(opopului) Florei can fără voia orășanilor, mai în silă la București.

„Noi cei ce sântem fií adevăraț ai sfintei să-
„borniceștii și apostoliștii besereci ai răsăritului, (38)
„carii ne aflăm șezători în Șchéi, lângă cinstita cetate
„a Brașovului, unde-i zic Bolgariia, preoții împreună
„cu gočmanii și cu alții orășani, bătrâni și tineri, dela
„mic până la mare. Și noi alalți preoț și alții oameni
„rumâni, carii lăcuim în satele țării Bârsii, care să
„țin de Brașov. Și noi neguțătorii greci din com-

¹⁾ sdranțe. ²⁾ Scris-am eu mult păcătosul robul stăpânului meu Chr. popa Radul fiul popei Radul Témpe, care mă afu la bise-rica din Șchéii Brașovului.

„paniia Grecilor din Brașov. Carii mai jos anume ne
„vom iscăli. Noi cu toții am văzut și am cunoscut
„din sfânta diplomă a pré luminatului împărat Leo-
„pold, din mila lui Dumnezeu ales împărat al Romei,
„al țării nemțești și ungurești, și al Cehilor crai
„iproci iproci. Precum s-au milostivit înălția sa
„de au dat volnicie Rumânilor, carii să țin de légé
„grečască în țara Ardélului, s-au să să unescă cu
„una din cele patru legi, ce sânt primite în Ardél,
„s-au să rămăe în légé lor, care au avut și să tră-
„iască cu acele rânduiiale și privilegiu, cu care până
„acum au trăit în pace, dându-ș numai dăjdile, care
„fiește-căruia după putere li să vor pune. Care
„milă împărătescă și crăiască, cu adâncă plecăciune,
„precum ni să și cade, o am primit și o am priitat¹⁾,
„la care spre noi milă, precum și la alte tocméle
„și rânduiiale, ce s-au dat de pré luminatul împărat
„**Leopoldul**, au iscălit țării și iubitorul de Chr.
„**Caroli**, alesul împărat al Romei, țării nemțești și
„ungurești, și al Cehilor crai iproci iproci. Care volnicie
„cunoscându-o noi cest rând de oameni, cari până
„acuma nu némú unit nici cu una din cele patru
„legi, ce sânt priimate în Ardélú, nefiind siliț de ni-
„miní, numai din dumnezăiască răvnă, de nou ném
„strinsú și ném adunat cu toții în sfânta și dumneză-
„iască besereca noastră, încredințându-ne și întărin-
„du-ne pre temeul credinței noastre cei adevărate,
„al dumnezăeștii și apostoleștii besereci grecești a
„răsăritului, precum ném învățat și am luat dela

¹⁾ priitat = urmat.

„sfinții și dumnezeștii Apostoli, și de la purtătorii
„de Dumnezeu părinți, care au întocmit și au așezat
„la cele sfinte șapte săboară așa precum ține sfânta
„beserecă răsăritului până astăzi, și precum au ținut
„părinții noștrii și noi până astăzi, întrucreștaș chip
„și de acum înainte să ținem și să credem, fără de
„scădere și fără de adăogare, fiindu plecaș și priimi-
„tori blagosloveniei și dumnezeșculidar a pré sfin-
„țitilor patriarși ai răsăritului și dumnezeștii blago-
„slovenii a pré sfințitului mitropolitului al Ungrovlahiei,
„de unde blagoslovenie și dar de preoție am luat și
„vom să luom. Noi și besereca noastră, întru care
„ném născut prin sfântul botez, întru care trăim
„întru care ne luminăm, prin care, credem și nădăj-
„duim ertare de păcate și viața de véci să dobân-
„dim, și orî cine nér întreba cu glas mare mărturisim,
„că noi sântern fii adevăraș ai sfintei săborniceștii și
„apostoleștii besereci grecești a răsăritului, și pre acé
„credință vom să stăm neclătiș în véci. De care
„sfântă credință nici sabiță, nici focul, nici închisoaré,
„nici sărăciia, nici nevoiia, nici foamé, nici goana,
„nici moarté să nu ne poată despărți. Întru
„ačastă credință cu tot sufletul nostru, cu o gură
„și cu o inimă, ne legăm toș cu înfricoșat jură
„mânt, înainte lui Dumnezeu dreptul judecători
„zicând: Așa să ne ajute Dumnezeu Tatăl, Fiul,
„Duhul Sfântu, un Dumnezeu adevărat, Maica Sfântă
„Preceștă, și sfinții apostoli, și toș purtătorii de
„Dumnezeu părinți sfinți, cari au fost la cele a
„toată lumé șapte săboară, și cele sfinte patru pos-

„turi, precum noi până la časul morții noastre, vom
„ține cu dreptate toate dogmele legii pravoslavnice
„grecești, care crede și ține Maica noastră besereca
„răsăritului. Și nici de voe, nici de nevoe nu ne
„vom uni, cu nici una din cele patru legi, ce sânt
„priimite în Ardél, nici ne vom muta într-alte dogme,
„ce singură légé grečască, care până acum am ținut.
„vom ține și de acuma [cum am zis fără de adao-
„gere și fără de scădere], și după cum am cuno-
„scut, că avem volnicie déla pré luminașii și pré
„milostivii împărașii, și pentru ca să nu cădem suptu
„afurisanile sfinților părinți. Iară carele din noi, ce
„ce am voit de ném legat la acéște, va îndrăzni aș
„călca făgăduința ačasta și jurământul, care noi ne-
„siliș de nimini am făcut, unul ca acela să fie afurisit
„și blestemat de Domnul Chr. și de Maica Sfântă
„Preceștă, și de 318 părinți sfinți, cari au fost in
„Nichea la întâiul săbor, așjderé și de alte sfinte
„săbóre și de toș sfinții lui Dumnezeu, parté lui
„să fie cu spurcatul Iuda și cu afuritul Arie, să-l
„înghiță pământul de viu, ca pre Dathan și Aviron, (39)
„să-l ajungă cutremurul lui Cain, și bubele lui
„Ghiezi, să fie casa pustie și muiaré lui văduvă, și
„fečorîi lui săraci, lacrămile cele de folos să nu să
„ștergă de pre fața lui în véci, și fața lui Dum-
„nezeu să nu o vază, ce să moștenescă focul ne-
„stinsu în véci. Încă și dela împreunare besereci
„noastre să fie scos, și să mérgă să să afle cu acei
„ce ș-ar alége a să uni. Încă și cine ar ști pre
„unul ca acela, care după făgăduința ačasta s-ar

„muta din dogmele noastre și l-ar tăgădui și acela
„să fie suptă tot blestemul ce scrie mai sus. Și
„pentru mai adevărata credință, întărim carté aca-
„sta cu pecețile și cu iscăliturile noastre, ca să să
„creză în tot locul și ori la ce judecată.

Lét 1723.

„*Și sânt iscăliț toț preoții și creștinii din Brașov,
„din toată țara Bârsei, și grecii din Companie.*

Izvodul Zapisului popei lui Statie.

„Precum să să știe, că întâmplându-să pristăvire
„preotului Petcu și lipsind sfintei beséreci și ora-
„șului preot, s-au adunat dumnélor orășanii cu preoții
„la un loc, și socotind și cercând vrémé acestui
„lucru, cu voia lui Dumnezeu și a dumnélor, m-au
„pofțit pe mine, să fiu preot în locul preotului celui
„pristăvit, și având eu pe frate-mieu Jipa dezlipit
„de légé noastră a răsăritului, pentru acéia socotind
„sfinția-lor preoții și toț orășanii ca nu cum-va
„unindu-mă cu alții, să fac vre-o pagubă sfintei case,
„s-au orășanilor vr-o pacoste s-au zăduf, chiematu-
„m-au cinstitul săbor înainte, și miléu dat toate
„înainte, câte mai jos să vor scrie anume, întrebân-
„du-mă puté-le-voi ținé, ca să fie și de mine bine,
„și ca să slujesc cu dreptate lui Dumnezeu și creș-
„tinilor, eu m-am făgăduit cu tótă inima și cu tot
„sufletul mieu, cum că mă voi ținé de tóte céle ce
„place lui Dumnezeu, și voi sluji creștinilor cu direp-
„tate, și cu jurământ pe sfântul prestol și pe sfânta
„evanghelie, mă jur înainte înfricoșatului Dumnezeu,

„cum că acéste poncturi ce scrie mai jos, care de
„dumnélor mi s-au dat înainte le voi ținé, adecă:
„1) Întâi, cu inimă curată și cu tot sufletul să slu-
„jesc lui Dumnezeu, în légé pravoslavnică grečască
„a răsăritului, întru care și preoție am luat, iară
„într-altă lége s-au dogme streine nici cum să nu
„mă înstreinez, ori în ce lucru cât de mic, care nu-l
„priméște beséreca răsăritului. 2) A doaoa, de frate-
„mieu Jipa cu totul să fiu lipsit, la nici un lucru
„sau amestecătură să nu mă améstec cu el, nici
„vorbă sau taină a preoților sau orășanilor sau
„a sfintei case să nu-î spuî lui, nici în judecăț sau
„la nescaî scrisori sau iscălituri să nu dau în mâna
„lui, însă de dânsul sau de alț uniț cu totul să
„mă depărtez și să mă păzesc ca de foc, știindu-l
„că iaste de tot strein de légé și de beséreca noastră.
„3) Să fiu ascultători de preoții cei mai bătrâni, și
„să slujesc întru toate la sf. besérecă și la oraș,
„după cum iaste obiçaîul sf. beséreci și al orașului
„acestuia și la sfat, ca preotul ce e mai mic, și să
„fiu mai mic și plecat sfințiilor-sale preoților, și obi-
„çaîul și și învățătura sfințiilor-sale să învăț și
„să păzesc. 4) De s-ar tâmpla a fi aici moarte de
„cună, eu să fiu preot pe tréba cumaților, fiind eu
„eu preot mai mic, ca să nu să facă alte mai
„multe gâlcevi. Iară trăind eu, și fiind alt preot
„după mine mai mic, la această rânduială va fi pre-
„otul acela. 5) Și de alte lucruri proaste să mă
„feresc, de beție, de sumeție, numai să fiu preot
„smerit și blând, purtându-mă cum place lui Dum-

„nezău și oamenilor, sfânta besérecă să păzesc, dela
„slujba sfinteî besérecî să nu lipsesc, să nu fiu pre-
„getători, ce să fiu slujitori cu blândéte și cu direp-
„tate, orî spre fiește-ce creștin cât de prost, și din
„obște sfînșilor-sale preoșilor să nu lipsesc, și taina
„sfînșilor-sale afară să nu o dau. La acéste mă
„leg eu cu tot sufletul, și pentru mai mare credinșă
„pus-am și chiezaș pe dümnealui nașul Dumitru
„Nan, și pe dumnélui unchiul Sava Maréa, rugân-
„du-mă dumnélor și făgăduindu-mă cum că voi ținé
„céle bune și care plac lui Dumnezău, iară de m-aș
„întoarce la alte lucruri, slabe de nimic și de aș
„cálca acéste legături care m-am legat de bună
„voia mé, la mâna sfînșilor-sale preoșilor, și a goč-
„manilor și a juratilor și a tot orașul, sau de m-aș
„uni cu frate-mieu Jipa orî la ce lucru, sau de
„m-aș mută într-altă unire streină, care nu priiméște
„besérecă răsăritului, de tot să fiu lipsit dela sfânta
„besérecă și de toată slujba orașului, și să n-aib
„credinșă la nici o judecată. Scris-am cu mâna mé
„și m-am iscălit mai jos cu mâna mé, ca să să
„creză în tot locul, și o am dat cinstitului săbor
„să fie în pază în vistierîa sfi(nteî) bes(érecî).

Anul 1721 Sept. 25.

Vasilie Grid.

Eu pop(a) Stacie sin Protopo(ulur).

Anul 1723 fiind în Brașov preoș protopop(ul) (40a)
Floré Baran, și pop(a) Radu sin pop(eî) Radu Témpe,
și pop(a) Todor sin protop(opuluî) Floré, și pop(a)
Stacie sin protop(opuluî) Vasilie Grid, Iun. 20, au
venit în Ardél și vládica Ioan Potochi, umblând
vréme de vr-o 5 ani în Becî, în Roma și la Za-
gra(b), unde s-au vlădicît de niște arhieréi uniș, și
umblând din loc în loc pân la Av. 6, au intrat în
Făgăraș cu mare pofală. Însă Av. 5 fiind fost venit
el până în Sâmbăta de jos, acolo au chiebat pe
Făgărășanii, și grăinđu-le multe cuvinte cu blândéte,
fău rugat să-î iasă înainte preoșii îmbrăcaș de mar-
giné orașului, să-l ducă cu cinste până la besérecă,
iară ei nū vor avé de dânsul nici o bântuială, cē
vor avé bună pace, însă era umblând cu multe
cuvinte acoperind lucrul unieî notareșul protopop(ul)
Ionașcu din Vineție. Când au fost Avg. 6 în zioa
de Preobrajenie, să sflară tot protopopiî Ardélului
în Făgăraș, poruncise și căpitanul din Făgăraș, ca
tot omul să iasă înainte vlădicăî, iar care nu va
eși va fi birșag cu fl. 12. Decî până a eși preoșii
și oamenii, sosi și vládica în târgul Făgăraș(uluî) și
așteptând acolo, mérseră preoșii din Făgăraș îmbră-
caș cu ev(anghelia) și cu crucé, și acolo în mijlocul
târguluî să apucară protopopiî de îmbrăcară pe vlă-

dica în toate odăjdiile arhieresti și-i puseră mitra în cap, și-i dederă în mână cărja ce de argint, și șezu pe un scaun, atunci să sculă un pater teolog Gheorghie Regai, și începu ai face |orație latinéște (40b) cu multe cuvinte de laudă. Décii grăind și vlădica puține cuvinte întru întoarceré laudei lui, să sui în henteu singur, și viind până înainté besérecei iară îi puseră scaun și șezu. Atunci să puse și notaresul protopop(ul) Ionașcu din Vineție în pragul pridvorului besérecei, și începu ai face orație rumânește cu multe laude, decii sfârșind începu iarăș vlădica a face oare-ce cuvânt de mulțămită și de învățatură după ritul lui cel popistășesc, și decă isprăvi intrară în besérecă. și acolo șezând nu în strană ce pe un scaun, începu ai face laude de bună venire un pater prepojit unгурéște, și acesta isprăvind începu pop(a) Toma lyt(urghia) fiind gata. Decî după ce isprăvi lyt. scoase și vlădica donațiile lui dela papa, și dela cei cel vlădicise, și începu a ceti donația ce avé dela papa, în care multe lucruri a trebilor lor arăta, și zicé: Cum noi *Inochientie*, sluga slugilor lui Hristos, cu voia și cu știré fiului nostru luminatului împărat *Carolus*, am rânduit pe besérecă Făgărașului, să fie mitropolie țării Ardélului și mumă tuturor beséricilor din Ardél celor unite. Atunci răspunse și vlădica, și zise să știe toț cum măriia-sa [că așa i-să zicé] nu e venit să fie vlădică ereticilor, nici shizmaticilor [adecă noao celor neuniți]. Atunci protopopii uniț părându-le bine răspunseră că ei primesc acélé toate și le sărută, iară Făgără-

șanii văzând cum s-au înșelat de i-au eșit înainte, |(41a) și l-au priinit în besérecă nu știa ce vor răspunde, ce tăcură, și așa să duse vlădica la gazdă și chie-mând protopopii acolo i-au ospătat.

Maî nainte de venire vlădicăi în Făgăraș. înțelegând și noi Brașovenii, cu voia tuturor [afar de Tănasi Zaraf] am trimis pe protopop(ul) Floré, împreună cu pop(a) Radu Témpé și cu gočm(ani) Pătru, Radu Pădure și Radu Duma, cu multe daruri, ca să vază și să înțelégă cu ce socotélă iaste venire vlădicăi, și văzând toate precum au fost și auzind, socotitu-s-au și au dat instanție vlădicăi, pentru acéste doao trebî:

- 1) Să ne dé pace în lucrurile legii, precum am avut la vlădica Athanasie, decă s-au unit, pân acum.
- 2) Să lase protopopiia țarei Barsei preotului celui maî bătrân, care va fi în Șchéii Brașovului [că o luoase Jipa cu înșelăcune de la săbor decă au murit tată-său, nefiind vlădică în țară, și o ținé cum arată list. . . .] Iară alte porunci den céle de afară ascultăm și să-i dăm și dăjdile, precum și lui Athanasie.

Atunci vlădica stând oare-ce la gând, n-au răspuns alt, fără numai zise: să mérgeți acasă și să fiț pe pace, că iată sânt bolnav, precum mă vedeți, iară dacă mă voi îmbărbăta, voi veni și eu până acolo, și voi vedé preoții și oamenii cum să află, și pre cum va fi maî bine vom așeza toate, numai să pomeniț pe luminatul împărat, căci néu

scos din robia Turcilor, și să pomeniș și pe mine. (41 b)
Atunci răspunse protopopul Floré, că am pomenit pe luminatul împărat și până acum și vom pomeni și de acum. Iară gočm(anul) Pătru încă zise: că vom pomeni măriia- ta pomeni, iară preoții văzând această tăcură, până a veni aici la Brașov, și viind la Brașov, fiind a doao zi Duminecă [și preoții fiind în oraș după slujbele creștinilor, că mult să prices- tuia, fiind sfântul post] să strânsară jurații la gočm- (anul) Pătru, făr de nice un preot, i spuindu-le cum au fost lucrurile, să sfătuiră bătrânii toț, ca să-l po- menescă pe vlădica în besérecă, și fiind vrémé sfin- tei liturghii, spuseseră și protopopului cum au ales ei, deci socotindu-să protopopul și cu alții, ce nu era din jurat, ziseră, că va fi rău de-l vom pomeni, ce numai să nu pomenescă pe nimeni la acé sf. lyt., până vor socoti ce vor face. Viind vrémé lă vă pervyh¹⁾ pomeni gospodi, nu pomeni pe nici un Arhiereu. Ačasta auzind popa Todor strigă tare fă- când mare gâlcăvă, cum de nu pomenesc pe arhie- reii pravoslavnici, ca și până acum, au doară cei ce au fost înainté vlădicăi v-aț unit, și veți să pomeniș pe cei streini de besérecă răsăritului? și altele multe zicând.

Într-acéia s-au adunat cu toții și socotiră că de vor pomeni pe vlădica în besérecă, ne vom surpa la unie, fiind și alții din orășani, afară din cei ce făcuse sfatul acela. | Atunci au șezut protopopul im- (42a) preună cu cei ce fusese în Făgăraș, și scriseră carte

¹⁾ vă = în, pervyh = întâi.

la vlădica, cum că nu să priimesc dogmele mării sale de nimé, nici să va pomeni în besérecă noastră vlădică unit, țind noi de légé cé véchie grečască, și cum că într-alte porunci vom fi ascultători, iară în lucrul légii sau al pomeni nici cum. Atunci vlă- dica, s-au umplut de otrava mâniei, neștiind ce va face.

După acéia trecând puțină vréme, am mai tri- mis doi orășani, ca să vază ce va mai zice, dane- va pace în lége cum néu dat vlădica Athanasie. Atunci au răspuns, că de i-am umplé o casă cu galbeni, pace nu ne va da până la moarte, că așa iaste jurat papei.

Deci văzând și această, trimis-am la măriia-sa gubernatul Corniș Jigmon, jeluind ce vom face, iară măriia-sa néu răspuns, zicând, că trebuie să mergem la vlădica și să ne rugăm, că tot ne va da pace. Deci văzând și această, trimis-am și la măriia-sa ghineralul Grof dela Kenihzeh și măriia-sa acelaș răspuns néu dat, deci neștiind noi ce vom face, strânsu-s-au preoții împreună cu orășanii, cu vi-o 50 de cameni, spuind tuturor cum umblă lucrurile, și atunci socotiră cu toții, că într-alt chip nu vor puté sta, ce să cercăm curté împăratéscă, această voind toț [afară de Tănasi Zaraf și de Dumitru Țără- lungă și de Manole Drăgan, că era cești doi bolnavi, fiind și acește jurat] | socotiră ceialalt și pentru chiel- (42b) tuială, ca să să dé din vîstieriia besérecei, și să să caute de lucrul acesta.

Atuncea mult stătură la socotélă, pe cine ar tri-

mite la tréba ačasta, și nu să află cine-va din orășanii noștri om să știe limbile, ce trébuia pe acolo și să știe locul și rânduiala curtenirei domnilor. Când au fost mai apoi, aléseră pe un neguțătorii strein, anume Criștof Voicu dela Murășvașarhéi, care să însurase și să așezase aici, luoașe pre o nepoată de fată a Florei Sasului, cel ce fusése jurat sfintei beséreci, deci acesta având trebile neguțtoriei sale, nu vré să mérgă, iar mai în urmă prin multe rugăcuni ale preoților și ale orășanilor, abia s-au plecat să mérgă. Și jurându-l pre sfânta evanghelie în sfântul oltari, precum va căuta cu toată osârduia de lucrurile legii, si nu va zminti ceva, și precum că și chiertuiala, ce i-să dă va chiertui cu dreptate, și viclesug nu va face. Deci prin socotéla tuturor i s-au făgăduit și simbrie lei o sută [măcar-că în urmă, viind din Beci și jeluind, că multă pagubă au avut casa lui, zăbovind acolo vréme de un an și jumătate, i s-au mai dat încă lei doao sute].

Anul 1724 Fev. 21 luând de chiertuială au purces la cale. Deci mergând în Beci și dând inștanție cu jalbă la curté împărătescă la domniî ce trébuia, îndată au trimis curté împărătescă, vlădicăi poruncă, ca să nu să atingă de cei neuniț nici cu o poruncă, de vréme ce nu vom să ne unim, [ce el să-ș păzescă și să (43 a) porunčască uniților.

Atunci spuind și de besérecă Făgărașului, cum după o săptămână decă au venit au luoașe chieile besérecei, și au pus la vartă be preotul Toma și pe gočmanul de acolo, pentru niște odoară ale besére-

cei, care până nu i léu dat și acélé nu i-au slobozit, și cumcă acé besérecă n-au fost unită, ce o-au luoașe în silă fără de dreptate. Acéste lucruri înțelegând domniî curții, i-au zis să aștepte, până când să va face conferenție și atunci să vor da acéle lucruri înainte și vom vedé ce vom face. Deci viind vréme pe la Iunie, s-au făcut și conferenție [adecă divan mare]. Atunci lucrul acesta nu s-au putut da înainte, ce iară i-au zis domniî să mai aștepte, căci cătră toamnă i-ar să va face conferenție, și atunci i vor isprăvi, și toamna conferenție, nu s-au făcut, nici cătră Crăcun, nici cătră Paști, tot l-au ținut cu cuvinte, zicând, că-i vor isprăvi și besérecă li-o vor toarce. Când au fost iar la Iunie 1725 s-au făcut conferenție, și s-au dat și acest lucru al besérecei înainte, și cunoscând domniî cum iaste lucru vré să li-o întoarcă, cunoscând că li s-au luoașe fără de dreptate, nefind fost unită, atunci un némiș, anume Kasoni din țara Ardélului, fiind acolo, ca un procator au stătit pentru vlădică, și au proteșteluit pentru besérecă, zicând: Că nu e zidită cu știré împăratului în pământul împăratului, iar de e zidită cu știré împăratului, să aducă acéle diplome, în care să arate, cum Costandin vodă, când au zidit acé besérecă | au avut voe împărătescă, și atunci (43 b) să și-o ție ei precum și mai înainte, și nu că era zidită fără de știré împărătescă, ce numai ca să mai lungască lucru. Și neafând Criștof de unde luoașe acélé, fiind Costantin vodă perit, cine știia de unde să le caute, deci au socotit și au pus de au cău-

tat la cămara împărătească copia acelor diplome, cu multă cheltuială, și neștiind anul întru care s-au început lucrul besérecei, nu leu putut afla, într-acéia stând lucru au venit, Jupan Criștof la Brașov, rămânind judecata luată în sus¹⁾.

Décii anul 1728 Ghen. 15 stând orășanii în gâlčavă cu Criștof pentru fl. 1000, cei dedése împrumut, cu multe cuvinte abia s-au împăcat, și i-au lăsat de ostenelă lui lei 300, iară ceialalt să-i dé cu dobândă lor de când au venit de la cale, și i-au dat tot, și au făcut scrisoare de păcuire unii la mâna altora.

1727 Oct. 19 au murit și vlădica Ioan al Rumanilor uniț din Ardél, care s-au fost chemat când au fost pater Poatoki Ianoș.

1732 Iun. 15. au venit Ioan Clain vlădică uniților din Ardél, care s-au numit Inochentie.

¹⁾ La margine e scris: Anul 7205 s-au aflat, că s-au început zidire besérecei în Făgăraș.

Aici vom arăta puțin din năcazurile ce au făcut Jipa acestui oraș. (44 a)

Anul 1723 Oct. 25 după venire vlădicăi, înțelegând părintele Daniel mitropolitul Un(grovlachiei) de lucrurile Jipei sin protopop(ulu) Vasilie Grid, cum iaste el unit de demult, și acum umbla merștersugind pe preot, [având protopopiia Barsei afară din Brașov, cum scrie list . . . . .] de era lucrul în cumpănă ca să-i supue uniei, șocotit-au și au trimis poruncă cu gré și groaznică afurisanie Jipei și casei lui, încă și altor creștini, carii vor intra în casa lui, s-au vor ședé să mânânce, s-au să bé cu el, care poruncă înțelegându-o noi, cu toții ném ferit de el și de casa lui, și am păzit porunca arhierului nostru.

Cu această văzând el viclenul cum s-au rușinat. Sculatu-s-au și s-au dus la stăpănu-său vlădica jeluindu-ș lucrul. Scris-au vlădica la gubernatul, ceind diiaci crăești, să trimiță aici să jure oamenii, să vază cine l-ar fi pârât și cum iaste lucrul afurisaniei lui, și i-au dat diiaci și au venit aici în Brașov în ajunul Crăcunului 1723 Dec. 24, când mult creștini era gata să să pricestuiască, atunci pe mult creștini batrâni au pus acei diiaci la jurământ, pentru

niște cuvinte ce lătrase Jipa că s-au grăit când vré unii să pomenescă pe vlădica în besérecă, cum scrie list. . . . . și pentru Jipa, cine l-ar fi pârât de l-au afurisit, și scriind céle ce s-au spus s-au dus.

Când au fost anul 1725 Ghen. 7. Iară prin lu- (44b) craré vlădicăi, au adus acest Jipă alț dilaci, și au mai pus pe preoții toț la jurământ și pe alț oameni bătrâni, pre carii l-au fost spus el ca la 30 de oameni, tot pentru lucrurile ce s-au zis mai sus, mai aducând și alte lucruri de blăstămățiile lui, la întrebare acéia, și luind în scris céle ce s-au mărturisit, s-au dus [după acéia, fiind fost tocmit acest Jipă o casă a besérecei de lângă podgratie, ca să o cumpere dela gočm(ani), fostu-s-au tocmit să dé banii pană în doi ani, (care tocmit s-au fost făcut prin multă mijlocire a gočm(anului) Pătru, că-i era cumătru, pre care el cu momélele lui îl plecase la acé bună spre el voire) măcar că n-au fost jurații toț la acé voință.] Decî orășanii văzând atâté năcazuri care face el tuturor, și cumcă zioa trecuse în care era să dé banii, au vrut să-l scoată și multă gâlcavă am tras cu el și judecată în câte-va rânduri și la sfat, cât s-au ridicat judecata de noi dela sfat la Sibii.

Aceste văzând el mai dusu-s-au la vlădica și socotindu-să, au trimis jalbă la Gubernium cu suplicat, care cuprindé acéste cuvinte:

Anul 1726 Iun. 1.

„Măriia-ta grof gubernator al țării Ardélului, și măriia-voastră gubernium crăesc domni milostivi.

„Și făr de voia mé în caută să supăr pe mă- (45a)
„riile voastre, de multe ori cu plecate pân la pă-
„mânt inștanțiile méle, pentru nevoile și perjecuțio,
„adecă greutățile, care în toată vrémé pățimesc și
„port asupra-mi de multă vrémé, pentru căci sânt
„drept cătră sfânta unie, care năcazuri să vor vedé
„din cărțile de jurământ, care s-au făcut la anul
„1725 Ghen. 7. și să vor cunoaște câte am pățimit
„dela shizmatici pentru căci sânt unit, și pățimesc
„de multă vrémé în toate zilele, până în časul de
„acum, care mai bucuros sânt a muri, decât a trăi
„în supărările acésté, și să zic mucenic de viu. Că
„acești shizmatici din Șchéi au făcut ačasta de m-au
„afurisit mitropolitul din țara rumânescă, pentru care
„lucru nici astăz pocî să țiu măcară o slugă s-au
„o slujnică, nici cutéză cine-va din uliță să între în
„casa mé, fără când vin de cei uniț. Și acum n-au
„putut să mai gândescă alte asupra mé, ce de
„mare pizmă și urăcune ce au asupra mé vor să
„mă scoată dintre ei, și cu tot gândul lor și cu
„toată putérc umblă să ia casa mé dela mine, și
„să mă scotă și din oraș, și să mă facă pribég și
„strein din locul acesta. De care lucru nu să aude
„în vrémé ačasta de alții. Că într-ačastă țară ne-
„cum să nu poată ședé alte legi în moșiile lor, ce
„văz că și jidovii au slobozie să aibă lăcașul lor și
„să trăiască, numai cu mine singur vor să facă ačastă,
„cum și până acum, multe ca acésté au făcut făr (45b)
„de pildă, s-au făr de număr, nu pentru alt, numai
„căci sânt drept la sfânta unie, că alt n-am greșit

„nimnuruî. Pentru care lucru cu numele cel sfânt
„al lui Dumnezeu mă rog mărilor voastre, să fa-
„ceţ măriile voastre bine şi milă să porunciţi cu
„tărie, care poruncă să fie cé de pre urmă şi stă-
„tătoare la cinstitul sfat al Braşovului supt a căruia
„mână şi ascultare sânt toţ shizmaticii din Braşov
„cu popii împreună, şi ascultă toţ de porunca dum-
„nelor, să nu-î lase să-m facă mai multe năpaste,
„şi să nu mă scoată din casa mea, şi de supărările
„ce-m fac ei să mă apere ca de la duşmanii sfin-
„teî uniî.

„Că de ar fi după voia lor, ei într'un čas m-ar
„prăpădi cu toţ ai mieî, într-acesta chip, de nu veţ
„face măriile voastre milă cu mine, eu cu biata
„făméia mé şi cu copiii mieî voi ajunge la un nă-
„caz, care va fi şi iaste mai rău decât moarté.
„Pentru acésté iarăş cu mare plecăcune plec tică-
„loasă şi nevoiaşe faţa mé înainté mărilor voastre,
„ca să pocî găsi léc milostiv, înainté féţei şi graţiei
„mărilor vóstre, care graţie a mărilor voastre în
„ceriu cu blagoslovenie să răsplătéscă mărilor voa-
„stre Dumnezeu.“

*Mic şi plecat al mărilor voastre slugă la şindatul
Braşovului, supt protopopîia uniţilor* *Grid Jipa.*

După ačasta dându-î cinstitul gubernium o(46 a)
carte să o aducă aici la cinstitul sfat, [în care pu-
sese şi acest şuplicat al lui] cu care carte porunciă
cinstitul sfat, ca foarte cu dédinsul să caute, şi
să-î îndreptéze lucrurile lui, ca să nu aibă acel om

mai multă supărare. Deci cetindu-să şi neafând
cinstitul sfat pricină alésă din vorbele ce părăse el,
i-au zis, că de ar avé nescai mărturiî pe acélé ce
părăste ar puté face şi certare celor vinovaţ, iară
el zicé, că va aduce mărturiî acéle jurământuri, care
s-au făcut la anul 1725. Ghen. 7. Însă vrând cin-
stitul sfat să facă întru ceva voia gubernatului, ară-
tând noi zapus de tocmala caseî cerem judecată
să-l scoată din casă, căci zioa în care să prinsese
să dé baniî trecuse. Atunci cinstitul sfat au făcut
deliberatum cum el tot să ţie casa, şi baniî să-î dé
la Sent—Mihaî [că judecata era la Iunie 1.] iară
nedând baniî la zi să iasă din casă. Atunci noi
temându-ne să nu ia el baniî dela nescai paterî să
dé la zi, am pus bani de judecată şi am luat la
Sibiî, şi așa au rămas lucru şi n-am mers pân la
1727 Avg. 30. socotind că doară Dumnezeu va face
judecată cu vrăjmaşul legiî părinţilor lui mai în
pripă.

1728. Ghen. 2 având şi altă trebă la Sibiî, am
sorocit pe Jipa la Crai-birău şi n-au mers. Când au fost
la Fev. 26 au venit şi a adus dela aceî diŃaci cărţile,
céle ce făcuse când au | pus pe preoţ şi pe orăşani(46 b)
la jurământ, şi iară chiamându-ne la sfat, au dat
acélé înainte şi n-au putut găsi domniî nice o vină
noao, ce au rămas el cu ruşine, şi ceind noi direp-
tate pentru casă să-l scoată de vréme ce n-au mers
după soroc, deci domniî iară i-au mai dat zi şase
săptămâni nedând baniî precum eşise judecata, să
iasă din casă. După acéia văzând el la ce rămâne

neú chiebat la județul la măria-sa Ștefan Filșteh, zicând, că el își prepune că noi l-am pârât de l-au afurisit și noi îl ținem într-acé legătură, decî și pentru această neavând el mărturii iară au eșit cu rușine.

Apoi când au fost la 1728 Mart. 10 dusu-s-au la fraț și foarte plângând și zicând că lui încă îi pare rău de ce au făcut, ce numai el să va întoarce la pravoslavie și va mERGE la vlădica și va pleca capul doară îl va erta. Într-acest an Apr. 2 s-au dus în țara muntenescă, și n-au mers la București, ce au șezut la Dél la Cernătești, și au pus pe niște neguțtori ca să-i vorbescă vlădicăi pentru el, și tot așa au șezut acolo la Dél până la Mai 4, decî ne cutezând să dé față cu vlădica au fugit și de acolo peste Olt la Craiova. Decî iar au venit aici și au venit aici în Brașov Iul. 6 și Iul. 8 iară au eșit de aici și au mers la Câmpulung. După acéia cercând vrémé prin priiatini au intrat la părinte(le) mitropolitul, și destule certări dându-i, l-au dat pe sama unui duhovnic ales, și spuind el ceva fi spus, iată l-au ertat trimitând carte pentru lucrul lui, care(47a) cuprindé acésté:

„*Daniil* cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop și mitropolit a toată Ungrovlahia, pré-cinstit și ex-arh Plașurilor.

„Din darul și mila ce ni s-au dat dela sfântul și de viață începătoriul Duch, prin gura sfinților și apostoli zicând: căroră veț lăsa păcatele lăsate vor fi lor, și căror veț ținé ținute vor fi. Derept

„acéia viind cătră smereniă noastră și acest om
„anume Jipa fečorul popei Văsiî din Șchiî Brașovu-
„lui, carele de multă vréme, prin mărturiséla a multe
„obrazé de cinste, gočmaî și alț neguțtori de acolo,
„s-au mărturisit, cum că la doi dejghinaț arhieréi
„din Ardél s-au supus lor și din învățăturile besé-
„recei răsăritului s-au depărtat, la care smereniă
„noastră ca un păstorî ce avem datorie pentru
„turma cé cuvântătoare, ce ni s-au încredințat, întâi
„pentru mântuire lui l-am oprit și l-am lepădat
„dela besérecă, ca pe un mădularî netrebnic, și pe
„toată casa lui. Apoi el cunoscându-ș greșală au
„căzut cu multă rugăminté, și așa l-am dat pe sémă
„cé duhovnic bun, de cinste și de învățătură, și singur
„au mărturisit, cum că nu s-au depărtat de beséreca
„răsăritului, mărturisind înainté icoanei lui Chr., și
„s-au prins înainté Domnului și Mântuitoriului nostru
„Is. Chr, cum că va ținé toate tainele besérecei ră-
„săritului, și alte învățăturî ce învață sfinții părinți, (47b)
„blestemând cu gura lui toate eresurile apusului,
„luindu-ș canon dela duhovnic, [să cetescă într-un
„an de 12 orî canonul sfântului Andrei, și Vineré și
„Miercuré într-un an să nu mănânce, Lunî și Mier-
„curî și Vinerî să facă câte 40 de mătăniî de zi,
„să cetescă psalm. dela 11 cath. Boje priidoșa¹⁾, într-
„un an în toate zilele câte odat] ce de va ținé
„precum s-au mărturisit, și va face canonul ce i
„s-au dat, să fie ertat și blagoslovit, iară de nu va
„ținé și vom înțelege că să mai amestecă în faptele

¹⁾ Dumnezeule au venit . . .

„ce au mai făcut și în lucrurile beserecești, au aici
„în Brașov au afară, atuncea mai supt greu blestem
„să va supune, și va rămâne legat în veci. Derept
„acéia vă înștiințăm pe toți preoții dela Brașov, și
„pe dumnévoastră juraților ai beserecei și pe alți
„pravoslavnicii creștini, să fie primit la beserecă și
„el și toată casa lui și prinoasele lui, ca un creștin
„bun și adevărat, și în casele voastre să aibă voe
„a intra, așijderé și voi în casa lui, și să-l aveți de
„acum înainte la evlavie, ca și ~~Domnul~~ Dumnezeu să
„să primescă sufletele voastre întru împărăția sa.“

*Drept acéia i s-au dat această carte de cre-
dincă la mâna lui.*

Sept 1 lét 7237 (1728)

Davătul mitropolitul Ungrovlahiei.

**Aici vom semna în ce chip s-au supus epar-^(48a)
hiia aceasta a țării Bârsei la episcopia
Rîmnicului.**

Anul 1724 Mai 20, după ce au venit pe noi
acel năcaz pentru Jipa, precum mai sus arată, fost-
au trimis Kenihzeh ginerariul cel mare din Sibii,
poruncă la baron Tiș generalul cel de aici din Brașov,
întru care zice așa: popii rumânești din Brașov,
să nu mai pomenescă pe nice un vlădică din cari
sânt în țara Turcului, fără numai pe împăratul no-
stru să-l pomenescă, nici să mai asculte de ei nici
de afurisania lor. [Socotind, că de vom zice, că nu
vom asculta, nici îi vom pomeni, Jipa va fi slobod
și ertat a intra în casa orî cui și orî cine în casa
lui]. Decî viind porunca au trimis gin(e)rariul la ju-
dețul Stefan Filșteh, și au chemat județul pe pro-
topopul Floré, i pop(a) Radu, i pop(a) Tudor, i pop(a)
Statie, și au luat și doi pârgari, și așa au mers
cu toții la gin(e)rariul, și cetind porunca au întrebat
vor să asculte de acé poruncă au nu. decî cele ce
au priceput au răspuns, și cum să potă fi să nu
ascultăm noi de arhieriei legii noastre, nici să-î po-
menim, zicându-î și ačasta, dară paterii, cari sânt
în țările de supt ascultaré Turcului, au nu ascultă

de papa, nici îl pomenesc, și alte multe lac are ajungându-l cu vorba, răspundé, că la mine nu ști, și preoții iară că și noi nu știm, și iară au răspuns, că pe luminatul împărat l-am pomenit tot-déuna și-l vom pomeni, | iară de arhieriei legii noastre ca să (48b) nu ascultăm, nici să-i pomenim, nici de afurisanii lor a nu ne téme, nici cum nu vom puté. Incă și altele multe s-au despotoluit ca la 2 časuri.

Atunci au zis ghinărariul: dar de județul ascultați? și au răspuns, că în lucrul de afară ca de niște stăpânitori ai locului ascultăm, iară în lucru legii nici cum.

Atunța iar au zis județului să poruncască [fiind gata hârtie și cernelă] să scrie preoții cum că aca poruncă o ascultă s-au că nu o ascultă, și să să iscălască, și să o trimiță la ghinărariul cel mare, apoi va face ce va ști, și așa am șezut și am scris într-acesta chip:

După o luminată poruncă ce néu venit dela marele și cinstitul măriia-sa ghineralul, ca niște mai mici robi dela inimă și dela suflet dăm răspuns așa:

1.) Pre luminatul și putérnicul nostru împărat, care-l avem după Dumnezeu milostiv stăpânitori, și până acum l-am pomenit și de-acum îl vom pomeni.

2.) Iară pe vlădica din țara rumânescă îl pomenim și-l vom pomeni, că de acolo am luat darul preoției, și blagoslovenie de acolo am primit și vom priimi și poruncile legii céle sufletești vom să ascultăm cum și până acum.

3.) De legăturile și de afurisanii arhieriei dela cari ním hirotonit, nu putem să nu ne témem. Și iscăbind toți preoții s-au trimis.

După ačasta nu multă vréme trecând, și mi- (49a) rândându-să ce vor face cu noi, iară néu chiebat ghineralul baron Tiș, aici în Brașov, și după alte cuvinte, néu întrebat ačasta zicând: oare domnul Gheorghie Cant, care e la Craiova, și vlădica care iaste la Rimnic, sânt o lége cu voi, au nu? La ačasta neavând alt ce răspunde am zis, că sânt neuniț și o lége cu noi. Atunța néu răspuns zicând: de vréme ce nu veți să vă uniți să vă fie vlădica cel unit al Ardélului vlădică, precum mai de demult, voi să căutați să mérgeți acolo la vlădica al Râmnicului, să vă plecați să fiți ascultători de acolo, de vréme ce e o lége cu voi, și iaste și acéia țara împăratului nostru, și veți avé pace în lucrul legii, iară de nu veți face așa, vă vom rândui să fiți iară supt ascultare vlădicăi lui Ioan cel unit al Ardélului. Deci ne având ce mai răspunde, am făgăduit să fie așa, numai să avem pace de vlădica celor uniți.

Atunța trimițând carte pentru ačastă trebă la părintele episcopul al Rîm(nicului) kyr Damaschin, ca să vedem ce va zice, răspunsu-néu, că și acolo acé poruncă iaste, ca să nu fie mai mult ascultare lor de | mitropolitul Bucureștilor, ce să fie ascultători (49b) de mitropolitul Belgradului sârbesc, care-l luase de curând Némții dela Turci. Deci stând noi la mirare, de acest lucru cum va căde pe urmă, ca să nu ne zmintim, ním mai dat îndărăt pân la vréme de

2—3 ani, până s-au pristăvit și părintele Damaschin episcopul Rîm(nicului) anul 1725 Dec. 5.

După această rânduind pe kyr Stefan egumenul Govorei să fie episcop, trimis-am și la sfinția-sa, cu întrebare de rânduiala aceasta, ce și sfinția-sa asijderé au răspuns. Decî ne trecând vréme de 2 luni s-au pristăvit, neluat hirotonia episcopiei. Iară diplomă împărătescă i să scosése, ca să fie episcop, care diplomă cuprindé aceste cuvinte:

„Noi *Caroli* din mila lui Dumnezeu ales în-
„părat al Romanilor, pururé Avgust al Germaniei, al
„Hispaniei, al Hungariei, al Bohemiei, al Dalmației,
„al Șclavoniei, și al Serbiei crai, dux al Austriei,
„dux al Burgundiei, al Stiriei, al Carintiei, al Carni-
„oliei, al Virtinbergăi, al Silesiei de sus și de jos,
„mai mare Hapsburgului, al Tirolei | și al Gorizei (50 a)
„iproci.

„In știre facem și dăm întru pomenire cu această
„tuturor căroră să cuvine, după ce bunătate milei
„lui Dumnezeu, atâta au ajutat armelor noastre, care
„au fost chimate la răzmirița cé trecută, care prin
„Turci au fost scornită, și numai pentru némurile
„cele supuse noao s-au fost făcut, cât afară de
„crăiia Serviei, și Banatul Timișvarului, și Valahia,
„dincoace de Olt au adaos la putéré noastră. Pentru
„aceia cu acé arătare bună a inimii și milă, care
„avem cătră iubitul nostru narod iliricesc, și pentru
„vrednicia și slujba, care au arătat cu credință
„și cu tărie cătră Avgusto casa noastră, și acum
„și întrecuta vréme, și în vrémile cele mai din

„nainte foarte bine purtându-să. Cu aceia și osird-
„nicului credinșosului, iubitorului nostru Moisi
„Petrovici arhiepiscopul și mitropolitul beserecei răsă-
„ritului de zitul grecesc, între altele și această pu-
„tère cu milostivire l-am dat, ca să poată să alégă
„și să numescă episcopi și egumeni de ritul lui,
„până la altă rânduială a noastră, și la acéle părț
„acum de iznoavă dobândite, după vechil obiçai
„al nărodului, care după aceia, déca va fi această
„alégere cu plăceré noastră întărită, la locurile și
„hotarăle după obiçai | slujba episcopiei sale, cu slobo- (50 b)
„zenie și cu vrednicie să poată sluji. Și de véme că
„zisul arhiepiscop și mitropolit, încă mai dinnainte
„cu câte-va luni, cu smerenie au arătat noao pre
„credinciosul nostru Stefan al mănăstirei Govorei
„egumen [sau cfardiari¹] după mórte asijderé a cin-
„stîtului Damaschin la locul Rîmnicului, care iaste
„în țara noastră rumănescă dincoace de Olt, de care
„s-au zis mai sus, și la județele, care țin de acolo,
„cum că din trei aleș el au fost întâi ales de epis-
„cop, rugând împreună precum să cade cu suplica-
„țion, ca nu numai să întărim această alégere cu
„pre mare autoritate a noastră chiesaro-crăiască, ce
„să poruncim și acelora tare, căroră iaste trebuinșos,
„ca alesului Stefan la slujba episcopiei sale, în tot
„chipul degrab să-i fie spre ajutori, și să facă ca
„să-l aibă toț oamenii ai ritului grecesc, episcop
„Rîmnicului, și lui toț lăcuiitori ai stăpâniei, s-au ai
„eparhiei sale, să-i facă vrédnică și cuvioasă plecă-

¹) Guardian numirea nemțescă pentru egumen.

„cune și ascultare, la acélé care să țin de judecata
„lui cé duhovničască. Pentru acéia noi, după plecat
„suplicaționul lui, și după informaționul dela di-
„rectorul cel mare al nostru din Valahiia înțelegând
„și văzând credința, direptaté inimii lui, învățătura
„și alte bunătăț, pre acest Stefan de mai sus numit
„il întărim cu ačasta cu pré-milostivire, | la acel loc (51a)
„al Rîmnicului, care mai sus s-au zis și la județele,
„care țin de acolo, rânduit și așezat episcop, și cu
„ačasta voia noastră iaste, ca îndată după-ce va
„face jurământ noao, după obiçaî de credință și de
„smerenie, la chiverniséla slujbei episcopiei, până
„va fi el împreună cu obște eparhieî și ritul lui, cu
„credință și cu plecăcune cătră avgusta casa noastră,
„să să lase să mérgă, și să să înalțe. [Adecă să să
„așaze la scaunul lui.] și toț lăcuiorii de supt stă-
„pămiré lui ai beséreceî răsăritului ritul grecesc, cu
„plecăcune să-l cunoască episcop cu mărturiia
„aceștiî cărtî iscălite cu mâna noastră, și cu peceté
„noastră chiesaro-crăiască întărită, care s-au dat la
„cetată noastră Vienna la luna lui Oct. 15 anul 1726.

„Țărilor noastre, ai Romanilor 15 și Șpanilor
„23, iară Ungariei și Bohemieî în 15.

Carolus. Erghenie Asabaudia.

Ioanes Franțescus Comes a die Strihştain,

Ferdinantis Iozefus asex Ucrón.

Franțescus Mateas Cooper.

Antonius Leonhardus Fraî Aşinştain.

Acest părinte kyr Stefan Ypopsitios, făcând după (51 b)
obiceî jurământ, ca să fie cu credință împăratului,

s-au fost așezat în scaun la Rîmnic, iară arhiereu
nu s-au hirotont, fiind mitropolitul Belgradului la
Becî pentru alte trebî. Și făr de zăbavă s-au pris-
tăvit la anul 1727 Avg. 20. Precum zicé unii să fie
fost otrăvit din jețul în care au șezut în besérecă:

Dintr-ačasta cunoscând cum că au fagăduință
și stare bună, am mers unii din noi la măriia-sa
ghineralul cel mare grof Tiș, ceind carte de așeză-
mântul acesta, néu zis, că acum nu e episcop acolo.
Iară decă să va face, veniț și vom da.

Iară când au fost la anul 1728 Ghen. 2 iară
am mers la domnul Martinus Ruj secretariul cel îm-
părătesc, și la măriia-sa ghin(erariul) Grof Tiș, și
néu dat carte, care cuprindé acéste cuvinte:

Copia.

„Inhabitatores suburbii Valachici Coronensis, ab
„aliquot proxime retroactis annis, dum victrilibus
„Majestatis Caesareae armis capta cis alutana Va-
„lachia Augustissimo accessit, dependentian suam in
„spiritualibus a reverendissimo Episcopo in eadem
„Valachia austriaca ordinato terere, | ad instantiam (52a)
„presentem indubitatum fidem facio.

Cibinii, 20ma januar. Anno 1728.

(L. S.)

de Tige.

Parie.

„Non est circa hoc negotium ad separatum fo- (52 b)
„lium ne cessaria renovatio priorum, sed pie de
„functi Praedecessoris mei Excelentissimi, quondam
„Domini Generalis Comendantis de Tige, resolutio,
„20ma januarii. Anni. 1728 Inhabitoribus suburbii
„Valachici Coronensis concessa, per totum a me vi-
„gore presentium confirmatum, ita quidem, ut illi
„omnino suam in spiritualibus a reverendissimo Do-
„mino Episcopo in Austriaca Valachia ordinato depen-
„dentiam haud secus quam modo, etiam de incept
„immutabiliter pa beant. In cujus roboris fidem hanc
„decretationem, manum meam subscriptam et sigillo
„meo munitam extrado.

Cibinii 12. Mai. Anno 1730.

(L. S.)

F. v. Vallis.

(Foaea 53 lipsește).

Anno¹⁾ 1731 Ghen. 6.

(54 a)

Intr-aastă zi, prăznuind Bgoiavleniia²⁾ Domnului, după sfânta lyturghie s-au creștinat un prunc de aici din oraș de om prost, și acest prunc s-au numit Ioan, dară au fost foarte cūdă că până la brău au fost om deplin, dară din șolduri în jos piçoare nici cum n-au avut, și degetele mâinii drepte au fost lipite. Și într-aastă zi au fost cald ca vara cât mulți din copii era cu cămășile.

Deci având noi și acéia scrisoare dela măriia- (54 b) sa ghinăral(ul) Grof Tiș, până nu făcusem cestă dela măriia-sa ghineralul Valis, au fost trimis de aici pop(a) Rad(u) pân la Rîmnic, când, au venit părintele Inochentie episcopul, după-ce s-au hirotonit la Belgradu sârbesc, ca să vază cum stau lucrurile pe acolo, și văzând că stau pe tot așezământul cel vechi al legii grecești, la anul 1729 Ghen. 1. au mers și protopopul Floré cu gočm(ani) Tănasi și cu Radu Duma la Sibii și acolo s-au întâlnit cu părintele episcopul, și înainté tuturor s-au spus de măriia-sa ghineralul cum că de acum pe sfințiia-sa

¹⁾ Pe pagina 54 e altă scrisoare. ²⁾ arătarea.

episcopul Rîmnicului să-l avem vlădică, și sfințiia-sa să poarte noao de grije.

Iar la anul 1729 Iul. 15, trimis-au părintele episcopul un preot anum(e) Gheorghii, ca să ia dintr-aastă eparhie poclonul vlădicesc, și au luat de un preot taler împărătesc 1, iară preoții, care da dajde cu satul [precum era în Zărnești preoț pré mulț, și în Tohan] aceia au dat jumătate, și au dat de tot satul 1 vadră de vin și o gălătă de ovăs, și 1 caș, care le plătiia cu fl. 2. Acéste într-aastă eparhie n-au mai fost, ce numai da fl. 1 unguresc, un preot într-un an, și ocriv¹⁾ protopopului, acéste era poclon într-un an.

Mai nainte de ačasta, făcând noi de multe ori știință părintelui mitropolitului al Ungrovlahie(i) kyr Daniil pentru acéste întâmplări, iară sfințiia-sa foarte ne conteniia, lăudându-să cu | catheres^(55a) noao ca să nu ne supunem episcopului de Rîmnic, ce n-am avut într-alt chip cum face, măcară că întru venire vlădicăi lui Potochi Ioan, temându-ne ca nu cum-va vre-unii din noi, sau din preoții de sate, să-ș scimbe firé să să pléce la unie, fost-am făcut o carte cu tare legătură, și cu groaznică și înfricoșată afurisanie, de ne vom dezlipi de arhieriei țării Ungrovlahiei și nu vom priimi pân în véci blagoslovenia lor, care carte iscăbind toț s-au pus în vistișariul sfintei beséreci a Șchéilor Brașovului, și așa au rămas eparhiia țarei Bârsei supt ascultare episcopiei Rîmnicului, până vor sta și aceia în pravoslavie, iar de i-am simți umblând altele, ne vom lipsi cum și de Ardeleni.

¹⁾ un fel de dare.

La anul 1729 Noem. 20, văzând diyaconul Gheorghii, că frate-său pop(a) Todor dela Avg. s-au bolnăvit și nu să poate îndirepta, sculatu-s-au cerând ertăcune dela oraș, și zicând că va să să preoțescă, și va sluji la Stupini și la Simpietriu, că de la dieconie nu are chieltuială de ajuns, decî tăcând oameniî oare-ce i-au răspuns, i-au zis să fie ertat să-l grijască Dumnezău. Atunci, ispitindu-l pentru loc de așezământ, unde va avé să șază, zise că va ședé la casa lui [care i-o cumpărase socru-său dela Iania Grecum, care casă au fost mai nainte a protopopului Vasii Burcoiul]. Decî văzând orășanii că de să va preoți și va [ședé la casa lui să va face găl-^(55b) čavă între preoț [măcar că lui îi era nădějé de va muri frate-său, să rămăe el preot aici la ačastă besérecă, că-ș făcuse carte dela județul să fie el când-va fi schimbare, fără știré preoților și crășanilor încă de cât-va ani mai nainte, de care lucru nădějde nu e] și căci îl știia, că nu e om cu direptate, că încă fiind în chilie dascal și țind cheile besérecei strânğa banii și de pe clopote, și ačasta văzând cei ce să afla, că nu spune la socotéla banii ce au luat drept, au tăcut și au lăsat pe socotéla sufletului lui, și apoi l-au jurat ca să fie cu direptate în toate ale besérecei. Decî puind unii la scrisoare cât morți au murit în rândul lui și de la cine ce au luat, când ș-au dat sama de 2 ani, aflatu-s-au tăgăduiț banii jumătate și ačasta fără unt de lemnul și faciî ce lipsiia din besérecă. Știind orășanii, au socotit că să va amesteca și în slujbele preoților cestoralatț

și nu va fi bine, și nu l-au îngăduit. Iară după-ce au trecut Crăcunul, anul 1730 Ghen. 20, plângându-să el tare la oraș, ca să-i dé ceva simbrie dela besérecă, s-au de la oraș, déca nu-l lasă să să preoțescă și să șază la casa lui. Atunci s-au milostivit preoții și peste scrisul ce au fost avut toț diiaconii, scrisul prescurilor, și peste 12 florinț ce-i da de când l-au scos din chilie, să-i mai dé de an fl. 3, să fie 15, și să-i ia la Paști, și is-au făgăduit și orășanii să-i dé simbrie de casă pot(ronic¹⁾) 1 s-au 3—4, cine ce să va îndura. Și i-au dat într-acel an, iar pentru acéia tânjiia unii din orășani când era să dé simbrie și dascalilor cum era obiçaiful, | iară la anul al doilé, (56a) zicând în besérecă el însuș, că va să ia la simbrie, i s-au răspuns de unii, că nu i să va da.

Căci și când s-au dieconit au fost fără voia a mai mult, știindu-l om deliu și pré bețiv, și i-au fost spus gočm(anii), că de să va și face diiacon, iar simbrie de la besérecă, cum au luat alt diiaconii mai nainte, el nu va lua și au fost bucuros. Și așa mai nainte la 1729 Fevr. 3 au fost făcut o carte de au despărțit niște oameni din Aromsechi, iscălind însuș numele preoților ot Brașov.

Anul 1730 April. 12, doamna Ancuța fata lui Costandin Vodă Brâncovenul, făméia lui Nicolae Ruset vel(ic) log(ofăt) s-au pristăvit aici în Brașov, și o au dus de o au îngropat la mănăstiré lor la Urez în țara Craiovei. Fiind boiariul ei pribég cu Manolachi Cluci mai din nainte aici, au fost venit

¹⁾ monetă veche în valoare de 10 bani.

și ia de pela Avgust, și au lăsat din zestrile ei să să dé o coronă de aur cu pietri, care zice că plătește 4—5 pungi de bani, sfintei beséreci acéștiia, ca să să invoiască besérecă și să să mai lărgască cu acé chieltuială, lăsând epitrop pe acest lucru pe cumnatu-său Manolachi Cluci, ca să-i poarte de grije de lucru, și pe urmă n-au dat corona, ce au stricat un left, și au făcut alte scule și au împărțit la Urez un¹⁾ o a îngropat, și la pateri, iar besérecei noastre au dat o cruce de aur și niște inéle de aur cu diamanturi, preț fl. 1000 ungurești.

La anul 1731 Mart. 28 s-au aflat un hrisov (56b) [la un sas din cetate] al sfintei beséreci, pentru milostenie ce au avut să ia dela domniii țării Moldovei, pentru chieltuiala ce să va face la praznic la hramul besérecei, care iaste scris într-acest chip:

(Vezi la apendice hrisovul lui *George Stefan* voevod).

(După acest hrisov urmează două foi nenumertate în manuscript).

Anul 1731 Mai 6.

Anno mundi 7239.

Răspunsul cărții, care au trimis gocem(anii), și jur(ații) noș(tri) la Manol(achi) vel(ic) log(ofăt).

„Aii noștri de bine voitori, dumnévoastră gočm(anilor) și juraților și alți orășani bătrâni, ce vă aflaț lăcuitoři la besérecă din Schéii Brașovului, să-

¹⁾ în loc de unde.

„nătate și tot binele rugăm dumnévoastră dela D-zău
„să vă trimiță, o scrisóre a dum(neavoastră) ce néț
„trimis néu venit, și cu bucurie am luat-o, și scrisel
„D-voastră am înțeles. Pentru un om al D-voastră
„de aciia ce s-au întâmplat de au murit, și rămâin-
„du-î oi 1000, cu toții aț socotit cum aț puté face,
„ca să rămâe acéste oi pe sama sf. bes(éreci), numai
„pentru rândul oeritului ziceț dumnévoastră să adu-
„cem aminte măriia-sale lui vod(ă), ca doară să va
„milostivi măriia-sa să aibă și acésté pace de oerit,
„de acásta acum alt răspuns nu avem a da dum-
„neavoastră, fără de cât întru întâi trebuiaște să să
„izbrănescă acest lucru la un chip, și să să așaze
„de acolo, și să să facă carte cu mărturii adevărate,
„cum că acéste oi la moarté acelu om léu lăsat
„sfintei beséreci, și într-acestaș chip să trimitet
„carte cu mărturiile acélé aici, și vom spune măriia-
„sale lui Vod(ă) cum iaste pricina, și măriia-sa ca
„un domn bun și milostiv socotim cum că va face
„acăsta făr de îndoială, numai dară acum de acásta
„dată vréme de oerit nu e, vácărit nu e, până la
„toamnă iaste câtă-va trecere de vréme, și atunci
„mai nainté oeritului vom avé înștrintare dela dum-
„nevoastră, și vom arăta și carté cé iscălită cu
„mărturiile, și într-acestaș chip vom înștiința pe
„măriia-sa vod(ă), și secotim că va face ispravă,
„acăsta și fiț dumnévoastră sănătoș.

Mai 6. 7239.

Al dumnévoastră bun voitorî.

Manolache Lambrino vel(ic) logof(ăt).

Désupra era scris:

„La ai noștri de bine voitorî dumnélor goč-
„m(anilor) și juraților sfintei beséreci din Șchéii Bra-
„șovului, cu multă sănătate să să dé.

Acésté n-au fost sfatul dumnélor pentru că au
fost murit cinev-va și să lase oi 1000 besérecei, ce
socotiia, că vor scoate carte pentru oi, până nu
mersése preoții să-ș înoiască carte ce au de ertatul
la oi ot(?) de oerit, iar după acéia mergând preoții
li s-au înoit carté, și vorba cé scrisă de dumnélor,
au rămas jos.

Anul 1731 Iun. 11.

„Noi cariî néu rânduit Dumnezău la sfânta și
„dumnezăiasca casa sfinției sale, la beséreca din
„Șchéii Brașovului, care iaste uspeniia Maicăi Pré-
„ceste, și hramul lui Sf. Nicolae, noi gočmanii cei
„bătrâni, dinpreună cu gočmanii, care i-au rânduit
„acum la anul 1731, care ne scriem anume. goč-
„m(an) bătrân Pătru Văt(afu), al doilé Tănasi Vasilie,
„gočman la acest număr acum, gočm(an) mare
„Radu Pricop, al doilé Petcu Inășoi, juraț Radu
„Pădure, Stan Mihaî Munténul, Dumitru Nan, Pătru
„Buburuzé, Ion Șohanul, Costantin Dan, Radu Duma,
„Necula Răuț.

„Care noi nesiliț de niminé de a noastră bună-
„voe am încredințat acásta carte, ca să fie de mare

„credință, înainté lui Dumnezeu și înainté oamenilor
„cui li să cade a ști, precum văzând noi multe care
„s-au făcut, și să fac și acum în zilele noastre,
„decî văzând noi acéste lucruri necuvioase, și te-
„mându-ne de vătămăre sufletelor noastre, așa ném
„legat și ném așezat, precum viind sfintei case vre-o
„greutate, sau vre-unuia din noi pre dreptate, au
„dela preoț, au dela alți oameni, să avem asta cu
„toții până la moartea noastră, pre dreptate legii
„noastre, iară care va vedé dreptatea, și nu va sta
„lângă ceialaltți, unul ca acela să nu vază fața lui
„Chr., și de unul ca acela să nu să alégă nimic,
„nici de casa lui, nici de copiii lui în véci, care va
„călca această legatură, și care dintre noi va scoate
„cuvânt din săbor între streini, unul ca acela să fie
„supt blestămul ce scrie mai sus, și să aibă parte
„cu Iuda și cu spurcatul Ariia, de care am hotărât,
„care cuvinte să grăesc în săbor, nici decum să nu
„spue, nici muerii lui, nici tătâni-său nici mâni-sa,
„nici vecinului său, și când să va strânge săborul,
„precum să va alége așa să va da afară fiește-cui,
„numai cuvântul săborului unde să va grăi acolo să
„rămăe, pentru care hotărâm și legăm, că mai na-
„inte vréme era unii cari scoté cuvântul din săbor.
„Iară acuma noi, cari néu rânduit Dumnezeu, așa
„am așezat și am hotărât acest lucru, cum de acum
„înainté între noi în săbor să nu fie de care aducem
„aminte, și pentru rândul preoților cari va rândui
„Dumnezeu, nici decum în țintirimul besérecei să
„nu poruncască, ce să poruncască gočmanii și juratii.

„care poartă grija de toate céle ce trebuesc sfintei
„case, numai preoții să-ș păzescă slujba patrahiru-
„lui, și cărțile și slujba besérecei, și pontru rândul
„protopopului care va fi, și ce i să va da în samă
„să slujască în besérecă, odăjdii, candelé, cărți și
„alte câte-s de tréba slujbei de toate, că i s-au dat
„să aibă a da samă, până într-una. Că ne ajunge
„ocara câtă néu ocărât popii, și néu batjocurit în
„tot chipul precum au vrut, ajunge că la vréme
„bătrânéțelor noastre, după slujba noastră nebatjo-
„curesc, și ne părăsesc pre la județ, și ne fac ru-
„șine, de care decum înainte, noi tot săborul din-
„preună cu orășanii acesta lucru mai mult nu-l în-
„găduim nici de cum, de care au noi, au în urma
„noastră, pre care va alége Dumnezeu gočm(ani) și
„jurați, din-preună cu orășanii, văzând că nu umb(l)ă
„popa precum nu să cade, și nu va sări la crestini
„la cuminecat și la alte tâmplări, ce lér veni năpaste
„pe dreptate, și să slujască cum poruncéște Dum-
„nezeu, și supuș orașului, cu știré arhiereului, și
„cu știré judecătoriiului acestuia loc, să i să ia noria,
„și să să pue alt preot în locul lui, pentru sumeția
„lui, și să pue pe care va fi ascultători, cu frica
„lui Dumnezeu și ascultători de toți, ca să nu móră
„creștinii negrijiți și ne cuminecați. Și noi, care néu
„rânduit Dumnezeu la acest număr de ani, poftim
„și ne rugăm dumnévoastră cinstiți frați întru Chr.,
„care veți rămăné slugi lui Dumnezeu, vă poftim și
„vă îndemnăm, precum veți vedé acest așeramânt
„dela noi, Dumnezeu și darul Duhului sfânt să vă

„luminéze, precât veț puté mai mult și mai bine
„să întăriț iar nu să slăbiț, că și noi ca niște oa-
„menī păcătoși, precât néu ajuns minté am făcut
„și am șezat, că și noi de valurile lumii acéște fiind
„cuprinș, dumnévoastră precât veț puté mai tare
„să întăriș, și păzind dumnévoastră acest așezământ,
„precum am așezat noi, Dumnezău să vă ajute în
„zecit să așezaț, și la zioa județului drept să vă
„plătéscă ostenéla, și să fiț de ajutorī săracilor orī
„la ce, și pân la moarte să staț lângă sfânta casă,
„a lui Dumnezău, ca să nu să păgubéscă, ce cât
„veț puté să siliț să să adaogă.

Acéște s-au fost sfătuit cei mai sus numiț,
însă aflând preoții s-au sfiit și n-au apucat să o
iscăléscă, ce au rămas întru nimic.

Anul 1731 Apr. 17 în Sâmbăta paștilor la 2^(58a)
časuri după-ce s-au făcut zio, aici în Brașov în Șchéi
și în cetate pe câte-va case au ploat ploae roșie
cum ar fi sânge, și strângându-o în păhară au fost
roșie, numai cât n-au fost sânge, iară aséminé.
Ačasta socotim că iaste semn unii vărsării de sânge
pre locurile acéște, pentru ale noastre păcate, de
care milostivul Dumnezău cu mare mila sa să ne
apere și să ne păzéscă.

Anul 1731 Mai 20 s-au început a umbla prin
prin sfânta besérecă cu bițcânul sfântului mormânt
al Domnului Chr. dela Ierusalim prin abiia priimința
orașului.

Anul 1731 Iul. 25 s-au gătit pop(a) Tudor i kyr
Radul Duma, și au mers la Moldova cu chieltuiala
sfinteī beséreci, pentru doară ar puté inoi hrisovul,
cel ce să scrie izvodul aici mai sus, cum că au
avut sfinta besérecă de an să. Ia 8000 de aspri dela
domniī Moldovei, și la Avg. 24 viind au adus un
testament, care scrie într-acesta chip:

„Io *Grigorie Ghica voevod* Bojiū milostiū (58b)
„gospodarū zemli Moldovscoi¹⁾, în numele Tatălui și al
„Fiului și al sfântului Duch, Troiță Sfântă de o ființă
și nedespărțită. Iată eu robul stăpânului mieū Dom-
„nului Dumnezău și Mântuitorul nostru Is. Chr. Io
„*Grigorie Ghica voevod*, cu mila lui Dumnezău domn
„țării Moldovei, bine am vrut domniia-mé cu a
„noastră bunăvoire, din curată și luminată inimă și
„din tot sufletul nostru, aducându-ne aminte nu nu-
„mai de domniī ceia ce au fost mai nainte pomenire
„întru bunele lor fapte, ce mai vârtos, că nimica în
„lume mai bun omului întru toată ostenéla, ce să
„ostenește în lume supt soare, fără numai pomenire
„faptelor bune, și milosteniile ce ar face întru viața
„sa, și mai ales că sfintele beséreci ce sânt lăcașuri
„dumnezăești, n-au vrut Dumnezău să să chiverni-
„sésacă cu alt mijloc, ce numai cu milosteniile a
„pravoslavnicilor creștini. Viind dară înainté dom-
„niei méle rugătorii noștrii preoții dela sfânta besé-
„recă, ce iaste lângă cetate Brașovului din țara un-
„guréscă, care să numéște Șchéi, unde iaste hramul
„Archiereului lui Chr. Nicolae făcătorul de minuni,

¹⁾ Din mila lui D-zeu domn țării Moldovei.

„care iaste zidită din temelie de răposatul domn al
„țării Moldovei *Petru Vod(ă)*, și néu arătat un tes-
„tament de miluire, ce au avut sfânta besérecă dela
„răposatul *Gheorghie Stefan Voevod*, în care scrie,
„că au miluit sfânta [besérecă cu opt miî de aspri, (59a)
„și trimisului, ce va veni să ia acei bani, încă să i
„să dé trei sute de aspri, și tâmplându-să de s'au
„fost răsărit [s-au rătăcit] acel hrisov de la besérecă.
„neavând preoții nimic la mâna lor, nici mila această
„despre alți domni nu s-au mai urmat. Iară acmu
„vrând Dumnezău de s-au aflat acel hrisov, și viind
„rugătorii noștri preoții de l-au arătat domeiei-méle,
„cu aprinsă inimă i-am primit, și vădând domniia-
„mé temeliia sfintei beséreci de pravoslavnicii domni
„ai țării noastre. Socotit-am domniia-mé împreună
„cu tot sfatul nostru, și cu blagosloveniia a patru
„a țării noastre sfinți arhieriei, kyr Antonie arhie-
„piscop(ul) și mitropolit(ul) Sucevei, și kyr Daniil
„episcop(ul) Romanului, și kyr Misail episcop(ul) Ră-
„dăuților, și kyr Ghedeon episcop(ul) Hușilor, și din
„toată vréré și pofta noastră, din agonisita ce néu
„dăruit Dumnezău, dat-am și am înoit și am miluit
„și dela domniia mé, și am făcut obroc sfintei be-
„séreci, ca să aibă a lua pe tot anul din banii
„ocnei noastre câte *opt miî de aspri*, ca să fie acei
„bani la praznicul hramului sfintei beséreci, și trimi-
„sului de acolo, ce va veni la acești bani, încă să
„i să dé câte trei sute de aspri. Iară rugătorii noștri
„preoții dela acé sfântă besérecă, să aibă a ruga
„pre milostivul Dumnezău, pentru sănătate | domniei (59b)

„méle, și a doamnei noastre, și a fiilor noștri și pentru
„ertare păcatelor noastre, și a părinților, și a moșilor,
„strămoșilor noștrii, și să-i scrie la sfântul pomélnic,
„să să pomenescă neuitat. Iară acel mai sus po-
„menit obroc, ce am făcut sfintei beséreci să aibă
„a lua pe tot anul nelipsit la luna lui Septemvrie.
„Derept acéia și după a noastră viață și domnie,
„în urma noastră pre cine Dumnezău va milui a fi
„domn într-acastă țară a Moldovei din filii noștri, s-au
„dintru alt ném, poftim ca să nu surpe această pu-
„țină milă, ce mai vârtos să-l îndémne Dumnezău
„a cinsti și a întări acest bun obicei și miluire sfintei
„beséreci, ca și Dumnezău să-l cinstescă și să-l pă-
„zescă pre dânsul întru domniia sa cu milă. Și spre
„astă iaste credința domniei méle cei mai sus
„scris *Grigorie Ghica voevoda*, și credința pré iubiților
„filii ai domniei méle *Scarlat Voevoda*, și *Matei voe-*
„*voda*, și *Grigorie voevoda*, și credința tuturor boia-
„rilor noștrii, *Costandin Ruset* vel vor(nic) de țara
„de jos, și *Ion Niculca* vel vor(nic) de țara de sus,
„și *Sandul Sturzé* hatmanul-pârcălab de Suceavă, și
„*Iamandi* vel postélnic, și *Iordachi Catacuzino* vel
„spăt(ar) și *Costachie Razul* vel ban și *Iordachi*
„*Ruset* vel pâr(arnic) și *Andriiaș Ruset* vel vist(iarnic)
„și *Vasilie Sturzé* vel stolnic, și *Aristarh* vel comi-
„s(ar), și *Enachi* vel med(elniceara) și toți boiarii
„noștrii | a Moldveii mari și micii. Și pentru mai (61a)
„bună întemeiare și întărire a celor mai sus scrise,
„am poruncit credincosului și cinstitului boiariului
„nostru dumisale lui *Darie Donici* vel logofăt, ca să

„scrie și să lége a noastră pecéte la acest adevărat
„hrisov al nostru.

U¹) Ias vlét 7239 Avg. 11. (1731 Avg. 11.)

Io *Grigorie Ghica Voevoda.*

1731 au început a face typografie Petcu Șoanul (60a) dascalul, lucru care el nu văzuse nicăiri și au ty-părit niște calendare, în care au pus niște lucruri a zodiilor, cine când să va naște cum va fi, care izvod l-au luat dela pop(a) Statie, ce acele gâciturî besé-reca pravoslavnică nu le priméște.

Izvodu cărții ce au trimis părintele episcopu (60b) la prot(opopul) din slovă în slovă.

„Cucérnice protopoape kyr Floré iconomul sf.
„beséreci a Brașovului, milostivă și blagoslovenie
„îț trimitem.

„Te înștiințăm, că pentru mai bună așezare
„lucrurilor biserecești, și a tot săborul, și pentru
„odihna bătrănéțelor m(e)l(e), am socotit și am rân-
„duit pe cucérnicu popa Statie, care să fie ispravnic
„împreună cu milostiva ta, la toate judecățile bise-
„recești și lucrurile protopoapești, or ce féli ar fi
„tot depreună să fiț. Iară la judecăți să fie depre-
„ună cu milostiva voastră gočmanii i juratii, și să
„faceț catastih pentru toate judecățile cu prici-
„nile lor.

„Dând și cărți de judecată la mâinile celor cei
„veți judeca, și acel catastih să va vedé și de noi
„pentru mai buna îndreptare.

„Ačasta și fiî blagoslovitū.

Fevr. 24. 1732.

și iscălitura părintelui episcop.

La anul 1732 Fevr. 24 au venit dela părintele (61a) episcopul Rîm(nicului) ačasta scrisoare, că mai na-
înte puțin, cu un Iermoni Vartholomei, trimis aici spre cercare lucrurilor protopopului, au fost chiebat pe popa Statie acolo, puind pricină, că va să-i dé în samă niște cărț trioade, molitvelnice i časloave, și déca au mers acolo, nu știm prin-tr-acuî, vorbă și îndemnare, s-au fost socotit episcopul și au fost scris poruncă de lipsire protopopului Florei din protopopie, și cum că rânduiăște pe popa Statie protopop. Ce la ačasta oare-cum s-au temut pop(a) Statie, că nu să va priimi cel mai mic să fie mai mare, și căci când s-au preoțit, i s-au fost dat înainte toate rânduiălele, care să le ție adecă, să fie preot mai mic, să nu să scoale peste ceialalț, ce să | slui- (61b) jască cu toată osârdiia, și încă i s-au arătat, cum au fost obiçai pană acum între preoț, să-l ție, și de s-ar tâmpla să fie cumă întru zilele ce va fi preot mai mic, să fie milostiva sa datorî a le sluji, și cu jurământ pre sfântul prestol, pre sfânta evanghelie s-au încredințat, și așa s-au priimit, și de acésté puțin fiindu-i sfială, n-au vrut să ia cărțile protopo-

piei, ce și acéle ce să legase cu preoții și cu orașul, uitându-le deocamdată, au luat această isprăvnicie, ca să nu poată protopopul isprăvi nimic fără milostiva-sa. Și dând carté protopopului și altă carte orășanilor tot într-acesta chip, au cetit, și întrebându-i pe orășani Ierm(onî) Vartholomei ce socotesc. Iar gočm(aniî) și cât-va juraț, nepricepând ce va să să facă în urmă, zis-au, că primesc acé poruncă, așa să fie, neșezând la vorbă cu preoții și cu alți orășani, de care lucru înțelegând și preoții, nu au îngăduit, ce au dat înainté orașului în besérecă ce să lucreză, și înțelegând orășanii din mic până în mare, nu îngăduiră să calce pe ceialalt, și mare gălăvă și turburare s-au făcut în 2. 3 zil(e).

Atunča gočm(aniî) și jurații luind sama lucrului cu adevărat, au scris părintelui episcopului, cum (62a) că de socotéște să dé ajutori protopopului, să rânduiască pe unul, ce iaste lângă protopopul, iară să nu cu această isprăvnicie, să să strice rânduiala preoților, ce să vie pe rând din tréptă în tréptă, așteptând de la Dumnezău vréme, încă și pentru nescaî greșale ale protopopului, ce s-ar afla să-l cérte și să-l învéțe cum să să ție de acum înainte, iară acel lucru, să-l scoată din protopopie, să rugară tare să nu-l facă.

Și pe acesta scărbindu-să episcopul, n-au primit răspuns până la 1732 Mai 25.

Cu această isprăvnicie a popei lui Statie mare pizmă și urâciune au intrat între preot, care să nu îngădue dumnezău să să mai facă.

Măcar că popa Statie tot rămase în céia-ce au fost mai mic și jos, iară de s-ar fi apucat cine-va cu judecată, era să lipséscă după cum avé legătură, iară de l-ar fi și lăsat, era judecata, nici într-un chip din strana care iaste, să nu să sue mai sus până la moarte, căci au călcat pe ceialalt și strică obiceiul cel bun al besérecăi, și-au uitat de popa Vâlcul, ce până în urmă poate că tot așa va petróce.

Anul 1732 Iul. 16 au venit carte la orășani (62b) dela episcop(ul) Rîm(nicului) într-acesta chip:

„Cinstiților și întru Duhul sfânt iubiți fii sufletestî „ai smereniei noastre, dumnévoastră gočmanilor dela „besérecă cé mare de ritul grecesc din cetaté Brașovului și dumnévoastră neguțătorilor și tuturor „orășanilor, tuturor de obște dela Dumnezău sănătate, „și tot fericitul bine poftim să vă dăruiască, iară „dela smerenia noastră milostivă arhieréscă, și blagoslovenie vă trimitem.

„Cinstită scrisoare dumnévoastră, ce ni s-au „trimis mai întrecuta vréme, cu evlavie o am luat, „și câte scrieț dum(neavoastră) toate am înțeles, „pentru popa Statie de acolo, carele s-au fost rându- „duit de noi, ca să fie lângă protopopul împreună „purtători de grije la toate lucrurile beserecești. De „vréme ce arătaț, cum că iaste obicei, fiește care „dintre dânșii de acolo din preot, să nu să sue altul „mai sus în tréptă, nici să iasă mai nainté celui „mai vechi cu cinsté, care vedem că ziceț dumné- „voastră, că această rânduială ar fi trebuit și ar trebui „să să dé mai întâi popei Radului, de acesta veț

„ști dumnévoastră, că noi înțelegând cum că mi-
„lostiva sa popa Radul iaste dé pururé mai tot
„bolnav și neputinčos, am socotit, că nu va priimi
„nici va puté să poarte grija | această, de vréme ce (63a)
„neputința boalei îi stă în potrivă. Iară acum de
„vréme ce ne scrieț dumnévoastră așa, și ne pof-
„toréște și milostiva-sa însuș pop(a) Statie, poate să
„rămăe milostiva-sa p(opa) Radu într-aastă rându-
„ială. Numai întorcându-să măriia-sa directorul
„nostru dintr-aastă călătorie, ce iaste acum iar la
„Sibii, atunča veț ști dumnévoastră, că iaste să
„mérgerem și noi la Sibii la măriia-sa, având trebî, ce
„atunçi va veni acolo și milostiva-sa popa Radul și
„popa Statie până la noi, și cu alt cine-va din
„dumnévoastră din gočmanî, una pentru vedéré,
„alta am vorbi și cu măriia-sa directorul pentru mai
„bunul așezământ al besérecei, și așa cu acé venire
„vom așeza lucru cum va fi mai bine, cu bună rân-
„duială. Iară pentru protopopul Floré veț ști dum-
„névoastră, că s-au găsit multe lucruri necuvioase
„făcute de dânsul, afară din pravilă, că au dat voe
„la a patra cununie, și au slobozit de s-au luat
„țigan cu rumâncă, și rumâncă cu țigan, și încă
„numai atâta, ce au fost făcut și câte-va scrisori
„de porunci, în care néu fost iscălit pe noi, pentru
„multe lucruri ce i-au fost pofta, care la această alt
„mai mult nu răspundem, fără cât dumnévoastră
„înțelepți sânteț, puteț socoti numai pravila ce va
„răspunde, pentru unî ca acéia, cari fac iscăliturile
„arhiereilor, spre unele ca acéste, care încă o scri-

„soare dintr-acélé | au încăput și în mâna noastră, (63b)
„ce pentru unele ca acélé, când va fi veniré dumné-
„voastră la Sibii, atunçi vom vorbi cu gura pentru
„toate. Iară pentru o copie cu câte-va puncturi de
„legătura popei lui Statie, ce s-au fost făcut, și acéia
„luându-o la mâna noastră, toate lém văzut, ce noi
„de această n-am știut nimic de mai nainte vréme,
„iară acum și noi văzând așa zicem, că cu cuviință
„iaste să să ție acélé toate, această și fiț blagosloviț.

Din Rîm(nic) 1732 Iul. 14.

Tuturor întru pravoslavie de ob-
ște rugătorî de Dumnezeu
Inochientie episcopul Rîmnicului.

Anno 1731.

„*Inochientie* Milostiîu Bojiu episcop Rîm-(64a)
„niceschiî, Milostivelor voastre cucérnicilor preoț, i
„dîiaconilor, din eparhiia smereniei noastre, milostivă
„și blagoslovenie vă trimitem.
„Cu această vă facem în știre, că am socotit
„pentru așezământul și întocmiré sfintelor beséreci,
„ca să să ia sama la toate sfintele beséreci, pentru
„lucrurile céle sfințite, să să vază la fiește-care be-
„sérecă, cum să cinstesc de preoții beséreci, după
„cum poruncéște sfânta pravilă, să să cinstescă casa
„lui Dumnezeu, întru care însuș stăpânul nostru Is.
„Chr. lăcuiaște, și să proslăvește, și pre sine însuș
„jirtvă fără de sânge pe sfântul prestol prin mâinile
„preotului, Tatălui sfânt să aduce, pentru ertaré

„păcatelor sale și a tot nărodul creștinesc, la care
„orânduială și cercare, iată că s-au rânduit cuviosul
„[cutare] cu bună încredințare către noi, și cu frica
„lui D-zău să fie purtători de grije la aceasta, să
„vază cu ochii vasele beserecești. 1) Sfântul antimis
„să fie cu sfinte moaște, pe sfântul prestol. 2) Și
„sfântul potir să nu fie spart, ca să curgă sfântul
„sânge, nici să fie de lemn s-au de lut, ce să fie
„de argint poleit cu aur, sau de cositori. 3) Sfântul
„discos, sau sfânta lingură, să nu fie de lemn. 4) Și
„sfânta zvezdă¹⁾ să nu fie de țară, ce să fie toate
„precum mai sus s-au zis de argint, s-au de cositori.
„5) Sfântul buréte să nu fie soios. 6) Sfânta copie
„să fie de her fără plăsele, iară să nu fie cuțit.
„7) Sfânta precestanie de peste an să vază, să fie
„sfărâmată și uscată frumos, iară să nu fie agnețul
„întreg s-au muced, și să să ție în sfântul oltari
„[iară nu acasă]. 8) Pre sfântul prestol să să ție
„sfânta pricestanie și sfânta evanghelie și sfânta
„cruce și lyturghiia, iar alte cărți să nu să mai pue.
„9) Și să nu slujască sfânta lyturghie fără lumânare
„la sfântul prestol și la proscomidie. 10) Și sfânta
„teplotă²⁾ să nu să pue réce în sfântul potir, ce să
„fie caldă. 11) Și să nu îndrăznescă preotul să
„slujască sfânta lyturghie cu agnețul, care va fi be-
„șicat, nici cum, ce să fie întreg. 12) Și păhăruțele
„de soedinie³⁾, să nu iasă din sfântul oltari. 13)
„Așijderé și alte odóră ale sfinteî besereci din lă-
„untru să să vază, și să fie toate iscusite după

¹⁾ stea. ²⁾ apa de cuminecătură. ³⁾ soedinie = împreunare.

„psaltiré la beserecă întru auzul a tot nărodul, iară
„să nu să citescă în taină nici decum, că veri-care
„să nu fie căzută. 16) Și besereca să fie îngrădită
„bine cu bolovanî, s-au stobor, s-au cu gard, să nu
„între vite să calce mormânturile creștinilor. 17) Și
„fiește-care preot să să cerce de acest al nostru
„credinčos trimis, să-l vază cum slujăște sfânta ly-
„turghie, și toată orânduiala sfinteî besereci, și cum
„blagoslovéște sfintele taini. 18) Și să să vază toate
„cărțile, pe care face slujba sfinteî besereci. 19) Și
„la fiește-care preot și diiacon să să caute să aibă
„carte de hirotonie dela arhiereul lor. 20) Și fiește-
„care preot să aibă carte de duhovnicie dela arhi-
„ereul locului, iară care nu va avé carte de duhov- (64b)
„nicie, și de hirotonie, nu va avé blagoslovenie nici
„să duhovničască, nici să slujască sfânta lyturghie,
„până nu va veni la noi să-ș ia carte și blagosvenie.
„21) Și fiește-care preot și diiacon, să să rază pu-
„țintel în vârful creștetului, care închipuăște cununa
„de spinî a Domnului Chr., iar să nu îndrăznescă a
„sluji sfânta lyturghie, fiind neras în vârful crește-
„tului, după cum poruncéște sfânta pravilă cap. 53,
„list 44. Și iară poruncim, fiește-care preot și diiacon,
„pentru cinste darului și a preoției lui să-ș facă
„haine de postav, și să poarte cizme, iar să nu fie
„sloboč să poarte haine albe și opinci, ca să să
„osebescă cinste portului preoțesc de oamenii cei
„proști, pentru să nu să micșoreze cinste darului
„preoțesc cu portul țărănesc. Lângă acéste vă dăm
„iarăș mare poruncă preoților și diiaconilor, să citiș

„cinsté sfinţeniei. 14) Şi să nu fie sfinţele cruci
„căzute de pe besérecă. 15) Şi podgradiia besérecei
„preot s-au diiacon să va afla că citéşte psaltiré în
„besérecă în taină, acela să va canoni dela noi cu
„canon beserecesc, aşjderé şi toată slujba sfinţei
„beséreci să o faceţi pe deplin, şi sfinţele canoane
„să să cetéscă pe rând [când nu să vor cânta], iară
„nu câte doao odată, şi în toate Duminecile şi la
„sfinţele sârbători, să nu trecă să nu slujască sfânta
„lyturghie s-au cazaniia, iară în célelalte zile, când
„nu va sluji sfânta lyturghie, să să citéscă časurile
„la besérecă în toate zilele, cu apostolul şi evan-
„gheliia, nici cum să nu rămâe beséreca fâr časuri,
„[şi alte porunci şi învăţături besereceşti, care vă
„s-au dat în cărţile de protopopie, în toate judeţele,
„de toate să fiţ purtători de grije, să impliniţ precum
„acolo învaţă.] Şi iară vă dăm poruncă fieşte-căruia
„preot şi diiacon, să aveţ învăţa de rost, céle sfinţe
„şapte taini besereceşti, să puteţ da răspunsul când
„vă vom întreba, că mare cercare va să fie pentru
„ačasta, şi pentru toate céle însemnate aici să fiţ cu
„mare grije, că acésté spre folosul şi învăţătura
„voastră v-am arătat, ce să nu fiţ nebăgători de
„samă, ca să puteţ dobândi dar şi răsplătire bună
„dela Dumnezău, şi de veţ păzi şi veţ înmulţi acéste
„talanturi, care vă s-au încredinţat, să crédeţ că
„v-eţ auzi acel dulce glas al lui Chr. Dumnezău,
„*slugă bună şi credincioasă, preste puţine ai fost cre-*
„*dincios, peste multe te voi pune, întră în bucuriia*
„*Domnului tău, al căruia dar şi milă, rugăm, ca să*
„fie cu milostivele voastre cu toţ şi fiţ blagosloviţ.

1732, Anul B.) 341, Sept. 30 s-au pristăvit(65 a)
diiaconul Gheorghii sin prot(opolului) Floré, Sâmb(ătă)
la 7 časuri, şi rămase beséreca fâr diiacon, măcar
că şi acesta de multe ori chiemându-l preoţii să să
imbrace, să fie la slujbă, nu vré; ce când vré el.

*) B = dela veniré Bolgarilor.

Istorie pentru gâlcevile ce s-au făcut de popa Todor, și de venire aici a vlădicăi al uniților.

1732 Avg. 24 șezând pop(a) Todor în strana, care spune cazaniia la mueri, și împărțind anafora, așa de odată s-au surpat piatra în jos fără de veste.

1732 Moisi mitropolitul Belgradului sârbesc, au eșit din Beci cu niște pateri și cu cărți împărătești, în care poftiia papistașii, să priimască Sârbi, să ție calendarul cu ei, și să pomenescă pe papa, în toate beserecile sârbești, ce până a să, strânge boiarii și arhieriei să să socotescă de ačasta, au dat răspunsul ce s-au aflat, cum că nici cum acéia nu vor face, cu capul odată. | Intra-acest an au venit și vlă- (65b) dică uniților, Ioan Inohentie Clain.

Și la Oct. 7 au venit dela măriia-sa poruncă la prot(opopul) Floré, zicând: că după-ce cu mila lui Dumnezeu au venit, s-au adunat în Sâmbăta cu toți protopopii, Sept. 19 au socotit pentru lipsa clirosului, să să dé dela tot protopopul galbeni 3, care să aibă ai strânge dela preoți până la Noem, 15, iar mai în grab să trimiță tot protopopul galbinii 2 rămășița la zi. La acésté i s-au răspuns, că de vreme ce săborul Ardélului s-au unit, și s-au lepă-

dat de noi, nu are cu noi nice o trébă, că noao s-au rânduit vlădică de ritul nostru în țara împăratului, și ce iaste vlădicescă acolo ascultă, și să știe, cumcă noi uniți nu ne vom numi în véci.

Oct. 23 s-au strâns preoții Bârsei la săbor, și multe vorbind, s-au scos și carté cé de legătură din anul 1728 și s-au cetit, ca să înțelégă toți ce legătură avem, să o ție, și s-au mai întrebat. ținú-să de legătura acéia? și au răspuns că să țin.

Atuncă au luat pop(a) Todor acé carte, să o mai cetescă. 1732 Oct. 29 Duminecă, s-au strâns preoții de loc și gočm(ani) și jurații, și au dat pop(a) Todor înainte, zicând: să știți că episcopul Rîmnicului, căci poartă inel | iaste unit, și nu să cade să-l (66a) mai pomenim, ce să pomenim pe mitropolitul Ungrovlachiei, la care cuvinte i s-au răspuns de tot săborul, să mai lăsăm să vedem, că vom trimite și vom cerca, și de va fi așa noi cu toții ne vom lipsi de acolo, iară milostiva sa nici într-un chip n-au suferit, ce pe toți l-au pobrăzuit, și neștiind ce să facă, ziseră să pomenescă pe mitropolitul și l-au pomenit într-acé zi.

Iară a doao zi, fiind protopopul de rând, au pomenit iar pe Rîmnicianul, și atunci cum au dat ot-pustul, n-au îngăduit să dé anafora, ce au sărit cu mare gâlčavă asupra tătâni-său, zicând: cum de nu să ține de vorba de erii, ce iară pomenéște arhieriei uniți și fără de lége, și multe cuvinte de acésté făcându-să în beserecă, au eșit pop(a) Todor zicând: că de vor mai pomeni pe Rîmnicianul, nu va mai

veni la besérecă. Și așa mirându-să toț, ce vor face, tăcură într-acé săptămână. Iară când au fost Duminecă Noem. 5 era pop(a) Statie de rând, și după utrene au chiebat pop(a) Todor pe nărodul în chilie, mijlocul și prostimé au mers toț, iar preoții și gočm(anii) și jurații n-au mers, și au scos niște scrisori și léu cetit înainte, în care arăta cumcă tată-său protopopul și cu alț preoț și gočmanii | și jurații sânt (66 b) uniț toț, numai într-ascuns ca să nu să pričapă, încă de demult din venire lui Potochi, zicând : că eu acum iată vă spui și vă zic, de nu veț sta în rânduiala legii, care aț fost până acum, păcatul meu să nu fie, că tată-mieu și cu ceștelalț v-au așezat, și când vă veț pomeni să cunoașteț, va fi târziu.

Atunča nărodul crezându-l foarte s-au scârbit și s-au turburat pe ceșté preoț, și mare gâlceavă au făcut, și între acéste multe zărvī, zicé uniț să pomenescă pe mitropolitul Uggrovlahiei, alții zicé ba ce să nu pomenescă pe nici unul, până să va alége lucru.

Atunča pop(a) Todor, luind cu sine mult oameni, au mers în besérecă și s-au îmbrăcat de lyt(urghie), și au început a proscotidi, și într-acéia au venit și protopopul cu ceialalț preoț și cu gočm(anii) și cu jurații, zicând popei lui Todor, ce poate fi acasta de nu ascult, să fii îngăduitor și să nu pomenesti pe mitropolitul Ung(rovlahiei), ce pe Rimničanul, că noi de nu vom pomeni pe Rimniceanul, până-l vom ști că stă în pravoslavie, vlădica al uniților numai decât va pune mâna pe noi, și așa mai curând ne

vom surpa la unie. Atunci pop(a) Todor, eșind dela proscomidie cu copila în mână, răstindu-să și zicând, că nu tăceț să isprăvim sfânta lyt(urghie) și atunci vom vorbi, ceștelalț zicé să nu pomenesti pe mitropolitul Un(grovlahiei), milostiva-sa zicé, că nu voi (67 a) pomeni pe Rimničanul, și așa netocmindu-să, și mare gâlceavă făcându-să, au poruncit pop(a) Todor unora din prostime să scoată afară pe uniț din orășani cari mai sta cu cuvântul, și așa au eșit protopopul și alalț preoț, și gočm(anii), și jurații și alț câțva oameni din nainte.

Atunci pop(a) Todor s-au apucat și au slujit lyt(urghia), și cu sfintele darur(i) în mâini, au pus blestem asupra celora, ce zicé să nu pomenescă pe mitropolitul Un(grovlahiei) până vor cunoaște lucrul mai bine.

Atunča să pornise, cei ce au eșit din besérecă, să mérgă să spue la județul, ce într-acé dată nu s-au dus, ce s-au întors și isprăvindu-să lyt(urghic), au intrat în chilie și ei și mult nărod, și au chiebat și pe pop(a) Todor să mai vorbescă să vază, să vază ce va să fie acasta zărvă, și n-au vrut să vie, ce închizând beséreca au luat chieile și s-au dus cu iale acasă, și au trimis în doao rânduri orășanii să dé chieile besérecei, ce n-au vrut, iar sara la vecernie léu adus.

De acastă gâlceavă au fost înțeles și ghinărariul Șram, și au chiebat a doao zi pe pop(a) Todor acolo, și pe preoț și gočm(anii) și câțva orășani, și au dat poruncă să nu mai pomenescă pe mitropolitul Un(gro-

vlahiei), ce pe Rîmničanul, ca și ceștelalt, cum sântet așezaț acolo. Milostiva-sa au răspuns, că nici într-un chip nu să va lăsa dé [nu pomeni pe mitropolitul (67b) Un(grovlachiei), și iar i-au zis, că déca nu, voi trimite un car și te va duce până la hotarul țării să mergi acolo, apoi pomenéște pe cine știi, și așa au eșit.

[Măcar că pop(a) Todor zicé, să fie zis ceșté, că ei sânt catoliț și să țin de Rîmnic, de acéste zicându-le unii au răspuns, că n-au zis că sânt catolicî-papistaș, ce catholicî-grecî, ce țin légé cé véchie grečască. Apoi zicându-le, căci aț mers la gin(ăra-riul) de aț. pârât, ei cu jurământ s'au lepădat că n-au mers, ce cu poruncă i-au chiebat, și n-au zis că sânt s-au vor fi catolicî ca ei].

Și așa mare netocmire fiind, că numai credé niminî din orășani, încă și din Sas(i), că nu s-au unit.

Și așa șezură și scriseră de acéste știință și la mitropolitul Un(grovlachiei), ce răspuns n-au dat făr prin cuvânt, și trimiseră pe pop(a) Statie și pe Radu Duma și pe Enachi Stama, la părintele episcopul Rîmnicului și la măriia-sa Gheorghie Cant șin Șerban Vodă la Craiova, jeluind de acéste, care gâlcevi s-au făcut.

Iară până a veni trimișii Dec. 9. au luat pop(a) Todor voe dela tată-său protopopul și au început vecerniia Sâmbăta sara, iară déca au eșit, au intrat în chilie preoții și gočm(anii) și jurații, și au chiebat și pe popa Todor, și l-au întreat pe cine va să pomenéscă, el au răspuns, | că nu va pomeni (68a) pe nici unul anume, și îi răspunseră, că de nu va

pomeni pe Rîmničanul, să nu slujască, până va veni răspuns, și n-au slujit.

Dec. 13. au venit trimișii și au dat cărțile înainte în chilie, în care scriia episcopul oprélă de tot catheres popei lui Todor, iară pop(a) Todor n-au așteptat să auză, ce noapte au fugit în țară.

Dec. 15. Duminecă s-au cetit cărțile în beserecă, de catheres, adecă de opriré preoției, cu mare bles-tem și afurisanie, de va îndrâzni să-ș blagoslovéscă măcar masa, s-au cei ce vor mai lua blagoslovenie dela el.

Venit-au într-acéia zi carte și dela mitropolitul Un(grovlachiei), cu multe învățături, ca să trăim în pace și în dragoste, și vrajba, care nu place lui Dumnezeu să nu fie între noi, și blagoslovenie.

Cetitu-s-au carté cé de catheres popei lui Todor de Văsiî dascalul, frate-său cu mare poftă, [căci și cu el avusése multă gâlčavă, temându-să, că va fi scris și pârât la socrul-său protopop(ul) Ionașcu în Vineție, și el va fi spus vlădicăi al uniților, cum mai jos să va vedé].

De această mult s-au întristat, iar unii zicé bine ie bine.

Dec. 22. au venit carte de soroc dela vlădica al uniților, ca până în 15. zile, pop(a) Todor să să afle la săbor, să-ș dé sama de ce au hulit sfânta lor unie, cu birșag fl. 66 de nu va méрге, că să dusése în țară, căci îi zisése unii | că vor să-l férece (68b) în fier și să-l trimiță cu Némți la Rîmnic, și pentru acéia au fugit.

Intr-acest an la zioa nașterii Domnului, nu știm dintr-acuî nebăgare de samă au căzut o lumânare din sfêșnic, și au ars icoana Précestei despre barbă pin buze spre nas la parté diréptă.

1733 Ghen. 2. văzând ghinărariul, că au fugit popa Todor, au pus 2 Némți vartă să păzescă pe preotésa, să nu fugă, căroră să le dé de mâncare și de băut și 2 duce la unul de zi.

Iar Ghen. 6. luînd neguțtorî în chizășie, s-au luoat varta, până să va face nunta unîi copile, ce avé, care o au dat după Toader Nan.

Și déca au trecut nunta s-au lepădat chizașii, și o au luoat socru-său protopopul în chizășie.

1733 Ghen. 25. au venit aici în Brașov vlădica al uniților, și i s-au dat în cetate gazdă și alt ce i-au trebuit, iară sara la vecernie au trimis un popă al său și un diifacon, zicând: că va măriia-sa vlădica să vie mâine, să facă lyt(urghie) în besérecă noastră, și după otpust, eșînd preoții și câț orășani s-au aflat, au intrat în chilie și li s-au dat cuvântul înainte, și cu toții au răspuns, să iarte măriia-sa, că în besérecă noastră nu va face lyt(urghie) cu voia noastră, că noi nu sântem uniți, poate să | facă în silă fără^(69a) de voia noastră, și s-au dus trimișii cu acest răspuns.

Iară a doao zi, fiind adunaț la un loc preoții și toț orășanii, [că înțelesése de sara și să turburase toț] au venit trimișii de sara cu cuvânt ca acesta, zicând: că măriia-sa vlădica nu va face lyt(urghie). décă nu voim, numai ar vré să știe časul, să vie numai să asculte lyt(urghia) noastră. Și fiind lyt(ur-

ghia) isprăvită, ziseră orășanii, că a veni în besérecă ori cine nu pot opri. Atunci trimișii ziseră, că fără acéia chiîamă măriia-sa preoții cu câț-va orășani acolo la gazdă, și mergând multe s-au vorovit.

Iară întâia pricină a venirei măriei-sale, zise, că iaste pentru popa Todor, că are judecată, căci léu hulit sfânta unie, și nu grăise nimic pentru dânsul [numai pentru episcopul Rîmnicului], ce nefînd aici au lăsat. Și iară zise: că are porunca marelui director generalî Valis, și nu va mai îngădui pe episcopul Rîmnicului, ca să judece ori ce judecată beserecésă, care s-ar afla în țara Bârsei, nici să mai ia dajdé de la preoț, ca până acum, și cum-că Brașovului va da pace, iară pe țara Bârsei zicé, că de astăz înainte puî mâna, nevoindu-să să dezlipescă cělélalte besereci de acásta. | La acésté toate s-au^(69b) răspuns măriei-sale, că nu vom puté priimi acéle date înainte, că noi avem vlădică de ritul nostru în țara împăratului, cu știré și cu carté mai marilor directorî ai țării, și ce sânt dăjdiile preoțesți și alte rânduiale vlădicești acolo ascultă(m). Și i-am mai zis să fie îngăduitori până după Paști, și viînd episcopul Rîmnicului la Sibii, va fi și măriia-sa și vom méрге și noi, și atunci vom vedé cum va rămâné lucru. Și au îngăduit așa să fie.

Iar Ghen. 27. Sâmbătă, degrab au venit vlădica la besérecă, și au găsit pe preotul proscomidînd, și închinându-să după obiçaîul său, au șezut într-un scaun ceî adusése deosebî, și l-au tras în mijlocul besereci de au șezut, că nu i s-au dat strana cé

vlădicască. Iară preotul au slujit sf. Iyt(urgie) după obiçaî, ca și într-alte zile, și au blagoslovit după obiçaî, nelăsând loc nimic de zice cele archierești.

Iară după otpust, vrând să iasă, au grăit zicând: pentru mine să nu aibă nimé vre-o bănuială, că n-am venit să supăr pe nimé cu nimic, numai vă zic, să nu mai huliți, precum am auzit în trecutele zile de popa Todor, că știți că sânteti supt biruința altora, și căutându-vă în judecată nu veți umbla bine, și așa s-au dus la gazdă.

Fev. 16. au fugit preotésa popei lui Todor cu (70a) 3. copii în țară, și îndată au chiebat ghinărariul pe protopopul întetându-l unde e preotésa tare, și neputându-ș da sama, au vrut să-l pue în vartă, la arest, ce l-au lăsat numai să fie în cetate, iară afară nici cum să nu iasă, și au șezut cu călugărul la besérecă Grecilor, pân la Mart. 2. și apoi l-au slobozit în chizășie.

Fev. 17. au chiebat ghinărariul pe popa Matei din Turchiș, întrebându-l tare pe unde au trecut preotésa popei lui Todor, și prinzându-să cu capul că nu știe l-au lăsat, deci popa Matei, văzând, că să descoapere lucru, că milostiva sa îi purtase grija de trecut, au fugit și popa Matei cu preotésa cu copii cu tot în țară, pe unde au putut.

Intr-acésté ném socotit cu toții, și de toate am jeluit măriei-sale lui *Grigorie Ghica Voevod* domnul Moldovei, și măriei-sale lui *Costandin Nicolae Voevod* domnul muntenesc, și măriia-lor au scris cărț la ghinărariul Valis, cu rugăminte, ca să ne de pace,

precum au și ai lor pace în țările acélé, și trecând Paștile, am mers la Sibii și am dat cărțile, și néu dat răspuns bun de pace.

Și vlădicăi i-au dat poruncă să-ș păzescă uniții, (70b) iar noao să ne de pace.

Cu acéste cărț au fost trimiș pop(a) Radul Témpe și Radu Duma și Gheorghii Hârs.

Iară de vré puté cuprinde să ia judecata, și dăjdile, cu greu ar fi fost a rămâne întregi.

1733 Mai în 13. în zioa de Rusalii, văzând orășanii, că pop(a) Todor au lipsit, protopopul nu poate alerga în oraș, popa Rad(u) e tot can bolnav, numai pop(a) Statie mai tare, s-au socotit și au ales pe Ion dascalul sin pop(ei) Ion Léu din Târlungeni, și l-au trimis la episcopul Rîmnicului și l-au preoțit, Iun. 13. au venit preot, așezându-l să ia jumătate ca un preot de ceștelalt. Și s-au făcut 5 preoți.

Intr-acésté prin domnul Grigorie Voevod s-au făcut pace popei lui Todor și au venit, și s-au dus la episcopul la Craiova, și ș-au luoat ertare și blagoslovenie, și au venit și pop(a) Matei. Dat-au p(opa) Tod(or) zapis cu mare tărie la preoți și la orășani, cum că nu să va mai scula asupra nimurui cu nice o gâlčavă, iar nepăzind făgăduința, să fie lipsit dela besérecă.

In zilele protopopului Florei Baran, și popei (71a) Radului sin pop(ei) Radu Témpe, și pop(ei) Todor sin protopop(ulu) Floré, și pop(ei) Statie sin protopop(ulu) Vasilie Grid, și pop(ei) Ioan Léu, și a gočmanilor Radu Pricop și Petcu Inașul,

anul 1733 Iul. 9. zile Lună la 7. časuri, s-au pus temelii paraclisului, care s-au făcut pentru tréba ispovedaniei, întru hram(ul) Blagoveštenior¹⁾(?) Précestei, care s-au făcut prin îndemnaré și purtaré de grije a popei Radului sin pop(ei) Radu Témpe. Iară cu ajutoriul creștinilor din oraș și a neguțtorilor streini, cari sânt scriș în catastif, anume cine cu cât s-au îndurat, și pe ce s-au chieluit toate să vor arăta acolo, care catastif să pune în vistiăriul besérecei, ca să să știe.

De această încă n-am putut a nu înștiința pe cei ce în urma noastră va rândui Dumnezeu slujitorii la această sfântă casă, că din dragosté dumnezăeștii dreptăți mai mult iară și din îndemnaré părinteștii duhovnicii, a unui fiu duhovnicesc al popei Radului, cel zis mai sus, s-au făgăduit 200 de zloț, ca să fie de tréba acestui paraclis.

Și acé sumă având în mână, strâns-au pietri, (71.b) cărămiz, var, năsip, lémne și alte ce trebuia, vrând din anul trecut să înceapă, sculatu-s-au din gočmanii și preoți, [pre cari Dumnezău să-i iarte] și au stătuț împrotivă zicând, că ce n-au fost să nu fie, și zicând, că nu trebuie să începem, ce n-au fost fără știré cinstitului sfat. Decî văzând așa mers-am la măriia-sa Ștefan Filșteh vel(ic) județ și i-am spus, și măriia-sa néu zis să mérgem la cinstitul sfat, și am mers, și dându-le știre ce vom să lucrăm, néu răspuns, că vor veni 5—6 pargari și vor vedé ce vom să lucrăm și atunci ne vor da răspunsul ales. [Socotind

¹⁾ Blagoslovitei.

noi că va fi în putéré lor, precum mai înainte când s-au zidit beséreca], Venit-au 6. pargari și lém arătat și au văzut ce lucru vom să facem, și atunci am mers și noi la sfat, și așa néu răspuns, că n-au putéré să ne dé voe să lucrăm cât de puțin afară din beséreca cé mare, numai în lăuntru putem lucra ce vom vré, poate să aducem diplomă împărătescă, și atunci vom lucra ce vom vré. Atunča văzând cum umblă lucrurile, scris-am cu rugăminte la măriia-sa *Grigorie Ghica Voevod* în Moldova, și măriia-sa au scris aici la măriia-sa comândir-ghinerarii Vallis, rugându-l pentru slobozeniia această. Atunci măriia-sa ghinerarii Vallis, au trimis un ofițir din Sibii aici la ghinării Șram, și chiemându-ne pe (72.a) noi acolo, néu întreat, ce poftim și voim să lucrăm la besérecă, și noi am spus că cu o milostenie, ce au lăsat doamna Ancuța să lărgim beséreca cé mare și să o înoin, precum am arătat mai înainte, *sacristia*, adecă casă de taină, ce iaste paraclisul. Și așa au trimis pe acel ofițir, și néu întreat de unde și până unde vom să eșim cu lărgitul besérecei, și cât va să fie sacristia, și măsurând au scris în hârtie, la ce loc cât am vrut noi să eșim și iscăind, s-au pus în vistiări, numai de la acel trimis, iar de la ghinării nu au dat, zicându-ne că putem lucra ce vom vré, iar cine néu opri să dăm știre. Până s-au isprăvit acésté au venit Avgust, și au rămas lucru jos. Când au venit primăvara, iară satana nedormind de a zătici lucrurile céle bune, au intrat în inimile ispravnicilor besérecei și chie-

mând pe pop(a) Radul i-au zis, măcară că acum și voe a lucra ori-ce vom vré am luoat, dară tot să mai lăsăm să vedem cum vor mai fi vremile, și până vom face ispravă cu darul doamnei Ancuței, să gătim ce trebue, și ne vom apuca de vom lucra odată toate, și li s-au răspuns, că nu va mai fi întârziare, ce tocmind meșteri să va apuca de lucru.

După acéia iarăș vrând să zăticenscă lucru au mai zis, dară bine că te vei apuca de lucru, dară de chieltușială nu ai de ajuns, și vei începe și nu (72b) vei isprăvi, și pop(a) Radu léu zis, că nădăduesc la Dumnezău și la mila Maicăi Préceste, și voi să mă apuc, cu cât am, nădăduind că dumnévoastră nu veș lăsa lucru neisprăvit. Atunča dumnélor i-au răspuns, că nu vor ajuta nici cu un ban.

Auzind acéste léu zis, că nici vă voi supăra, că voi ruga pe alț creștini, și cine cu ce să va îndura vor ajuta, precum au și ajutat oamenī de oraș și streini, unul cu un zlot, altul cu 2, altul cu mai mult, unii cu un galben, altul cu doi, altul cu mai mult, cine cu cât Dumnezău i-au năstăvit, și s-au zidit precum să véde.

Ajutorind mai mult mila Măicăi Préceste de cât putéré vrăjmașului prin organele lui.

1733 Avg. 11. au chiebat la sfat pe toț preoții țarei Bârsei, cu poruncă împărătéscă, și i-au întrebat: 1) uniș sânt au shizmatici. 2) unde s-au popit. 3) câte mueri au avut, 4) câț cai au, 5) câte vaci 6) câte oi, 7) câț stupi, 8) câț porci. Și scriind s-au trimis în sus și nu știm ce va fi pricina.

Anul 1733 Noem. 27. au fost trimis pop(a) Stati, (73a) și Gheorghi Hârs la Moldova, la *Costandin Vodă*, și au înorit hrisovul dela *Grigorie Vodă*, care avem să luom 8000. de aspri pentru praznicul hramului, și făcuse și preoților carte de 400. de oiertate de gorștină, adecă de oerit, și atunci s-au pus și acéste în hrisov.

Anul 1734 Mart. 23. am scris cu toții la părintele *Inochentie* episcopul Rîmnicului, pentru-ca neputând veni, să dé preoților voe și blagoslovenie, ca să tânosim paraclisul, care s-au zidit în anul trecut, să putem sluji sfânta Iyt(urghie). Și trimițând blagoslovenie să tânosască preoții, au trimis și antimis sfințit cu sfinte moaște, și la Ap. 21. în Dumineca Thomei, s-au făcut malavecernie¹⁾ și bJenie²⁾ sara, și Duminecă s-au făcut tânosaniia, precum s-au așezat să să facă, de pop(a) Radu și pop(a) Todor și pop(a) Statie și pop(a) Ioan și sf. Iyt(urghie), și dintr-acé zi, s-au început a sluji sf. Iyt(urghie) când au fost trebuința.

(pag. 74 b nescrisă).

¹⁾ vecernie mică: ²⁾ denie.

1734 Aug. 5. Văsiî dascalul sin protopop(ului) (74 a)
Floré, fiind chiebat de neguțatorî să fie preot la Făgăraș, ș-au luoat ertăcune de aici, și mergând s-au preoțit la Rîmnice la părintele Inochientie. Intr-acesta chip văzând, că preoțiră pe pop(a) Ion și el rămase și nici diiacon să fie nu-l aléseră, atunci prin îndemnaré tătâni-său s-au sculat o sumă de oameni de mijloc zicând: că nu-l vor lăsa să să ducă să rămăe beséreca fără dascalî, ce să-l facă diiacon și să rămăe aici. Iară jurațîi și ceialalt preoț toț nu-l primiră, să nu pață cu el ca și cu frate-său, diiaconul Gheorghî [măcar că acesta altă fire arăta], iar mai mult puind pricina căci ține fata notareșului unit, să nu să améstece lucrul întru ceva de ale uniei. Inșă tătâni-său și mâni-sa foarte fiindu-le voia să nu iasă de aici, în multe chipuri au pus pe unii alțîi la vorbă, de cei ce s-au zis mai sus [după-ce eși să să preoțescă], cu plâns, și așa mérse protopopul cu acei câț-va oameni, la județul și așeză lucru să fie diiacon, și scriseră după el să se dieconéscă numai, ce până au ajuns carté îl preoțise. Iară cesté preoț(ii) și gočm(anii) și jurațîi înțelegând iară scriseră, că nu le trebue diiacon, și viind aici începú protopopul a umbla cu daruri la măriia-sa județul, să fie preot aici în locul tătâni-său, iară

tată-său să să lase de preoție de tot. | Și județul (74 b)
Ștefan Filștéh au îngăduit să fie 6. preoț, cesté preoț(ii) și gočm(anii) și jurațîi nu îngăduiră, ce multă čarta făcându-să, până și înainté județului, zicând, că nu le place, nici vor îngădui să să mai înmulțescă preoțîi, că apoi nu vor avé hrana, fiindu-le hrana numai dela epitrafir.

Atunča scriseră și să jeluiră la părintele episcopul, și veni răspuns așa :

„Milostivelor voastre preoților dela beséreca „Șchéilor Brașovului și ai smereniei noastre iubiț fii „sufletești și dumnélor gočmanilor și jurațîilor milos-tivă și blagoslovenie.

„Scrisoară, ce néț trimis néu venit, pentru pop(a) „Vasilie, cumcă nu va să mérgă la Făgăraș, soco-tind să rămăe aici la Brașov, care noi după cum „néț scris, nu numai că i-am poruncit să mérgă la „Făgăraș, ce încă l-am oprit de tot darul preoțesc; „să nu fie slobod a sluji aici la beséreca Brașovului „fiind noriia altor preoț, iară la Făgăraș i-am dat „blagoslovenie la noriia lui să fie slobod la toată rân-duiala preoțescă să slujască, după cum veț vedé „scrisoară lui, care aici o am închis, ce după cum „iaste porunca noastră, aici la beséreca dela Brașov, „să nu i să dé nici epitrafir, nici să slujască sfânta „lyt(urghie), nici la altă rânduială | preoțescă să nu (75 a) „fie slobod nici decum, nici parte din venitul besérecei „să nu să dé nici cum nimic, ce să-ș mérgă la besé-recă unde l-am rânduit, după cum s-au rugat când „l-am hirotonit dinpreună cu dumnélor neguțatorîi

„dela Făgăraș, iară să nu să ispitescă am umbla
„cu înșelăcune, că în urmă unde va cădé nu să va
„puté scula lesne, așjderé și pentru alte celé ce
„veț avé a le obști și ale sf. beséreci de acolo dela
„Brașov, totdeuna vom fi cu osârdie, ca să petrécet
„întru liniște și întru odihnă, ačasta și fiț blagosloviț.

Din. Drăgășani 1734 Sept. 21.

Tuturor întru pravoslavie de
Dumnezău rugători

Inochientie ep(iscopul) Rîm(nicului).

Văzând pop(a) Vasilie și ai lor lucrul, stătură,
ce bolnăvindu-să pop(a) Vasiî pân la Dec. s-au mai
îmbărbatat, și așa s-au sculat și s-au dus la Făgăraș.

1735 Fevr. 1. s-au pristăvit episcopul Rîm-(75b)
nicului kyr Inochientie.

1735 Fevr. 16. s-au așezat gočm(an) mare Petcu
Inașu și gočm(an) mic Radu Dumei, eră Radu Pricop
gočm(an) bătrân, era și juraț.

Ion Șaanu,	Necula Răuț,
Stan Munténu,	Mogos Vasilie,
Pătru Buburuzé,	Radu Jorga,
Costandin Dan,	Stoica Manole,

Gheorghii Hârs.

Sculatu-s-au pop(a) Ion cu aceșté cu toț și cu
altii, ceind să ia parte drept ca alt preoț, și pentru
ačasta multe cuvinte făcându-să, i s-au făgăduit, dar
nu știm ce fél de dreptate vor face ceialalt preoț.

1735 Avg. în sara Preobrajeniei, s-au pristăvit
pop(a) Ion și i s-au dat din toate ce i s-au făcut
ca și celorlalt preoț până la 6 săptămâni, cum au
fost obiçaiful.

Anul 1735 Iun. 29 zil(e). (76a)

S-au auzit cumcă părintele mitropolitul Belgra-
dului sârbesc, mergând la pré-luminatul împărat
Carolus, au dobândit niște milostive privilegii nému-
lui sârbesc și a tot némul de lége grečască, ce să
află supt biruința împăratului, cu care privilegii
acest părinte *Vichientie Ioanovică*, multe lucruri au
îndireptat în părțile acélé. De care lucru auzind
și noi, ném socotit cu toții împreună și am ales dintre
noi pe acești trei fraț, kyr pop(a) Statie, i kyr Radu
Duma gočm(an), i kyr Gheorghii Hârs, și cu carte
dela săbor au mers la pré-sfințiia sa purcezând
Avg. 6, și dând scrisoare și spuind și din gură de
toate, cum ném ținut cu mare nevoie de nu ném
unit, și de alte năcazurî ce tragem lăcuitoirii de
aici, și pré sfințiia- sa de staré noastră în pravosla-
vie foarte s-au bucurat, iară de traiful cel strămt
cum trăim cu Sasiî foarte s-au mirat, și de pe
decretum ce are, néu dat pariî cu pecéte împă-
rătéscă și alte cu pecéțile cămărașilor celor mari,
din care una iaste ačastă.

Scris-au și noao într-acesta chip:

„*Vichentie* cu mila lui Dumnezău pravos-(76b)
„lavnic arhiepiscop și mitropolit Belgradului și a tot
„nărodul creștinesc, care să află supt biruința pré-

„luminatului și nebiruitului împărat al Rimului, și
„al împărăteștii și crăeștii lui mării sfétnic. Așjderé
„a mării sale împărăteștii și crăeștii rânduitelor
„reghementuri cătanelor Ilirico-rasțianilor sârbilor
„mai mare protector.

„Cu această a noastră arhipăstoréscă și deșchisă
„scrisoare, tuturor fiilor Ierusalimului ai legii grecești
„ai sfintei besérecei noastre a răsăritutului, némurilor,
„care să află acum și de acum înainte, pravoslav-
„nicilor creștini, în crăiré Ardélului în ținutul Birsei
„întru pomenire și ținére neschimbată înainte punem.
„Pentru precum trimișii dela voi deplin putérnici,
„cinstit preot Eustathie Gridovici, jupânul Radu goč-
„man(ul), și jupan Gheorghi Hârs, cari au venit cu
„numele vostru al tuturor, precum a clirosului așa
„și a politiei pravoslavnicilor, și noao cu plecăcune
„înainte au arătat, precum multă ingreuiare fără de
„măsură și nevoi pășimit, | așjderé și de eparhiia (77a)
„Rîmnicului cé văduvă de episcop, și cum cu ce
„socotélă și frica aceluî pré înalt sântet încunguraț
„și cu creștinéscă și călduroasă osârdie lângă a
„voastră blagocestie a trăi și a muri doriț, de acéste
„luminat arătându-ne, încă și această înțelegând,
„precum mai în trecuții ani, fiind episcop Athanasie,
„care întru început pre sine s-au arătat fi besé-
„recei pravoslavnice a legii grecești, și păstorii oilor
„aceiaș beséreci, după acéia cătră beséreca cé rîm-
„lenéscă și catolicăscă s-au uniât, și cu voia sa
„s-au lipit, dintru care nu alt fără numai risipire și
„neășezare s-au făcut, și mari chieltuiale aț avut.

„Inșă cu pururé fericita pomenire a chiesariceștii și
„crăeștii mării a lui *Leopold*, sila aceluia nici cum
„n-au poftit, și voao cu milostivire chiesariăscă și
„crăiască scrisoare au dat, cum ca în pace fiește-
„care nărod pre la besérecile sale să viețuiască.
„După acéia fiind comendir-ghineral Tige pentru
„astă trebă v-au dat scrisoare, după acéia fiind
„la Sibii comendir-ghinării Valis, și mării-sa o au
„conformuluit acéia trebă, adecă să fiți supuș la
„episcop(ul) Rîmnicului. | Și acum neștiind cum și (77b)
„ce om să va rândui, stătători au nestătători va fi
„prin dogmatele și pravila sfintei besérecei grecești
„vă indoit. Noi iarăș cu a tot nărodului cu mi-
„lostivire dela fericita pomenire, care ni s-au dat
„privilegiu dela împărății Rimului mai înainte, așjderé
„și acum cu bună norocire împărățind chiesariăscă
„și crăiască mării a milostivului nostru monarh, a
„doao oară cu bună voia sa au întărit, nedespărțit
„țindu-să, supt care privilegiu, amândoao părțile
„preotești și mirenești, nărodul, care să află în légé
„greăscă, care sânt cuprinș și ținut supt biruința
„chiesariceștii și crăeștii lui mării. Derept acéia,
„carele să va pune de iznoavă episcop în eparhiia
„Rîmnicului, de va vré să calce jurământul și legă-
„tura sa, care i să va da prin sfințenie, și nu o ar
„ținé, și prin vre-o osebită a sa voe s-ar unii cu
„beséreca catolicăscă a Rimului s-ar supune, și pre
„voi pravoslavnicii ar vré să vă despartă dela be-
„séreca și légé greăscă fără de voia voastră, noi
„cu putéré milostivirei a privilegiului | cu obște după (78a)

„pofta voastră, arhiepiscopiei și mitropoliei Belgradului, care iaste în Serbiia, vă împreună și vă priimim, și pre voi în lucrurile și în iurizdecțiile ..... a besérecei, după cum ni s-au dat delă purtătorii de Dumnează sfinții părinț noao, și după noi, cariî vor rămâne naméstnici*), supuş vă avem. Și pre voi după putéré privilegiului celui de obște al nărodului, precum și alt nărod, care sânt supt eparhia noastră, și supt acest privilegium trăesc, în rânduiala besericăscă în toate cu mână de ajutori și apărare cu destoinicie pentru voi, purtători de grije a fi cu toată inima făgăduim. „Și după noi, cariî vor fi arhiepiscopiei și mitropoliei aceștiia a scaunului nostru naméstnici, așa cu mână de ajutori, și cu purtare de grije pentru voi pentru toț ne clătît a să ținé recomandăluim, pentru care noi și naméstnicii noștri, datoaré, pleacăune la poruncile noastre, întru céle duhovnicești rânduiale, a să ținé de la voi totdeuna, precum de la clirici așa și de la miréni, nădăjduim neclătît a avé, a avé, și totdeuna iurizdecției noastre cei duhovnicești | plecându-vă vă priimim. S-au dat^(78b) la arhipăstorésca și mitropolitansca a Belgradului, care e în Serbiia rezidenției“.

Anul 1735, August 27. de zile.

(L. P.)

Vichentie Ioannovicî.

*) Supuși.

(Foile 79 și 80 lipsesc).

4. Știință să fie, că Rumâniî măcelariî de boî, mai(81a) nainte tăia Miercuri și Sâmbă(ta), câte un boî de zi, delă o vréme î-au oprit de Miercuré, și î-au lăsat numai Sâmbăta de tăia câte un boî, apoi î-au oprit să tae doi înș un boî Sâmbăta, adecă unul să tae un boî într-o Sâmbătă și într'alta nu.
5. Și ne fiind orășanii pe casă, că era la cules și alții la alte trebi duș, aū rămas lucru până vor veni și strângându-să să vază ce vor mai face.

1735 Dec. 5.

Aū sosit aici un vlădică sârb Nicanor Proin episcop(ul) Cruședolului, trimis delă părintele mitropolitul Belgradului Vichentie Ioannovicî, cu patent împărătesc și cu pașuş delă măriia-sa ghinerariul Vallis, ceind oare-ce ajutori, pentru un reghement nou ce aū lăsat împăratul ca să facă naționul de rital grecesc. | Inainté acestul vlădică î-au eșit preoț(81b) și miréni câț-va pân la Cotlé și la Vlădénî, și l-au adus cu cinste trăgând clopotele până ce aū intrat

în besérecă, și așa au mers la gazdă la pop(a) Radu, căci prot(opopul) Floré n-au vrut să-l găzduiască. Și a doao zi Dec. 6. au cetit carté mitropolitului de ajutoriul reghementului nou^f și așa luîndu-ș oamenii sama au început a vorbi ce vor face, și socotiră și strânseră cine-ce au vrut să dé, căci silă s-au sumă nu ceré, numai cine din bună voe ce va vré să dé. Și socotiră cei mai ales ca să dobândescă pe mitropolitul patron bun, și déră cine ug*) 4, cine 3, cine 2, cine 1, cine 1 zlot, cine 2, cine 3 iprocî, să făcură ug 100, că ce nu să ajungé au pus de aiur(î). Și la Dec. 29. au eșit de aici trăgând clopotele și petrecându-l cu cinste.

*) Galben unguresc în valóre de 200 banî vechî.

Iară până au fost vládica aici, prin socotința (82a) orășanilor, au popit pe pop(a) Petcu Șoan Dec. 14. 1735.

Déciî stătură orășanii la vládica cu multe cuvinte, ca să lase preoții făclioarele, lumânările ce să adus în besérecă la colive s-au la paraclis, să fie pe sama besérecei, pentru care lucru, chiamând preoții și dându-le înainte, multe cuvinte s-au făcut, deci în urmă ne îngăduind preoții să ia lumânările, n-au avut cum face, ce au făgăduit să dé căară oc(a) 15. pe an, și așa au rămas să fie.

Pentru pop(a) Radul 2. Témpe. (82b)

1735 Dec. 17. fiind vlădica aici să socotiră orășanii fără de preot împreună cu vlădica, pentru protopop(ul) Floré ce vor face, căci foarte slăbise de bătrânețe și nu puté fi de nice o slujbă. Și așa fiind orășanii cei mai aleș ca la 30. chieamară pe prot(opopul) Floré și pe pop(a) Radu și pe pop(a) Tudor și pe pop(a) Statie și pe pop(a) Petcu înainte vlădicăi, fiind fost toți de față, zise vlădica către prot(opopul): cum socotești frate, iată ești slab și nu poți sluji și vor rămâne jos trebile beserecei și ale creștinilor? Și-i răspunse: eū vâz că nu pocî, ce cum vei socoti și sfinșiia ta. Și iar zise vlădica: eū socotesc să rânduim pe altul, decî pe care socotești? Și răspunse: că eū aș socoti pop(a) Radu să poarte grija aceasta. Decî întrebă vlădica și pe preot și pe orășanii, și toț aceia răspunseră. Decî vazând pop(a) Radu cum să iartă de protopopie și-l poftesc toț, aū socotit cu ajutoriul lui Dumnezeu să poarte acé grije, măcar slab de vârtute era.

Și la Dec. 18. slujind vlădica lyt(urghia) cu alt(83a) preot și diaconî, aū hirotonit pe pop(a) Radu cu milostive proto-prezviter Brașovului și la toată țara Bârsei, dându-i blagoslovenie să pue bedrenița, și ~~carja~~ toțag de păstorie, și să știură așezat. Ce

n-aū stătut lucru așa, căci nu dedese știre mai nainte și la domni. Iară după acéia, mergând prot(opopul) Radu cu cât-va orășanii la măriia-sa județul Ștefan Filșteh, și spuindu-i cum aū fost lucru, măriia-sa priimi și fără zăbavă să duse județul la Giliș, nedând carte prot(opopului), nici luind ceva dar, cum știia ei că e obiicău.

Atuncé păind rău prot(opopului) Florei, prin îndemnaré fiilor și a fetelor, veni în 2—3 rânduri la vlădica, jeluind să-i lase venitul protopopiei pân va trăi, iar grija să poarte pop(a) Radu și să să numescă, ce vlădica îi răspunse să iarte, că doi prot(opopi) nu lasă numai unul, că-i va ajunge venitul ce i să cade ca unui preot de ceialalt, și să să odihnescă, care venit i s-aū și dat, și i s-aū făgăduit de preot, că până va trăi tot i să va da, și i să vré da și de p(opa) Rad(u) dintr-ale prot(opopului) ce i s-ar fi căzut. | Ačasta văzând pop(a) Todor (83b) s-aū sfătuit cu mumă-sa și cu surorile să nu lase lucru acesta jos, ce începură a umbla pe la doinnî toț cu feliuri de feliuri de cuvinte, jeluind scoateré din protopopie, care de bună voe (s-aū de slăbiciuné bătrînețelor o lăsase).

Acésté și altele pré multe luind sfatul întru înteles, și având mare mânie pe pop(a) Radu, pentru niște răspunsuri la cêreré ușurării greutăților orașului, care léu dat când s-aū dat înlăuntru și pariia decretului împărătesc, măcar că nu singur aū fost, ce cu 5—6 din gočm(anî) și juraț, la care toț într-un chip aū răspuns.

1736. Iară acum Ghen. 20. chiebat-aŭ sfatul pe preoț și pe orășanii cei mai aleș, vr-o 50—60 de oameni, și pe unii i-aŭ pus de aŭ și jurat, cum de cei vor întreba să spue adevărat, puind pricină că aŭ poruncă dela măriia-sa comindir-ghineral.

Și întrebările acéste aŭ fost:

(84a)

„1) Cine aŭ chiebat pe vlădica aici? 2) Cu ce trebă aŭ venit? 3) Cine i-aŭ eșit înainte? „4) Cine l-aŭ găzduit? 5) Cine l-aŭ ținut de chiel-tuială? 6) Câț bani i-aŭ dat de ajutoriul reghe-ment(ului)? 7) Câț preoț aŭ hirotonit? 8) Câț bani aŭ dat de hirotonie? 9) Cine din neguțorii la chiebat „la slujbă și l-aŭ ospătat și ce i-aŭ dăruit? 10) Cli-ricii care s-aŭ hirotonit svéșteniți, mai avut-am aŭ „ba? 11) Clopoțel la lyt(urghie) în vrémé schimbării „sf. taini mai fost-aŭ aŭ nu, și nu numai aici ce în „tot ținutul Barsei aŭ ispitit, iprocî.

Pentru că intru chiebat acéia pe pop(a) Todor l-aŭ băgat întâi în sfat, țiindu-l ca 2. časuri, și ce va fi vorbit nu știm, numai să cunoaște, că i-aŭ adăpat din tainele noastre. Acéste magistratul puind scris de toate cine ce aŭ feleluit la întrebările lor, nu știm ce léu făcut. Poate cum vor fi vrut ei léu înoit și léu așezat și léu trimis la măriia-sa directorul, și ce răspuns vor fi luat nu știm, numai că cum ar fi fost un înșelător vlădica, așa l-aŭ vijgăluit, și toată isprava ce aŭ isprăvit întru nimic o aŭ socotit.

1736 Fevr. 11.

În casa județului Créstel Pal star, fiind însuș de față, și Criștof Neidel funoșul, și pârgari Andreăș Aniter, Andreăș Prejmirénul notareșul, | Martin Clo-(84b) zius, Șeipner, Criștof Zivolt, Gheorghî Henec, chiebat-aŭ pe gočm(anul) Radu Duma și pe Pavel Moisi, și aŭ dat acăstă poruncă:

1. Pop(a) Radu protopop să nu fie, ce numai să fie tot pop(a) Floré.
2. Săbor saŭ adunare de 10. s-aŭ 20. de oameni să nu să mai strângă.
3. Bani dela oameni să numai cée pentru nice o chiel-tuială.

După acéia aŭ chiebat pe pop(a) Todor, dându-i poruncă să caute să poarte el de grija protopopiei în locul tătâni-său, și el priimi și să apucă a purta, și rămase lucru pe el, și pop(a) Radu tăcu.

1736 Apr. 27. Marț după Paști cetiră și carte dela sfat, cum că așa aŭ ales și aŭ așezat cinstitul sfat, pop(a) Todor să fie purtători de grije protopopiei în toate lucrurile în locul tătâni-său, și toț să asculte de el și preoț și miréni, cine nu va asculta să fie birșag. De acăsta mirându-să toț ce va să fie, să făcu multă gâlăvă între toț, și rămaseră îndoindu-să ce vor face, căci sfatul îi déde blagoslovenie cu atâta tărie, nimé să nu-i sté împrotivă ori la ce judecăț beserecești ar fi. Ș-aŭ uitat de zap(isul) ce aŭ dat cum scrie la lista 70.

1736.

Inșă și această să știe, că pân s-au lucrat^(85 a) acéste în Brașov, del(a) Ghen. 7. era trimiș de aici de câț-va orășani și preoț din cei mai din nainte la Sibii la măriia-sa ghinerar Grof de Valis, să sté la comision cu domni cetății, pop(a) Statie, Radu gočm(anul) Duma, jupan Mogoș, kyr Gheorghii Hârs și Pavel Moisi, și au dat înainte la comision jalbele orașului nostru, care s-au scris în memoriial, céle scrise la list. 80, dat-au și acé diplomă împărătescă, care au avut orașul nostru, făcută dela împăratul Leopold, din anul . . . . .

Și acéste toate nu s-au luat în samă, întâi decret, adecă diploma véchie, zicând, că nu s-au publicăluit și dela gubernium, 5 [și au fost așa, căci atunci îndată s-au fost scornit crușagul adecă la anul 1703, și célelalte toate biruind cu dările, nu am luat nici un răspuns bun, numai am luat voe să mérgem la pré-înălțata curte împăr(ătéscă)], 5 căci au fost ascunsă de atunci de frica Sasilor până acum 1735 Dec.

La toate acéste pop(a) Todor s-au unit cu^(85 b) sfatul, și au îndărâtnicit pe mulț din prostime, ca să să supue sfatului, să nu mai umble făcând gâlcevii și căutând lucru milei din decretul împărătesc, ce să să lase, că nu vor birui cu sfatul, zicându-le și această, că popii célalalț și cu gočm(anii) și jurații sărăcesc besérecă cu chielțuialele acéle, și pe urmă tot nu vor isprăvi nimic, că sfatul are putére tare și nu vor puté birui, în tot chipul vrând să zăticenscă dé mai căuta mila împăratului.

1736 Mart. 28. aflându-să vr-o 6—7 țigani la poartă daț la papistaș, unii din negrija protop(opului) Florei, alții de alte năcazuri, venit-au unul de aceia și au cerut voe dela prot(opopul) Floré, să-i botéze un copil zicând: că de m-am făcut eū papist, de ce m-am făcut, muma copilului nu e papistășită și mie voia să să botéze aici, și făr de știré celorlalț preoț (la cari venise și nu vrusése să-l botéze) au dat prot(opopul) Floré răvășel și l-au botezat pop(a) Petcu, de care lucru aflând paterii, multe gâlčavă au făcut tuturor, pân s-au ales că iaste botezat cu răvaș prot(opopesc) | și așa pop(a) Petcu au scăpat,^(86 a) și au rămas gâlčava pe prot(opopul) Floré, și neavând cum face, au făcut pace cu ei de léu dat un păhar de argint poleit de pol*) cofă, și bani de s-au făcut la fl. 44.

Ca să nu să mai améstece altădată popii rumânești a sluji papistașilor.

1736 Mai 15. au eșit pop(a) Todor la toate satele, și ș-au cetit carté dela sfat de isprăvnicia protopopiei, și văzând porunca că cu birșag să va globi cine nu va asculta de el, au adaos și altă carte de au pus pe preoț și pe gočm(anii) de s-au iscălit, adecă cumcă ei totdeuna rămân ascultători de porunca sfatului, și ei de frică au iscălit toț.

(pag. 86 b. nescrisă).

*) jumătate.

1736 Iun. 8. zile s-aŭ pristăvit și protopop(ul) (87a) Floré, protop fiind anî 19 și 5 luni, iară cu totul aŭ fost preot anî 43 luni 8. Țr p(opa) Todor nu să lăsă de protop(opie), ce tot să ținu cu putéré sfatului.

1736 Iun. 15. aŭ venit carte dela părintele Climent Ypopsifios al Rîmnicului, cum pop(a) Radu să fie protopop, iar p(opa) Todor să nu să mai améstece.

Iar sfatul nu îngădui, ce ziseră tot p(opa) Todor să fie, și-i scriia încă și dela mitropolitul ca să mérgă împreună cu Ypopsifios acolo, ce să temu, și nu vru să mérgă, nelăsându-l Sasiî nici răspuns să scrie.

1736 Iul. 16. viind carte dela părintele Climent Ypopsifios al Rîmnicului la pop(a) Radu, intru care zicé: iată că a doao oară-ț poruncesc să cauț să porț grije de lucrurile protopopiei, de poclonul și alte ce să cad cathedrei noastre, că și popei lui Todor i-am poruncit să să lase de ce s-aŭ apucat, că nu va umbla bine, și fiind amândoi preoții în

oltari și 2 juraț numai aŭ întrebat p(opa) R(adu) pe p(opa) Th(odor) zicând: cum socotești, vei să te laș de slujba protopopiei, că iată ce-m scrie părințele Ypopsifios? Milostiva sa aŭ răspuns: că (87b) nu știu, că nu va să mă lase cinstitul sfat. P(opa) Radu aŭ zis: că n-aș fi bucuros a pleca capul la poalele Sasilor (adecă trebile, care să cad arhiereului). Atunci p(opa) Th(odor) îndată s-aŭ dus la sfat, spuind cum aŭ batjocurit p(opa) R(adu) pe cinstitul sfat, că aŭ zis, că nu va pleca capul la poalele Sasilor, și alte ce va fi vrut, și așa sfătuindu-să ce vor face, când aŭ fost Aug. 2. aŭ chiebat pe amândoi preoții și cu cei 2 juraț la sfat, și foarte tare întrebând de iaste așa, osebi întrebându-î, pe urmă chiebat și pe p(opa) Radu n-aŭ tăgăduit.

1. Și l-aŭ întrebat, aŭ așa aŭ batjocurit cinstitul sfat? și de ceialaltă fiind spus mai nainte, n-aŭ avut cum tăgădui, și zisese că trebile, care să cuvin vlădicăi, nu e bucuros să le supue la sfat, ce acest cuvânt nu l-aŭ luat în samă, zicând: aŭ așa să grăiaște cinstitului sfat, poalele Sasilor, cinstitul sfat poalele Sasilor, aŭ așa ne socotești pe noi ca o nimic?

2. Zicând: că să cade să fiț ascultători de noi, că ședeț pe moșiia noastră, să nu fiț rebelie. P(opa) R(adu) aŭ răspuns: da locul caselor și grădinilor noastre când aŭ venit moșii, strămoșii aici, oare vândut-aț, aŭ dăruit-aț? Ei aŭ răspuns: ni-că am lăsat de bună voe.

3. Și iară zicând: ni-că vom vedé noi acel toiag(88a) ce ai în mână cine ți l-aū dat, cum il vei purta? La aceasta léū răspuns arătându-le și toiagul, iacătă-l de aveț putére luoati-l.
4. Și iară aū zis: ni-că vom scrie noi pentru acésté și în sus și vom vedé ce sumeție ai. Și li s-aū răspuns răstit: scrieț măcară unde știț.
5. Și iară l-aū zis: dară nu ascultț porunca cinstitului sfat, care am dat noi la p(opa) Theod(or), să fie protopop în locul tătâni-săū? Și li s-aū răspuns: nu. Și nu? nu. Și nu ascultț? Nicī cum, lovind și cu toiagul în podinī înainté lor. Atunci aū zis: mergi afară și aștaptă puținel. Și curând eșind doi pārgari, aū dat răspuns pope(i) lu(i) Theod(or), să mérgă acasă să-ș caute de trébă, iară popei Radului i-aū răspuns: dumnéta decă ești așa sumeț și nu ascultț de cinstitul sfat, vei rămâné prins aici în tinda sfatului, și aū rămas prins pân la Oct 24, nicī cum mai chiemândul înainte.

Măcară că de a doao zi aū mers orășanii și într-alte rânduri rugându-să cu feliuri de cuvinte, ce li s-aū răspuns, că nu-l vor ținé, numai să dé scrisoare la sfat, cum că să roagă să-l iarte de ce aū greșit, și cumcă de acum înainte va fi ascultători de cinstitul sfat și supus ca și părinții, ce acasta n-aū cutezat da pentru mitropolitul, până nu-i va veni răspuns, | că făcuse știre de întâmplaré acasta,(88b)

și căci știia că frații sânt trimiș în sus pentru cėlélalte năcazuri. Pentru care lucru acum nimic înainté popei Radului n-aū adus, iar pe urmă s-aū cunoscut, că acéia léū fost duréré, și căci nu știia rândul judecāților țării, n-aū protesteluit să ia la Sibii s-aū la gubernie, ce așa aū rămas prins. De acésté făcându-să știre mitropolitului Serbiei și fraților, care era acolo, și întâmplându-să și pe acolo foarte mari gâlcevi între arhieriei, n-aū vrut mitropolitul să scrie aici la sfat nimic, până i-aū venit din Beci agentul Sărbilor la Carloveț, că acolo era și mitropolitul și săborul, și așa agentul aū scris aici la sfat prietenește, poftindu-i să sloboază pe p(opa) Radu, și având și câț-va din orășani înștiințare de acasta, aū mers câț-va la noul județ Samuil Erbert, ca cum s-ar ruga să-l ia în samă pân va fi vre-o întrebare, și căci frigul să întârise, și așa l-aū slobozit Oct. 24. Și decă aū eșit ș-aū căutat de slujba preoției, cași mai nainte, iară intru ale protopopiei nimic nu s-aū amestecat, ce era pe sama popei lui Theodor, și cu putére domnilor stăpâniia și porunciia. Iară p(opa) Radu n-aū avut pace până n-aū dat suplicat, că iară vré să-l prinză, căci că făgăduise orășanilor | că va da, când mersése de să rugase de(89a) l-aū slobozit, și după 10 zile decă l-aū scos, aū dat într-acesta chip:

„Pré cinstitului și de Dumnezăū învrednicitului,
„domnului domnului *Samuil Erbert*, marele județ
„al cinstitei cetăț a Brașovului și a toată țara

„Bârsei, și al pré cistitului gubernium al țării Ardé-
„lului sfétnic, cu plecăcune mă închin.

„Cu această smerită a mé scrisoare, cu umilință
„mă rog bunătații măriei-tale, ca unui domn milostiv
„dăruit de Dumnezău. De vréme ce nimé din
„oamenii nu ăste făr de greșală, și eă ca un om
„de am greșit măriei-tale cu cuvântul, saă cu ne-
„pricéperé mé, mă rog să aib ertăcune. Și eă
„încă voi fi în toată vrémé rugători câtră Dumne-
„zău, pentru îndelungate zile și multă sănătate
„și bună stare a măriei-tale, întru scaunul cu care
„milostivul Dumnezău téu dăruit, și rămăi

rugători pururé pentru sănătate
măriei-tale

Anul 1736 Oct. 24. zile. *ierei Radu Tempé*
din Bolgarsec.

(*Paria.*)

Acésté făcându-să, era trimiș de aici pop(a) (89b)
Statie, și Radu Duma gočmanul, și Gheorghii Hârs
dela Mai 31. la Belgrad, cercând lucrurile, că era
acolo să fie comision împărătesc, pentru împărechie-
rile, ce să întâmplase, precum am zis, și socotind,
că vor puté isprăvi acolo ceva pentru greutățile
orașului, ce n-aă putut, că n-aă fost avut domni
acei comisii poruncă la această, mai ales fiind de
altă țară, și căci și acolo s-aă aflat protivnicii noao.

Intr-aăastă vréme, fiind adunat acolo la
Carloveș săbor de archierei, pus-aă jalbă înainte ai

nostri pentru p(opa) Theod(or), și înțelegând isprăvile
lui și văzând și zăpisul lui, care-l dedése de obște
la oraș, când l-aă ertat de catheres episcopul
Inochentie al Rîmnicului, cum arată dela list. 65.

Acéste văzând săborul, i-aă făcut judecată
într-acesta chip scriind:

„*Vichentie* cu mila lui Dumnezău pravoslavnic
„arhiepscop a tot nărodul creștinesc, care să află
„supt biruința măriei împărătești, și mitropolit al
„Belgradului și al chiesariceștii și crăeștii lui măririi
„sfétnic.

„De vréme ce s-aă înștiințat pré-osfințitul să-
„borul nostru, pentru sfânta săbornicăscă besérecă
„a sfântului Nicolae, [întru de Dumnezău mân-(90a)
„tutul oraș Bolgarsec, precum ierei Theodor cu in-
„demnaré drăcăscă, aă uitat frica lui Dumnezău, și
„în protiva săborniceștii și apostoleștii besérecii aă
„îndrăznit, și cu putéré magistratului Brașovului
„s-aă luat lui-ș cinsté protopopiei. și pe cucérnicul
„protopop kyr Radu aă pus în prinsoare, precum
„și până astaz rabdă prinsoare, fiind acel proto-
„prezviter kyr Radu, după înștiințaré pravoslavni-
„cului săbor, bărbat plin de frica lui Dumnezău și
„de credință, după sfânta légé creștinéscă, și de
„bunătațiile, care să cuvin cinului preoțesc mărtu-
„risit. Pentru această cu blagosveniiă noastră arhi-
„episcopéscă și mitropolitanscă, prin mijlociré
„Domnului arhiepscopului Nicanor Meletievici pra-
„voslavnic episcop, și după alégere și voiré de obște,

„precum acelor duhovnicești, așa ai poliei pravoslavnică, care să află în numitul oraș, și cu toată protopopiia acéia cătră besérecă sfântului Nicolae, după chipul obiçnuit, și după pravila Sfântă, s-au pus, ca să fie proto-prezbiter la orașul Bolgarsec, și la alte sate și beséreci, care să cuvin cătră protopopiia acéia. Pentru acéia poruncéște-să dela pré sfîntitul pravoslavnicul săbor al arhierilor, cu ačasta | a arăta. Precum celor duhovnicești, așij-(90b) deré și celor mirenești, de tot cinul și vredniciia pravoslavnicilor, că popa Theodor, nu numai pentru acel lucru fără de lége ce au făcut, pentru cinstitul proto-prezbiter Radu, și în potriva pravilei sfîntilor apostoli și a sfîntilor părinți, ce și pentru a lui risipire și neținere a scrisorii, ce au făcut de legătură, intru care așa s-au legat, că nu va face nice o protivnicie au confuzie, precum preoților așa și celorlalți, iară de ș-ar călca legătura sa, nici într-un chip nădėje de ertare să naibă, precum aici legătura lui urméză, și luminat glăsuiaște decă e așa cu adevărat.

Obligația sa și legătura lui p(opa) Theod(or).

„Adecă eu pop(a) Theodor, care mai jos mă voi iscăli, dat-am scrisoare mé la mâna tuturor preoților dela besérecă Șchiailor din Brașov, și dumnélor goçmanilor și juraților. Pentru-că cunoscându-m eu greșala ce am făcut cu neajungeré

„minții méle, de am făcut zarvă și turburări între preoț și goçmani, și între národul și creștinii de acolo, și cunoscându-m greșala mé, am căzut la toți de obște cu rugăcune, ceindu-m ertăcune, și mă leg cu acest încredințat | al mieu (91a) zapis, cumcă de acum înainte, măcar cât de puțin nu voi mai greși, nici voi face nici unele împrotiva preoților, sau dumnélor goçmanilor și juraților, iară de aș mai face vre-o împrotivire vre-unora dintru acești mai sus numiți ai sfintei beséreci, atunci să fiu lipsit de tot dela acé sfântă besérecă, și nici într-un chip nădėje de ertăcune să numai aib, încă și dela arhierii noștri să mă canonicesc cu sfânta pravilă, precum va fi voia sfîntilor sale. Și pentru credința am iscălit mai jos să să crezá.

Iul. 1. 1733.

pop(a) Theodor sin pop(ei) Floré.

„Și de vor fi acésté toate precum și mai sus s-au zis cu adevărat așa, pentru mai nainte zisul pop(a) Theod(or), ca un însuș de sine chiebat și nesálnic, și a sa legătură fără de nice o pricină blagoslovită sau nujdă, călcători și risipitori s-au făcut, nici cum să-l cunoașteț în loc de protopop, și blagoslovenie de la el nici cum să nu luați. Iară acest pop(a) Theod(or) nici cum să nu pue epitrafir pe sine, și nimic la céle preoțești să nu să améstece, s-au să îndrăznescă, până nu va sta înainté pravoslavnicului săbor al pré-sfîntiților

„arhieriei, și loc de răspuns va lua, poate fi că să
„va învrednici și milei, cu socotele pré-sfințitului
„săbor. Iară de să va mai umfla cu protivnicia lui, (91b)
„și nu să va mai arăta cu plecăcune cătră pré sf.
„săbor, atunci să fie proclat întru protivnicia sa cé
„drăcască, și afară din sfânta besérecă, ca un călcă-
„torî cei de Dumnezău date puteri săborniceștii și
„apostoleștii beséreci, și cinste lui să fie cu toț
„risipitorii sfintei besérecei lui Chr. Iară pentru
„cucérnicul proto-prezviter al pravoslavnicilor creștinî
„kyr Radul, la chiesariçasca și crăiasca mărire la
„inștanție unde să va cuveni, cu toată osârdiia vom
„sili, și vom cére milă, ca să fie slobod din harest,
„și după acéia, de mai nainte având dumnezăiasca
„sfințire, ca un vrédnic de cinul protopopiei să fie
„învrednicit. Iară celor neplecați și protivnicilor, și
„nesălnicilor, să judece județul cel drept Domnul
„Dumnezău, în zioa când va veni întru slava sa.

Data la *Petrivarodînșanî*, Noem. 26. 1736.

*Smeritul mitropolit al Belgradului și a tot nărodul
arhieiscop, care să află supt biruința pré-luminatului
împărat, și a lui împărătești măriri sfétnic.*

(L. S.) *Vichentie Ioannovicî.*

*Smeritul episcop al Temișvarului, și al arhiepisco-
piei mitropolitansca din-preună ajutătorî.*

Nicolai Dimitrievicî.

„Acastă copie, precum iaste vidinluită din cu-(92a)
„vânt în cuvânt, după porunca pré-sfințitului arhie-
„piscop al Belgradului, și al împărăteștii măriri sfétnic,
„din-preună cu săborul celor 10. arhieriei pravoslav-
„nici, și cu ceialalté pré-cuvioș părinț, a tot sfințitul
„cliros, în mijloc și eū smeritul glăsuesc, cu mâna
„mé și cu pecété.

Judecății duhovnicești întăi

șezători și propovédnic cuvântului lui Dumnezău

Simeon Hristiian. (L. S.)

Arhievei ați fost acéște: cei din sus doi.

al Bačcâi, al Seghedinului,
al Egarscului, al Crăeștii.
al Croației,

In Petrivarodînșanț Dec. 9. 1736.

1739 April 2. aũ venit un cãlugãr dela sf. Gora, (92 b)
aducãnd cu sine o cruce, al cãriã lemn mãrturisit
cã iaste din crucé domnului Chr., și aũ umblat la
neguțtorĩ de aũ fãcut ossfeștenie*) cu ia, și aũ cerut
milostenie cu voe fãr voe, sã-i dé fiește-care
10—15—20 de ug., cã 1 s-aũ 2 nu vré sã ia, fãr
ačasta mult s-aũ nevoit, sã pue epitrop sã-i umble
cutie pentru sf. Gora în besérecã în toate Dumineci,
și-i luocase osebi pe câte unul și-i și fãgãduise epi-
tropiĩ sf. bes(éreci), iar apoi pe urmã alțiĩ n-aũ
priimit. Numai aũ fãcut cutie și umblã în cetate
la neguțtorĩ Vineré, în târg la bolte și prin cãmãri,
daũ cine ce vor.

1739 Mai 6. am eșit cu lytie și cu acel lemn
din crucé Domnului Chr., și aũ fãcut ossfeștenie înainté
cruciĩ ceĩ de piãtrã, care o pusese cãpitan Ilie
Bird la anul . . . . ., și toț creștiniĩ cãț s-aũ aflat
aũ sãrutat acel sf. lemn.

*) ossfeștenie = sfințire.

Obligația popei lui Todor.

(93a)

„Scrisoare ačasta întru înștiințare sã fie tuturor
„cui sã cuvine a ști, precum sã sã știe, cã eũ popa
„Theodor cel mai jos iscãlit, și cu peceté mé am
„întãrit, întru trecutele vremi am fãcut multã tur-
„burare și gãlcãvã asupra clirului și a nãrodului,
„pentru care gãlcãvã, socotind cã voi cãdé la mare
„nevoe, am fugit cu toatã casa mé în Valahiã tur-
„césã, și trecãnd câtã-va vréme, vãzãnd cã caz la
„lipsã, am cãzut cu mare rugãcune la preoț și la
„orãșani, și fãcãnduli-sã milã m-aũ ertat, dãnd eũ
„și scrisoare preoților și orãșanilor foarte întãritã,
„precum nu voi mai face de acéle gãlcevi în toatã
„viãta mé, dupã cum aratã scrisoarea mé, cé datã
„dintr-acé vréme, care sã aflã în mâna sãborului,
„și la list. 89 are copie.

„Iarã când aũ fost la anul 1736., mutãndu-sã
„din lume tatã-mieũ prot(opopul) Floré, și dupã
„rãnduiala beséreceĩ noastre, ridicãndu-sã la acé
„spițã popa Radu din pofta orașului și cu voia sã-
„borului și a mé, prin blagosveniã pré-sfințitului
„episcop Nicanor, care era trimis de mitropolitul
„Sãrbimeĩ pentru multe trebĩ aici. Iarã dupã ce
„s-aũ dus acest episcop din orașul nostru, fiind eũ

„îndemnat de vrăjmaşul | diavol, cu neajungeré (93b)
„minţii méle, am început în tot chipul a meşteşugi
„în potriva preoţilor şi a orăşanilor, şi*) am început
„mai vârtos împotriva acestui protopop Radu, care
„din nedirepte pările méle şi din multă zavistie, aū
„încăput acest protopop la areşti, şi din istrumentul
„mieū la ţinut maghistratul Braşovului la areşti luni
„3., şi m-aū pus pă mine să fiū protopop fără voia
„săborului şi a orăşanilor, [care acéste gâlcevi ale
„méle aū pricinuit sfintei biséreci şi orăşanilor multă
„chieltuială, care pă dreptate ar fi toate eū a le
„plăti, dar din sacul lipsei méle acum cum iaste cu
„putinţă], care lucru văzând preoţii şi orăşanii această
„nebunie a mé, aū dat ştire soborului arhieresc de
„supt stăpânirea chesariceştii împărăţii. Şi socotind
„acei sfinţiţi arhieréi [şi văzând şi scrisoare mea cé
„de legătură de mai nainte, care cu nepricépere o
„călcase(m)] după canoanele sfintei beséreci, mi-aū
„trimes carte de catheres, ca să fiū de tot oprit de
„preoţie, până când voi merge să staū înaintia
„sfântului sobor. Dară cu sumeţie eū nebăgând
„sémă, am umblat cu multe meşteşuguri, turburând
„beséreca şi oraşul, cu sila să fiū iarăşi în rânduiala
„preoţiei, şi înt-acestaş chip aū trecut la mijloc
„vréme de un an şi jumătate şi văzând, că cu
„ăcasta împotrivire nu hăsnuesc nimic, căzut-am în
„multe chipuri la sfinţia-sa protopop(ul) Radu şi la
„célalalţ preoţ, aşijderé şi la gočmanī şi la juraţ şi

*) De aici încolo până la 95 a. e altă scrisóre.

„la toţ orăşanii cu lacrămi rugându-mă, ca să li
„să facă milă să scrie la soborul arhierelor, ca să
„mă | iarte să fiū iar la rânduiala preoţiei, ca să (94a)
„nu piei şi sufletéşte şi trupéşte, şi văzând ticăloşia
„casei méle, s-aū plecat ca să scrie arhierelor ca
„să mă iarte.

„Însă pentru ăcasta eū iarăş mă leg întru ăcesta
„chip, ca de acum înainte [viindu-m blagoslovenie
„ca să fiū întru rânduiala preoţiei] nici cum în tréptă
„mai sus, adecă a protopopiei, să nu fiū slobod a
„mă ridica, ce să fiū la scaunul, care sânt acum
„până la moarté mia, şi iarăş nici cu un cuvânt
„cât de mic, să nu fiū împotriva nici măcar la un
„copil, nici să port cuvinte dela uniū la alţii, ca să
„să pricinuiască vre-o gâlčavă, nici mai mult de ce
„mi s-ar veni parté, să nu mă tinz, făcând vre-o
„strămbătate în venitul preoţesc, nici cu mânie
„preoţilor sau orăşanilor să nu le vorbesc, nici cu-
„vintele méle ce aş zice împotriva preoţilor sau a
„orăşanilor, să nu aibă credinţă nicăiri, ci întru toate
„să fiū blând, smerit, nemânios, păzind numai
„rânduiala preoţiei după rânduiala besérecei răsări-
„tului. Iar de s-ar mai tâmpla cu nebuniia mia a
„mai face între preoţ s-aū între orăşani nescar
„gâl(ce)vī, s-aū aş mai grăi nescar cuvinte împotriv-
„nice, s-aū alt ceva din céle ce scriū aş mai greşi,
„cu un cuvânt zic ori în ce m-aş zminti, măcar la
„un orăşan cât de mic, atunci de odată fără
„nici un fel de judecată să fiū lepădet de tot
„dela sfânta besérecă şi din cinul preoţiei méle,

„și nici într-un chip nădejde de ertăcune să nu
„aib, ci toată afurisaniia și pedepsa arhierescă de
„iznoavă să cază pă capul mieu. Incă și dela
„mărire împărătescă să fiu globit cu florinț cincî
„sute, și dintru această gloabă să fie doao părț îm-
„părătești și o parte a beserecii, și ce ar chieltui
„la gâlcevî de iznoavă, să aib eu împreună cu
„(chi)zașii miei a plăti. | Și pentru mai mare și ade- (94b)
„verată credință lângă iscălitura mia, pusu-s-au chizaș
„și alte persoane oameni de omenie, care să vor
„iscăli mai jos, ca de aș mai căde ori în ce pricină
„de care scriu într-acastă scrisoare, să aibă a da
„samă împreună cu mine. Pentru aceasta am dat
„astă scrisoare la mână preoților și a tot orașul,
„ca să să creză în tot locul și la fiește-ce judecată.

Luna Martie 3. anul 1739.

*Al stăpăniluă Is. Chr. rob, care supt mila sfinții-
tate să fim păziț, despre toată răutatea și întăriț spre
slujba sf. a răsărituluă besereci, spre folosul sufletesc și
trupesc până în săvârșitul vieții mele.*

(L. S.) *Az mnogo grēșnic¹⁾ erei Theodor sin
prot(opopuluă) Floré, u²⁾ Șchēi al
tuturor plecat și smerit.*

¹⁾ Eă mult păcătosul. ²⁾ u = în.

Chizașii aū dat scrisoare osăbită.

1739 Ghen. 15. văzând pop(a) Theodor, că cu (95a)
sila domnilor magistratuluă nu poate să-ș ia cinsté,
care aū pierdut, în doao trei rânduri s-aū dus la
Ungrov(lahia) la părintele mitropolitul, și la boiării
cei mari și la măriia-sa Costandin Vod(ă), spus-aū ce
aū știut, ce nimic nu i-aū putut folosi. Într-acăsta
neavând cum mai face, aū scris în doao rânduri
carte de rugăminte la protop(opul) și la alț preoț și
la gočmanî și la tot orașul, și a doaoa însuș ceind
voe dela protop(opul) o aū cetit. Décii aū început
oamenii a grăi între sine ce vom face, și cum vom
așeza acest lucru, și și într-acé Duminecă nu s-aū
putut așeza, Fevr. 18. Ned(é)lia blud(nago) sin(a)*),
decii văvând și această, aū început prin târg, aū
început a lua pe unul pe altul cu vorba, cu rugă-
cuni, prinzându-să că cél(e) ce au făcut nu va mai
face, și această nu i-aū ajuns, ce aū început a umbla
noapté prin case, la cei de frunte și la cei de
mijloc, așijderé rugându-să.

Când aū fost în Dumineca-brânzei sara, după
isprăviré slujbei, s-aū sculat nărodul asupra preoților

*) Nedé)lia bludnago sina = Dumineca finuă rătăcit.

și a gočm(anilor) și jur(aților) cu mare rugăcune, cum să nu între în post neertat, și așa văzând a mulțimei cerere, i s-au făgăduit ertăcune, și să fie priimit în slujba și trépta preoției, care au fost, adecă al doilé după protopop, prinzându-să și făgăduindu-să, că până va trăi nu să va ridica protopop, nici în vițața prot(opopului) Radu. [Nici de l-ar chiema Dumnezău mai nainte]. | La acé cu multe (95b) legături tari și jurământ prinzându-să, au dat scrisóre la săbor și s-au pus în vistiări, care scrisoare are copie și aici list. 93. Și dându-să cărț de rugăminte la arhieriei sârbești, că de acolo era catherisit, adecă oprit de preoție, rugându-să cu toț să-l iarte, s-au dus la părintele Nicolae mitropolitul Temișvarului, și fiind pré-sfinția-sa la Arad la lazaret, că vré să mérgă la Beci, când au ajuns pop(a) Todor acolo, cu doao zile au fost eșit din lazaret, și s-au întors deșert, într-acel an la Iun. Iar auzind, că au venit vládica Nicolae, au cerut iar cărț dela săbor și i s-au dat după forma dintăi, și s-au dus și l-au priimit bucuros, numai căci i-au dat poruncă, să aștepte până va mai veni aici un răspuns și să să întoarcă, că vré să adevéze de iaste de toț ertat și priimit, căci scrisorile, cu care au mers întâi pop(a) Theodor zicé, că léu trimis cu poșté după vládica Nicolae, dar nu i-au fost mers, și până ai trimite de aici, cum că cu adevărat de toț e priimit și ertat, au pus niște deșarte cuvinte înainte, zicând că ar avé trebă pân la Varodin, și așa s-au dus la Carloveț la părintele Arsenie patriarhul | Epicului, scriindu-ș(96a)

singur carte cu numele preoților și gočm(anilor) și altor orășani de céreré ertării. Pré fericitul patriarh l-au crezut, și i-au dat slobozie și ertăcune de opriré preoției și l-au blagoslovit, ca să fie în rândul preoției ca și mai nainte, și au venit, și cetindu-să carté, s-au slobozit să slujască. Acésté înțelegând vládica Nicolae cum l-au mințit, au trimis altă carte să fie indoit oprit, până va méрге să sté înainte săborului, și au rămas până aproape de Crăcun. Decí văzând că într-alt chip nu să poate, iar au cerut căr(ți) dela preoț i gočm(ani) și juraț iprocí, și i s-au dat cu rugăminte să mai iarte și acum, iscăind și pecețile puind ca 20—30 de oameni, și a treia zi de Crăciun plecând s-au dus la vládica Nicolae, și mult pedep-sindu-l de céle cel čufuluise, l-au ertat, să fie pre-cum pré fericitul patriarh l-au fost ertat. 1740 Fevr. 16. Săm(băta) brânzei au venit, și Duminecă cetin-dui-să carté, s-au îngăduit să slujască ca și mai nainte. Numai nu știm ținé-va făgăduința care au dat.

1740 Mart. 28. fiind gătite din anul trecut, s-au (96b) așezat și s-au pus tâmplele noao în bes(érecă) Șchéilor, făcute cu chieltuiala unor creștini, iară mai mult cu a kyr Tomei Gheorghii Moldovenul, ginerele răposatului dumnélui gočm(anului) Petcu Șetrariu, la car(e) cu sfétnicele céle mari 2. la lucrul lemnului s-au chiełtuit fl. 316, și cu zugrăv(itul) cu aur, peste tot fl. 914.

Zugrăvitu-s-aŭ în anul trecut besérecă cé mare toată, că făcuse și podul mai înainte, cu chieltuiala dumnélui kyr Enachi Stama, cum arată această pisanie.

(Foaia 97 e întreagă nescrisă).

Anul 1740. Noem. 1 după ce s-aŭ lăsat das-(98a) (calul) Pătru de dăscălie, căci îi murise făméia, s-aŭ rânduit dascal Radu sin prot(opopului) Radu Témpé cu alégeré preoților și a gočmanilor și a altor orășani.

Noem. 30. ceind și pe das(calul) Necula Câmpulunganul, să să ducă să să facă preot să fie la Câmpina, s-aŭ socotit preoții și cu gočm(anii) și cu alți orășani să nu-l lipsescă de aici, căci slujise dăscaliia bine de vr-o 7. ani, și l-aŭ trimis la București și s-aŭ făcut diiacon, și să ție și dăscăliia, și i s-aŭ făgăduit dela preot scrisul prescurilor, cum aŭ avut și alți diiaconi, și la Paști să-i dé nume de fl. 12. și orășanii dela besérecă pe an fl. 30, cum aŭ dat și popei Ion Cărăuș și pop(a) Radu și pop(ei) Theod(or) când aŭ fost diiaconi, care altor diiaconi*) . . . . .

1741 Ghen. 6.

La sf. săbor a ossfeșten(iei) cei mai după rugă-(98b) čuné ce să cade, scoțând și sf. icoane la râu, când aŭ fost să să întoarcă, sf. icoan(ă) a Domnului Chr.

*) Fôia ruptă.

și a Prăceștei și a sf. Nicolae, tot plecându-să au venit până s-au pus în sf. besérecă la locul lor.

Fevr. 15. în Dumineca pravoslavnică întâi în post, făcându-se obișnuită litie, iar așijderé s-au plecat, tot nărodul văzând și cutremurându-să....*)

**1741 Fevr. 8. Porunca, care s-au trimis în (99a)
țara Barsei.**

Copia.

„Milostivelor voastre preoților și altor pravoslavnici
„creștini, cari vă aflați lăcuitoari în țara Barsei, îm-
„preună cu toate păzite de Dumnezău familiile mi-
„lostivelor voastre, și ale dumnévoastră, ca unor frați
„și fii ai pravoslavnicei besérecei răsăritului, tuturor
„pace, sănătate și spăsenie sufletéscă dela milostivul
„D-zău rugăm și poftim. Alta vă facem înștiințare,
„ca să dați și milostivele voastre știre tuturor pra-
„voslavnicilor creștini de obște, precum, după porunca
„Domnului Chr., și după învățătura sfinților apostoli,
„și după așezământul sfinților părinți, cari au întocmit
„și au întărit sfânta pravilă, vă poruncim și noi.

1. „Tot creștinul cu mic cu mare, în toate Dumine-
„cile, să să aștepte la sf. bes(érecă) de trei ori în zi,
„mai ales și cu dédinsul în sf. post.
2. „Din sf. post tot creștinul cu fămei, cu copii, cu
„sluși, cu slujnici, până la copilul de 10 ani, nici

*) Mai departe foaea goală.

„unul să nu rămâne neispov(edit) și necumin(ecat),
„încă și copiii dela doi trei ani să-i aducă să-i
„cuminecați.

3. „Care creștin la besérecă nu vine și va rămâne
„nespov(edit) și necum(inecat), nici sf. anaf(oră)
„la Paști să nu le dați, ce să-i scrieți anume să
„ni-i dați înainte.
4. „Sf. anaf(oră) la sf. Paști cu vin să nu le mai
„dați, precum s-au făcut rânduială și aici la noi
„și în țara rum(ânescă), că s-au oprit cu tărie,
„ce numai cum să da anafora, că știți porunca
„sf. prav(ile), că în nădéjde Paștilor, care nu e
„alt dar fără anafora, să lasă mai mulți de nu să
„ispov(edește), nici să cum(inecă) [poate la vre-o
„nevoie de moarte].
5. „Preoții în cărcime să nu între, nici airi să să.(99b)
„îmbéte, nici în besérecă să să aștepte.
6. „Preoții să aibă grije în toate Duminecile a tot
„anul și la sărbători sf. lyt(urghie) și cazan(ie) să
„nu lipséscă. Și de acum înainte în toate Dumi-
„n(ecile) sf. post să tocați mai de vreme, și să
„spuneți mai înainte să vie toți creștinii și sara,
„ca și dim(inéța) și la sf. lyt(urghie) și să le
„spuneți câte o cazanie dela mărgărit¹⁾ după
„vecernie, s-au din poucenie²⁾, de cele de peste
„an, care veți socoti că trebuiesc spre îndreptare,
„măcar cât de scurte, de nu pop(a) das(calul).

¹⁾ Mărgăritul = Sf. Ioan gură de aur.

²⁾ poucenie = cazanie, învățătură.

7. „Tatăl nostru, crezul, 10 porunci, încă să le spu-
neț totdeauna, și cum să-ș facă sf. cruce, bine,
drept, să știe toț, că neștiind când va fi între-
bare, să vor pedepsi și ei și milost(ivele voastre)
de nu veț învăța.
8. „Și pentru nunte să le spunet să știe, să n-aiă
mai mult nădejde că să vor cununa după amiaz
sau noapté, că preoții de acé slujbă la acé
vréme sânt oprit, că fiind taină sf(ântă), una
din céle 7., trebue să să cunune diminéța după
sf. Iyt(urghie) nemâncași, nebeuț, iar care preot
va îndrăzni a face această nebunie, va fi lipsit
de preoție.
9. „Alta să daț în știre celor ce vor veni la căsă-
torie, să invéțe să știe Tatal nostru, Credeul
și Poruncile, și să-ș facă sf. cruce bine drept,
căci care nu va ști, nu veț fi sloboz să-i logodiț,
nici să-i cununaș, până nu vor învăța să știe
bine, și până nu vor făgădui, că vor păzi și
célelalte porunci ale legii, și cumcă nici o Du-
m(inecă) dela bes(érecă) nu vor lipsi, și cumcă
nici un post nu-i vor tréce neispov(editi) și ne-
cumin(ecati), cât vor trăi, și până nu să vor
ispov(edi) să nu îndrăs(nescă) a cunun(a) pe
nimé, că veț cădé supt canon bes(érecesc).
10. „Céle 7. taini să învățaș, să nu vă pae glumă, (100a)
că va fi cercare de acésté*) . . . . . Așij(deré) /
și de alte nărav(uri) réle, precum cei ce au

*) Colțu foaei e ros.

„nărav rău de injură or-ce fél de injurătură, să
căutaș să-i învățaș și foarte să-i certaș să să
părăsescă, ca să nu-ș răpue sufletele. Și așa
ascult(ând) și păzind acéle dirépte porunci și
învățături, care și mai nainte léți avut, să vă
spăsiț toț, pentru care și acum de nou, având
noi poruncă tare dela pré-feric(itul) patriarh și
dela alș pravos(lavnici) arh(ierei), cu mare tărie
să să ție légé și pravila, ca nu cumva, nepăzind
și neascult(ând) cine-va porun(cile) sf. bes(éreci),
să cază supt blestemul sf(inților) păr(inț), acast(e)
acum și m(i)l(a) mar(elui) Dum(nezău) să vă fie
de întăr(ire) i paz(ă).

Osebit preoților.

„Iar mil(ostivele) voast(re) și de alte învăț(uri)
folos(itóre) spre sp(ăseniia) creștinilor), care știț
că santeș datorî să nu vă leniș, ce în toată
vrémé și în tot loc(ul) și în tot čas(ul) să învățaș,
să dojeniș pe fii, pe fraș creștini, însă cu blân-
dețe, ca să nu să rătăcescă, și căzând la po-
câință pe toț să priimiș, canoinind cu socotință
după putere lor, și nici unul să nu rămăe ne-
cuminecat, măcar fie în ce greșală ar fi, num(ai)
să făgăd(uescă) pă răs. (?) și întoarcere, și
astă foae să o cet(it) în post(ul) mare de 3.
orî și al Crăc(iunului) de 3. orî și în céle doao
câte odată. Și în tot anul acesta să faceș și
să o puneș bine, că va fi cercare, și cine nu o

„va avé în grije, să va canoni, că s-au dat ačasta
„poruncă la toate besér(ecile).

(L. S.)

Prot. *Radu Témpe.*

Și din preot în preot la besérecă să rămăe
să să afe.

1741 Mai 31. s-au pristăvit pop(a) Petcu Șoan(100b)
puțin bolind. Anul acela Iun. 7. s-au rânduit diā-
conul Necula să fie preot, și Radu das(calul) sin
prot(opopulu) Radu să fie diācon, și la Iul. 9. la
București s-au hirotonit preot diac(onul) Necula, și
aū venit.

1742 Ghen. 4. la 6. čas(ur) după amiaz, s-au
prist(ăvit) și preotul Theod(or), și s-au îngropat în
zioa Botezului cu mare cinste și cu mult preoț.

1742 Ghen. 24. s-au rânduit să să facă preot
Radu sin prot(opopulu) Radu, în locul celui pristăvit,
și s-au hirotonit la țara sârbescă la pré fericitul
patriarh Arsenie Mart. 22., și aū venit la Sâmbăta
lui Lazar.

1742¹⁾ Mai 14. la 11½ čas(ur) din zi s-au
pristăvit taica părintele protopop Radu Témpe, și
s-au îngropat în 16. zile.

1742 Mai 23. stringându-să orășani și făcând
sobor, aū așezat pă părintele Eustathie Gridovic
protopop, în locul celui pristăvit, și s-au hirotonit la
Carloveț de fericitul patriarh²⁾ . . . . .

¹⁾ De aici până la sfirșit altă scrisóre.

²⁾ In manuscript să văd urme de foi rupte.

Exvod.

*Paria.*¹⁾

„Milostiū Bojiū Io Nicolae Alexandru voevodū
„i gospodinū vseī zemli Uggrovlahscoe davat
„gospodstvo mi siū poveleniū gospodstva mi²⁾.

„Tuturor Șchéilor dela Brașov, ca să fie volnici
„cu ačastă carte a domniei méle, de să aibă aici
„în țara domniei méle a țineré oile lor câte vor avé,
„și să le pască de toamna până primăvara la Sf.
„Georghie, când și le duc ei la munte în țara ungu-
„răscă, orī pe moșie domnescă, orī boerăscă, orī
„călugărăscă, orī megieșască, și să n-aibă nici o
„oprelă de nimené, numai și ei să aibă aș păzire
„vitele, să nu strice nescaī pāini, saū livez, saū
„alte bucate ale cui-va, și pentru adetul moșiei
„unde-ș vor băgă oile în baltă, să aibă a să tocni
„cu stăpānul moșiilor, după cum le va fi obiçăiul,
„și când iar lovi vréme gré de iarnă primejdiósă,
„să aibă aș băgaré oile în baltă orī pe a cui moșie
„s-ar întâmpla, și să n-aibă nice o oprélă de nimené,
„numai să aibă aș daré oeritul domnesc după

¹⁾ Această parie e la 'nceputul manuscriptului.

²⁾ Cu mila lui Dumnezeu Io Nicolae Alexandru voevod și domnul
a toată țara Ungrovlahiei, dă domnița mea această poruncă a domniei
mele.

„obiçaiful lor, de oae câte bani 10, și de numărătoré
„oilor, de turmă pobani 10. Iară de alte de toate
„să fie în pace, și çobanii, cariî vor avé pela oile
„lor, fiind oameni streiniî din țara lor, încã să fie în
„pace de vel sémã, și de toate dãjdile și orânduialele
„orî câte vor eși peste an dela vistieriîa Domniei-
„méle în țarã, de nici unele nici un val și nici o
„bãntuialã să n-aibã, dupã cum scrie și hrisovul
„rãposatului Antonie Vodã, și hrisovul rãposatului
„Costandin Vodã Brãncovénul, și hrisovul rãposatului
„fratelui nostru Ion Vodã, care lém vãzut domniîa
„mé la mânile Șchéilor. Așijderé și pentru vitele
„lor de oi și de berbeci, care vor fi ale lor bucate
„de casã, când vor vré să și le ducã la casele lor
„în țara unгурéscã, de acélé să nu dé vamã, și care
„dintr-acești Șchéi ar ținé stãni vara pe munții, cariî
„cumpãrã de pela boiari, de vor facé tot cașcaval
„iar nu brãnzã, acel cașcaval de-l vor vinde în târg
„în Câmpina, aũ la Vãlénî, sau mãcar în ce târg,
„sã-ș dé vama, iarã facãnd tot brãnzã, și vor vré
„sã o ducã la casele lor în țara unгурéscã, de acéia
„sã nu dé vamã. Și pentru turmele de oi ale lor,
„când vin primãvara dela câmp și trec la munte,
„sã aibã a da vameșilor câte un miel de turmã, și
„sã-ș ia rãvaș de sémã, să-ș trecã oile cu pace, și
„pe câț cai vor avé la turmã, să aibã adéré de
„cal pobani 2., iarã de s-ar tâmpla vi-unora dintr-
„acesté a le fi oile șchioape s-aũ betége, aũ vor fi
„apele mari de nu le vor puté tréce în sus, și le
„vor tunde aiça în țarã la Bréza aũ la Comarnic,

„s-aũ mãcar orî unde s-ar întâmpla, acé lãnã de
„vor vré să o ducã la casele lor în țara unгурéscã,
„sã dé vaniã de povara de cal bani 40. dupã obicéi.
„Iară pentru pieile oilor, ce le vor muri de iarnã
„aici în țarã, vrãnd să și ducã la casele lor în țara
„unгурéscã, de acélé să nu dé vamã, însã care vor
„fi din bucatele lor, iarã nu dela alții luocate ca să
„facã meșteșug, să nu dé vamã. Și pentru Șchéii,
„cariî țin stãni în muntele Bucéciului, și în mun-
„tele lui Léotã, în hotarul Dãmboviței, și-ș vor
„pogorã bucatele lor de le vor vinde, de acéle
„bucate cum să vor tocmi cu neguțãtoriî, de vor
„da vama cei ce cumpãrã, Șchéii să aibã pace,
„iarã de nu vor da vama cei ce cumpãrã, atunci
„sã dé vama Șchéii, și în ce județ să vor vinde
„acéle bucate, la târgul acela, ce va fi într-acele
„județ, să dé vama, numai Șchéii să poarte grija
„sã facã știre vameșilor, ca să știe dela cine vor
„luoa vamã. Și pentru buțile cu vin care-ș duc
„dela viile lor de aici din țarã la Câmpina, și din
„Câmpina pun vinul prin burie de-l duc în țara
„unгурéscã, să aibã a daré vamã de calul împo-
„vãrat cu vin, câte bani 10., iarã de bute să nu dé
„nimic. Iară de nu vor fi vinurile din viile lor, ce
„vor fi luocate dela alții, să aibã aș daré vama dupã
„obicéi. Și pentru vitele lor de boi și de vaci, ce
„aũ în țara unгурéscã și și le aduc de le pasc pre
„pãmãntul țãrii, și iar le duc înapoi, acélé încã să
„aibã pace de erbãrit. Așijderé și pentru Șchéii,
„cariî carã péște cu carul dela Balta aũ de prin

„târguri, și-l duc în țara unгурescă, sa aibă a
„daré vamă de carul cu péste bani 70. și de
„calul împovărat cu péste câte bani 7. iară
„mai mult nu, și de fumărit încă să aibă pace,
„după cum au avut ei obicei, și cărț dela răpo-
„satul Șerban Vodă, și dela alț răposăț domni,
„iară mai mult val s-au bântuială, afară din obi-
„ceiurile ce s-au zis mai sus, să nu aibă. Așijderé
„și pre urma domniei méle, pre care va alége
„Domnul Dumnezău a fi Domn și stăpănitori țării
„aceștiia încă il poftim și-l rugăm, întru numele
„Domnului și mântuitorului nostru Is. Chr. ce iaste
„întru Troiță slăvit, ca să întărescă carté ačasta și
„să o întărescă pre tocmélele și așezământurile ce
„s-au zis mai sus, ca și ale domniei sale mile și
„derése, încă să fie bine cinstite și în samă ținute,
„și Domnul Dumnezău să-l ție și să-l păzescă întru
„a sa domnie cu lină pace, și fericită viață. Și am
„întărit carté ačasta cu tot sfatul cinstiților și cre-
„dincioșilor boiarilor celor mari ai divanului domniei
„méle, pan . . . . vel(ic) ban, i pan Radul Popescul
„vel(ic) vornecu, i pan Iordachie Crețulescu vel(ic)
„logof(ăt), i pan Dumitrachi Ramadan vel(ic) spat(ar),
„i pan Grigorie vel(ic) vistițari, i pan Manolachie
„vel(ic) cluci, i pan Ianachi Staia vel(ic) postelnic,
„i pan Neculae Ruset vel(ic) păh(arnic), i pan Matei
„Crețulescu vel(ic) stolnic, i pan Costandin Bălénul
„vel(ic) comis(ar), i pan . . . . . vel(ic) slugéri,
„i pan Barbu Marișanul vel(ic) pitarî și ispravnic,
„Costandin Văcărescul vel(ic) logof(ăt), și s-au scris

„carté ačaste în anul al doilé din domniia a doaoa,
„aici în orașul scaunului domniei méle în București,
„de Anghelachi logofețel ot Târgoviște méseța ¹⁾
„Noem. 15. lét 7228.

Io *Nicolae Voevod.*

Iordachie Crețulescu,
vel(ic) log(ofăt) proctoh²⁾.

Costandin Văcărescul,
vel(ic) logof(ăt) proctoh.

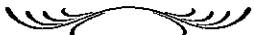

¹⁾ méseța = lună.

²⁾ proctoh = am cetit.

A P E N D I C E.

I.

Traducerea Irsivului lui *Aron Voevod*,
domnul Moldovei *).

În numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Duh, Troiță sfântă de o ființă și nedespărțită. Iată eu robul stăpînului meu Domnului D-zeu și mîntuitorului nostru Is. Chr., închinătorul Treimeii, Io *Aron voevod* cu mila lui D-zeu domnitor al țării Moldovei, cum-că domniia-mea aș binevoit cu a noastră bunăvoință, cu curată și luminată inimă și dela tot cugetul nostru și din ajutorul lui D-zeu, și cu statul și cu blagosloveniia celor 3. erarchii ai Moldovei, kyr Mitrofan metropolitul Sucevei, și kyr Nicanor episcopul Romanului, și kyr Mardarie episcopul Rădăuților, am răvnit și domniia-mea, către acei bine credincioși și iubitori ai lui Chr. răposați întru sfințenie, celor înainte de noi domnitori, cari aș zidit și aș împodobit sfintele biserici, lăcașurile lui D-zeu, și auzind scriptura sfinților apostoli, *cine împodobește sfintele biserici, acela sufletul său îl împodobește*, întru aceasta domniia-mea văzînd într-un loc o sfîntă biserică, în suburbiul Brașovului numit Șchei, zidită dela un răposat în sfinție frate al meu Io Pătru

*) Textele slavone a se vedea la urmă.

voevod numit Cercel, care a fost domn al țării Ungrovlahiei, fiind de domniia sa zidită și neisprăvită în numele sfintului arhierarh și făcător de minuni a lui Chr. Nicolae, pentru aceea și domniia-mea văzînd această biserică nezidită și neisprăvită, atuncea domniia-mea m-am sîrguit dela toată inima noastră și cu ajutorul lui D-zeu am isprăvit-o și am împodobit-o, ca să se numească și domniia-mea ca un ctitor nou la acea mai sus scrisă sfîntă biserică. Așijderea domniia-mea cu agonisirea dela D-zeu dată nou, am întărit această sfîntă biserică cu toate odoadele bisericesti, și am făcut și o dare de rînd din an în an cîte 12.000 de asprii, care să se dea la praznicul sfintei biserici, acei, care fac drumul de cheltuială cîte 300 de asprii și așijderea și la doi popi, și la doi diiaconi și la 4 oameni ai bisericii în fiecare an ei să aibă cîte un rînd de haine, tot acesta lor să se plătească. Așijderea și voi preoților, pe care D-zeu ia alege să fie preceți ai voastre sfinte biserici, vă rog pe voi în numele lui D-zeu, ca să rugați totdeauna pe D-zeu pentru sănătatea domniei-mele și a doamnei domniei-mele și a copiilor dați de D-zeu și odrasle ale domniei-noastre, mai cu șamă pentru iertarea și lăsarea păcatelor moșilor și strămoșilor și părinților noștri, și iertarea și lăsarea păcatelor mai sus scrisului răposatului în sfîntie fratelui nostru Io Petru voevod, și să ne scriți și pe noi în sfîntul pomelnic și dumnezeescul jertfelnic, și în fiecare an în luna lui Dec. a 6-a zi, să faceți privigheri și pomenire, până când va

sta sfînta biserică, ér sara paraclis și colivă. Acest tot mai sus scris să fie sfintei biserici dela noi neclintită (nici când) în veacul veacului. Pentru asta e credința domniei-mele Io Aron voevod, și credința prea iubitului din inimă a fiului domniei-mele Bogdan voevod, și credința domnului Crăstea vornicul țării de sus, și credința domnilor Olihovchi și Rizan părălabii dela Hotin, și credința domnilor Vasile și Lupu părălabii Neamțului și credința domnului Condrea și Ilea părălabii dela Roman, și credința domnului . . . . . portarul dela Suceava, și credința domnului Iane postelnicul, și credința domnului Ciomărtan spătariul, și credința domnului Călugăr vistiarnic, și credința domnului Stamate stolnicul, și credința domnului Cocea paharnicul, și credința domnului Tanase comisul, și credința tuturor boerilor noștri din Moldova, mari și mici, și după moartea noastră, cine va fi domnitor din copiii noștri, sau din neamul nostru, sau or pe cine l-ar alege D-zeu să fie domnitor în țara noastră a Moldovei, acela să nu strice daniia noastră și așezămîntul, însă să facă și el dare și să miluiască cu milosteniile, pe care Domnul D-zeu îl va binecuvînta, pe aceasta mai sus scrisă sfîntă biserică. Și pentru mai mare tărie și întărire a tuturor acestor mai sus scrise am poruncit credinciosului și cinstitudinii noastre boer domnului Gligorcea Crăciun logofătul, ca să scrie și să se lege pecetea noastră de această adevărată foaie a noastră.

Au scris *Eremia Băseanu*
în Iaș la a. 7103., luna Nov. 28.

II.

Traducerea hrisovului lui *George Ștefan* *Voevod*, domnul Moldovei.

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duch, Troiță sfântă de o ființă și nedespărțită. Iată eu robul stăpînului meu Domnului Dumnezeu și mîntuitorului nostru Is. Chr., și adevăratul închinător al treimeii, Io *George Ștefan voevod*, cu mila lui D-zău domn al țării Moldovei, cumcă domniia-mea bine am voit cu a noastră bunăvoință, cu inimă curată și luminată și dela a noastră toată bunăvoire și dela ajutorul lui D-zău, împreună și cu sfatul domniei mele și cu binecuvîntarea a patru erarchi ai Moldovei, kyr Gedeon arhiepiscopul și mitropolitul Sucevei și kyr Iorest episcopul Hușilor și kyr Sava episcopul Rădăuților, am răvnit domniia-mea cătră lucruri bune și cătră ai noștri dinainte răposați domni, care au miluit și au întărit sfintele biserici și mănăstiri. Tot astfel și domniia-mea am dăruit și am miluit sfînta biserică, care să află lingă cetatea Brașovului, în țara ungurească, ce (adecă biserica) să chiamă Șcheaie, unde este hramul archierarchului și făcătorului de minuni al lui Chr. Nicolae, care

este zidită din temelie de răposatul Petru voevod numit Cercel și neisprăvită. Însă după aceea au sfîrșit-o mila sa Aron voevod, și pentru aceea i-a făcut acelei sfînte mănăstiri-biserici sus scrisa juruință (danie) dela mila sa și alții domnitori asijderea după voința lor au făcut acestei sfînte biserici milă. Pentru aceea și noi vîzînd zidirea sfîntei biserici dela domnitorii pravoslavnicii ai țării noastre, a făcut și domniia mea orînduita dare acestei sfînte biserici, din an în an ca să aibă ea cite 8.000 de asprii și să fie dați banii aceia la praznicul hramului sfîntei biserici, și acestora, cari fac călătoria pentru acești bani, să li să dea lor dela domniia-noastră cite 300 de asprii. Așijderea și pre sfîntiile voastre, preoților aflători la acea sfîntă biserică, vă rog să nu fim și noi uitați în rugăciunea voastră cătră Domnul D-zeu, și să vă rugați pentru sănătatea domniei mele și a doamnei domniei mele și pentru iertarea păcatelor moșilor și strămoșilor și părinților domniei-mele, și să ne scriți pe noi în sfîntul pomelnic și la dumnezeescul jertfelnic. Și această totă orînduită dare mai sus scrisă, să fie dela noi sfîntei biserici neclintită (nici cînd) în veci. Și după viața noastră și domnirea noastră, pe cine Domnul D-zeu îl va alege să fie Domnitor, să vă învețe Domnul D-zeu, ca să cinștiți și să întăriți acest bun obicei al sfîntei biserici, pe cine întru cît Domnul D-zeu îl va povățui, pe acela Domnul D-zeu să-l cinstească și să-l păzească în domniia milei sale, și la aceasta este credința domniei noastre mai sus însemnată

Io George Ștefan voevod cu mila lui D-zeu domnitor al țării Moldovei, și credința tuturor boerilor noștri, și credința domnului Ștefan Buhlea marele vornic al țării de jos, și credința domnului Vasile hatman și părcălab al Sucevei, și credința domnului Dabija marele vornic al țării de sus, și credința domnului Chiriac Sturza și a lui Ioan Hăbășescul părcălabul de Hotin, și credința domnului Epifanie Băhnaș și a lui Costantin părcălabul Neamțului, și credința domnului Goia părcălabul Romanului, și credința domnului Elișa Șeptelici postelnic, și credința domnului Grigorie Rusula spătarul, și credința domnului Neculae Mogildea ceașnicul, și credința domnului Solomon Barladean mare vistiarnic, și credința domnului Stamatia Stolnic, și credința domnului Daria Carabăț comis, și credința domnului Hrisocola medelnicer, și credința a tuturor boierilor noștri ai Moldovei mari și mici, și pentru mare tărie și întărire a acestor mai sus scrise, am poruncit noi credinciosului și cinstitului nostru boier, domnului Ionașcu marelui logofăt, să scrie și să atârne pecetea noastră de această adevărată foae a noastră.

În Iaș a. 7164. Apr. 5.

Au scris *Conteș.*

Io *Grigorie Ștefan Voevod.*

(De hrisov atârână un pecet mare de cîară roșie).

III.

Hrisovul *) lui *Grigorie Ghica Voevod,* domnul Moldovei.

Io *Grigorie Ghica voevoda* Bojiu milostiu gospodaru zemli Moldavscoi. (Io Grigorie Ghica voevod cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei).

Intru numele Tatălui și alu Fiului și alu Sfântului Duh, Troiță sfântă de o ființă și neimpărțită. Iată eu robu stăpânului meu Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Is. Chr. Io *Grigorie Ghica voevod* cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei, bine amă voit domnie-mé cu a noastră bună învoire, denă curată și luminată inemă și din tot sufletul nostru, aducându-ne aminte nu numai de domni, ceia ce au fost mai înainte, pomianire întru bunele lor fapte, ce mai vartos, că nemică în lumé mai bun omului întru toată ostenela sa, ce să osteneste în lumé suptu soare, fără numai pomianire faptelor bune și milosteniile ~~ă-ar~~ face întru viața sa, și mai ales că sfințele mănăstiri și biserică, ce sânt lăcașuri dumnăzăiaști, n-au vrut Dumnezeu să se chiverni-

*) Acest hrisov are copie în manuscris la pag. 58. b. (97).

sască cu altă mijloc, ce numai cu milosteniile a pravoslavnicilor creștini. Viind dară înainte domniei-mele rugătorii noștri preoții dela sfânta biserică, ce iaste lângă cetate Brașovului denă țara unгурescă, care să numește Șchéi, unde iaste hramul arhierelui lui Chr. și de minuni făcătoriu Nicolae, care iaste zidită denă temelie de răpăosatulă domnă a țării Moldovei Petru vo(evo)d, și neū arătat unū testamentū de miluire č-au avut sfânta biserică dela răpăosatul Gheorghie Stefan vo(evo)d, în care scrie c-au miluit sfânta biserică cu optū mii de aspri, și trimisului, ce va veni să ia acei bani, încă să i să dé trei sute de aspri. Și tâmplându-se de s-au fost rătăcit acelū hrisovū dela biserică, neavându preoții nemică la mâna lor, nici miļa ačasta despre alți domni nu s-au mai urmat. Iară acum vrându Dumnezău de s-au aflat acelū hrisovū, și viindū rugătorii noștri preoții de l-au arătat domniei-mele, cu aprinsă inemă i-amū priimit, și văzându domnie-mé temelie sfintei biserică de pravoslavnicii domni a țării noastre, socotit-amū domnie-mé împreună cu tot sfatul nostru, și cu blagoslovenie a patru a țării noastre sfinți arhieriei, kyrū Antonie arhiepiscopū și mitropolit Suceviī, și kyrū Daniilū episcopū Romanului, și kyrū Misail episcopū Rădăuților, și kyrū Ghedeonū, episcopū Hușilorū, și den toată vréré și pofta noastră, den agonisita ce neū dăruit Dumnezău, dat-amū și amū înoit și am miluit și dela domnie-mé, și amū făcut obrocū sfintei biserică, ca să aibă a lua pre tot anul

denū banii ocnii noastre câte optū mii de aspri, ca să fie acei bani la praznicul hramului sfintei biserică, și trimisului de acolo, ce va veni la acești bani, încă să i să dé câte trei sute de aspri. Iară rugătorii noștri preoții dela acé sfântă biserică, să aibă a ruga pre milostivul Dumnezeū pentru sănătate domniei-mele și a doamnei noastre și a fiilor noștri, și pentru iertare păcatelor noastre și a părinților și a moșilor, strămoșilor noștri, și să-i scrie la sfântul pomialnicū, să să pomianescă neuitat. Iară acel mai sus pomenit obrocū, ce am făcut sfintei biserică, să aibă a lua pe tot anul nelipsit, la luna lui Septembrie. Dreptū acéia și după alū noastră viață și domnie, în urma noastră, pre cine Dumnezeū va milui a fi domnū într-ačastă țară a Moldovei, denū fii noștri saū dintr-u altū némū, poftimū, ca să nu surpe ačastă puțină milă, ce mai vartos să-l îndemne Dumnezău a cinsti și a întări acestū bunū obicéfu și miluire a sfintei biserică, ca și Dumnezeū să-l cinstescă și să-l păzască pre dânsul întru domnie-sa cu milă. Și spre ačasta iaste credința domniei-mele, cei mai susū scris *Grigorie Ghica voevoda*, și credința pré iubiților fii domniei-mele *Scarlat voevoda*, și *Matei voevoda*, și *Grigorie voevoda*, și credința tuturor boiărilor noștri, *Costantinū Ruset vel vor(nic) de țara de gos*, și *Ion Niculce vel vor(nic) de țara de sus*, și *Sandul Sturzé hatman i parcălabū de Sučava*, și *Iamandi vel post(elnic)*, și *Iordache Catacuzino vel spat(ar)*, și *Costachie Radul vel ban*, și *Iordache Ruset vel păh(arnic)*, și *Andriăș*

Ruset vel vis(tiarnic), și Vasilie Sturzé vel stolnică, și Hristarho vel comis, și Enache vel med(elnicer), și toți boiarii noștri a Moldovei mari și mici. Și pentru mai bună întemeiere și întărire a celor mai sus scrisă, amă poruncit crédinčosului și cinstitului boiariului nostru dumi-sale lui Darie Donici vel logofăt, ca să scrie și să lége ală noastră pecete, la acest adevărat hrisovă ală nostru.

In Iaș în a, 7239. Aug. 11.

Io *Grigorie Ghica voevoda.*

Intărim testamentul acesta și pentru goștina a patru sute de oi, și păstorii, ce vor fi la aceli oi, a patru preoți ce s-or afla pe vrémi slujind la sfânta bésérecă pravoslavneacă din Șcheia dela Brașov, oile acele să fie scutite de gorștină, și păstorii č-ar fi la aceli oi, să n-aibă nici o învăluială de nice un bir, și după a nostru domnie și viață, pre ciné Dumnezău va alege a fi domnu aceștii țără, poftim să întăriască să ste nestrămutată mila, după cum arată cărțile ce sint la mâna preoților.

A. 7255. luna Ghen. 21.

(S.)

(De hrisov atîrnă o cutie de argint, în care să află sigilu de ceară).

Jos în cornul drept este scris:

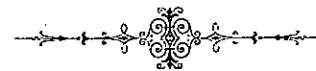
Eu, cel ce am trudit la acest luminat hrisov, până l-au dobândit sf. bisérecă a noastră, trimis

fiindă la Iași dela orașul nostru, smeritul erei Theodor sin protopop(ului) Floré ot Șchei, dela pré milostivul domnă a țării Moldovei, într-al cincile an al domniei mariei sale. In anul 1631. Aug. 15.

Scris-am eă erei *Theodor* fiul prot. *Floré Băran* din Brașov.

In cornul stâng jos e scris:

Acest ristov au avut mare primejdie la apă la întoarceré trimisului înapoi, pentru acéia s-au și cam smolită.

IV.

**Hrisovul lui *Constantin Nicolae Voevod*,
domnul Moldovei.**

Io *Costandin Nicolae voevoda*, Bojiu milostiu gospodaru zemli Moldaoscoi.

(Io Costandin Nicolae voevod cu mila lui D-zeu domn țarei Moldovei).

Intru numele Tatului și al Fiului și al Sfântului Duh, Troiță sfântă de o ființe și nedespărțită. Iată eu robul stăpânului meu Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Is. Chr. Io *Costandin Nicolae voevod* cu mila lui Dumnezeu domn țarei Moldovei, bine am vrut domniia-mă cu a noastră bună învoire, den curată și luminată înemă și din tot sufletul nostru, aducându-ne aminte nu numai de domni, ce au fostu mai înainte, pomianire întru bunele lor fapte, ce mai vartos, că nemică în lumă nu iaste mai bun omului întru toată ostenela sa, ce să ostenește în lumă suptu soare, fără numai pomenire faptelor bune și milosteniile că-ar face întru viața sa, și mai ales că sfintele mănăstiri și biserică, ce sint lăcașuri dumnezăiaști, n-au vrut Dumnezeu să să chivernisască cu altă mijloc, ce numai cu mi-

lostenie a pravoslavnicilor creștini. Viind dară înainte domni-mele, rugătorii noștri preoții dela sfânta biserică, ce iaste lângă cetate Brașovului den țara unguriască, care să numește Șchei, unde iaste hramul arhiereului lui Chr. și de minuni făcătoriu Nicolae, care iaste zidită den temeliia de răposatul domn a țării Moldovei Petru vo(evo)d, și ne arătat un testamint de miluire, că-au avut sfânta biserică dela răposatul domn Gheorghie Ștefan vo(evo)d, în care scrie că-au miluit sfânta biserică cu opt mii de aspri, și trimisului, ce va veni să ia acei bani, încă să i să de trei sute de aspri. Și tâmplându-se de s-au fostu răsărit*) acel hrisov dela biserică, ne-având preoții nemică la mâna lor, nici mila ačasta dispre alți domni nu s-au mai urmat. Iară acum, vrând Dumnezeu de s-au aflat acel hrisov, și viind rugătorii noștri preoții de l-au arătat domni-mele, cu aprinsă înemă i-am primit, și văzind domniia-mă temeliia sfintei bisarici de pravoslavnicii domni a țării noastre, socotit-am domniia-mă împreună cu tot sfatul nostru, și cu blagosloveniia a patru a țării noastre sfinți arhierei, kyr Antonie arhiepiscopu și mitropolitu Sucevii, și kyr Athanasie episcopu Romanului, și kyr Misail episcopu Radaușilor, și kyr Ghedeon episcopu Hușilor, și din toată vrere și pofta noastră, din agonisita ce ni-au dăruit Dumnezeu, dat-am și am înnoit și am miluit și dela domniia-mă, și am făcutu obroc sfintei bisarici, ca să aibă a lua

*) rătăcit.

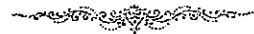
pre tot anul din banii ocnei noastre câte opt mii de aspri, ca să fie acei bani la praznecul hramului sfintei biserică, și trimisului de acolo, ce va vini la acești bani, încă să-i să de câte trii sute de aspri. Iară rugătorii noștri preoții dela acé sfântă biserică, să aibă a ruga pre milostivul Dumnezeu pentru sănătate noastră și a doamnei noastre și a fiilor noștri, și pentru iertare păcatelor noastre și a părinților noștri și a moșilor, strămoșilor noștri, și să-i scrie la sfântul pomelnec, să să pomeniască neuitat. Inșă când a fi ocna dat(ă) în credință, să să de acești bani din vinitul domni, iar când a fi în cumpăr(ă)-tur(ă), să să de acești bani den vinitul căm(ă)rașilor, ce vor ține ocna. Așijderé iarăși am mai făcut domniia-mé milă cu rugătorii noștri patru preoți, ce vor fi la această sfântă biserică, ca să aibă ei a ține aici în țara domni méle, câte o sută de oi de preot, și dela domniia-mé vor fi iartate aceli oi de banii gorștini, și păstorii, ce vor hi la aceli oi, vor hi iartați de toate dările și agăriile, nemărui nemică să nu de. Pentru aceia voi, care i viț hi cu goștina bărsăniască și alți boiari și slujitori, văzind carté domni-méle, să le daț bună pace, nici cailor la olac sau la podvozi să nu să ia, și măcar de s-ar și tãmpla v-odată, ca să de goștină, alte cărți iscălite, iară această carte să să ție în samă, nici odată să nu de, nici mai mult supăraré să nu facă. Dreptu acéia, și după a noastră viațe și după a noastră domniia, în urma noastră, pre cine Dumnezeu va amilui a fi domnu într-acastă țară a Moldovei,

din fii noștri sau dintr-u altu niam, poftim, ca să nu surpe această puțină milă, ce mai vartos să-l îndemne Dumnezeu a cinsti și a întări acestu bun obicei și miluire a sfintii biserică, ca și Dumnezeu să-l cinstiască și să-l păzască pre dănsul întru domniia-sa cu milă. Și spre această iaste credința domni-méle, cei mai sus scris Costandin Nicolae voevod și credința pré-iubiților fii domni-miale și credința tuturor boiărilor noștri, Sandul Sturze vel vornic de țara de jos, și Iordache Cantacuzino vel vor(nic) de țara de sus și Costantin Rusăt hatman i parcălab de Sučavă, și Mihălache Rusăt vel post(elnic), și Andrei Rusăt vel spătaru, și Iordache Cantacuzino vel ban, și Iordache Rusăt vel păh(arnic), și Toader Pălade vel vist(iarnic), și Ion Bogdan vel stol(nic) și toți boiarii noștri a Moldovei mari și mici. Și pentru mai bună întemiare și întărire a celor mai sus scrise, am poroncit credin-șosului și cinstitului boiariului nostru dumi-sale Costantin Costache vel logofăt, ca să scrie și să lége al noastră pecete la acestu adevărat hrisov al nostru, și acești bani să aibă a să da pe tot anul la zi întâi a lui Săptemvrie, această facem știre.

U Ias vă léto 7242. méseța Septemvrie: 2.

(In Ias in anul 7242. luna Septemvrie: 2).

Io *Costandin voevoda*. (S.)

V.

**Hrisovul lui Ioan Nicolae Voevod, domnul
Moldovei.**

Cu mila lui Dumnezeu Io *Ioan Nicolae voevoda* domnu țării Moldovei.

Intru numele Tatului și al Fiului și al sfântului Duh, Troiță sfântă de o ființă și nedespărțită. Iată eu robul stăpânului meu Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Is. Chr. Io *Ioan Nicolae voevoda* cu mila lui Dumnezeu Domnu țării Moldovei, bine am vrut domniia-mé cu a noastră bună învoire, den curată și luminată inemă și din tot sufletul nostru, aducându-ne aminte nu numai de domni, ce au fostu mai nainte, pomenire întru bunele lor fapte, ce mai vărtos, că nimică în lume mai bun omului întru toată ostenéla sa, ce să osteneste în lume supt soare, nu iaste alta, fără numai pomenire faptelor bune și milosteniile ce ar face întru viața sa, și mai ales că sfintele mănăstiri și béserici, ce sânt lăcașuri dumnezeesti, n-au vrut Dumnezeu să să chivernisească cu alt mijloc, ce numai cu milosteniia pravoslavnicilor creștini. Viindu dară înaintea domni-méle rugătorii noștri preoții dela sfânta

béserică, ce iaste lângă cetate Brașovului, care să numéște Șchéi, unde iaste hramul arhiereului Chr. și de minuni făcător Nicolae, care iaste zidit de răposatul domnu a țării Moldovei Petru vodă, și néu arătat testamentul de miluire, ce au avut sfânta béserică dela răposatul domnu Gheorghe Ștefan vodă, în care scie, că au făcut obicéiu de milă sfinte béserici cu optu mi de aspri, ca să ia pre an, și trimisului, ce va veni să ia acei bani, încă să-i dé 300 aspri. Și întâmplându-să de s-au fostu răsărit*) acel hrisov dela béserică, și neavându preoții nimic la mâna lor, nici mila ačasta dá cătră alți domni mai nainte nu s-au urmat. Iară vrându Dumnezeu de s-au aflat acel hrisov, și viindu rugătorii noștri preoți de l-au arătat la domniia întâiu a préubit fratelui domni-méle, domniia-sa Costandin vodă, léu întărit și léu înnoit cu hrisovul domni-sale rânduindu, ca să ia acești bani pre tot anul din banii oanei, care acum văzându și domniia-mé zidire acei sfinte béserici de pravoslavnicii domni a țării noastre, cu multă evlavie i-am primit și cu aprinsă inemă am socotit împreună cu tot sfatul nostru, și cu blagosloveniia a patru a țării noastre sfinți arhierei, kyr Nichifor arhiepiscop și mitropolit Sucévi, și kyr Ghedeon episcop Romanului, și kyr Varlaam episcop Rădăuților, și kyr Theofil episcop Hușilor, și din toată vrere și pohta noastră, din agonisita ce néu dăruit Dumnezeu, dat-am și am înnoit și am miluit

*) rătăcit.

și dela domniia-mé sfintei béserici de mai sus numită, ca să aibă a lua pre tot anul din bani ocnei noastre câte opt mii aspri, ca să fie acei bani la praznicul sfintei béserici, și trimisului de acolo, ce va veni la acești bani, încă să i să dé câte trei sute aspri. Așijderé și pentru patru sute oi, ce au ținut mai înainte aici în țară patru preoți dela această béserică Șchéi, ce rânduiaste hrisovul iubit fratelui domnii-méle, domnii-sa Costandin vodă, ca să fie scutit de goștină. Arătându preoții, că nu le dă îndămăna acum a puté ținé acéle bucate aici în pământul Moldovei, și rugându-să domnii-méle, ca să facem în locul acei mile alt mijloc de ajutoriul și chiverniséla lor, iată că domniia-mé am socotit, că cuviință lucru iaste a nu să lipsi nici de mila această, și den osibită mila noastră, ară miluit așazăndu cu acestu al nostru domnescu hrisov, pentru scutéla a celor bucate, să li să dé iarăș den bani ocnei câte patru mii aspri pre an. Iară rugătorii noștri preoții dela acé sfântă béserică, să aibă a ruga pre milostivul Dumnezeu pentru sănătate domnii-méle și a doamni și a filor noștri, și pentru iertarea păcatelor noastre și a părinților și a moșilor, strămoșilor noștri, și să ne scrie la sfântul pomelnic, să să pomenéscă neuitat. Inșă cându va fi ocna dată în credință, să să dé acești bani din venitul domni, iară cându va fi în cumpărătură, să să dé acești bani din venitul cămărașului, ce vor ținé ocna. Drept aceia și după a noastră viață și domnie, în urma noastră pe cine Dumnezeu va

milui a fi domn într-acastă țară a Moldovei, ori din fii noștri sau dintr-alt ném, poftim, ca să nu surpe această pușină milă, ci mai vartos să-l îndemne Dumnezeu a cinsti și a întări acestu bun obicei și miluire a sfintei béserici, ca și Dumnezeu să-l cinstéscă și să-l păzéscă pre dânsul întru domniia-sa cu milă. Și spre această iaste credința domni-méle de mai sus zis Ioan Neculae vovoda, și credința boiariilor celor mari ai divanului domni-méle dumnélor Sandul Sturzé vel logofăt, Costache Ruset vel vornic de țara de jos, Radul Racoviță vel vornic de țara de sus, Iordache Cantacuzino hatman i pârcalab Sucévșchii, Idonache Ramadan vel post(elnic), Toader Paladi vel spătariu, Iordache Bales vel ban, Vasile Ruset vel pah(arnic), Aristarh Hrisosculeos vel vist(ijarnic), Vasile Căstache vel stolnic, Costandin vel comis, și toți boiarii noștri a Moldovei mari și mici. Și s-au scris hrisovul acesta la scaonul domni-méle în orașul Iașilor.

Vă léto 7252. Dec. 3.

Io Ioan vovoda.

VI.

Hrisovul lui *Dumitrașcu* pentru moșia
Budișteni.

Intru numele Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Is. Chr., cel ce în Troiță iaste proslăvit. Eu ticălosul robul sfinției sale *Dumitrașcu sin Vlaicu Budiștanu*, din dumnezăiasca îndemnare bine am voit pentru iertare păcatelor mele și a părinților miei, de am ajutorat sfânta biserică din Șchéi Brașovului [ce iaste hramul usteniia pré curatei născătoarei de Dumnezău și al sfântului arhiereu Nicolae făcătorul de minuni] cu moșia hotarul Budișténilor, care hotar de moșie îl avem dela moșul meu Vasilie Roșu, împreună cu nepotul său Stan, după cum glăsuiaște hrisovul răposatului întru Chr. domnului Io Matei voevod, care hrisev să află la mâna nepotului meu Sandul, care acumă în cinul călugăresc să chiămă monah Sava, și la frate-său Costandin, pentru că acé moșie toată iaste din doao jumătate a mîa, dela moșu-mieu Vasilie, și jumătate a lor, dela moșu-său Stan, care moșie iaste de câmp, de pădure, de vii, de apă. Decî eu acum viind la slăbicîuné bătrânéțelor, și neavând

nici fămée, nici copii, nici frați, nici nepoți, și având eu voe cu ale mele moșii, din toată inima și din tot sufletul mîeu, o am dat danie sfîntei biséreci, după cum scrie mai sus, ca să fie stătătoare în véci, și niminî din némul mîeu să nu aibă a sta împotrivă, pentru căci tot némul nostru s-au așezat la pomélnicul sfîntei bisérici. Pentru această întăresc această scrisoare cu iscălitura și pecétia mîa, ca să să creză or unde.

Scrisă în Șchéi Brașovului luna Mai a. 1748.

(Sigil de ceară). Eu *Dumitrașcu sin Vlaicu*, voescu cu tot sufletul mîeu.

Iconomul și protopopul *Eustatie Gridovici*, mart(or).
pop(a) *Nicolae Vasilevici*, mart(or).
pop(a) *Radu Témpe*, mart(or).
pop(a) *Boris Nicolaevici*, mart(or).
Petcu Inașu gočman, mart(or).
Pavel Moise, mart(or).
Hagi Necula Răuț, mart(or).
Hagi Radulu, mart(or).

La stînga hrisovului e scris:

ἰωαννουῖος ἱερομονάχος ἡ ἐφημεριος τῆς κομπανίας τοῦ
μπραχοβῦ μαρτιρῶ.¹⁾

υιοσ Ιωανν: μαρτιρο.

Az Radul Iorga.

Monah Sava sin Fera.

Popa Matei ot Bud(i)sténi, mart(or).

¹⁾ Fiul lui Ioan călugăr și preot în Cîmpina județul Prahova martor.

În dos este scris:

Pentru moșiia din Budișténi, ce are unchiul nostru Dumitrașcu, însă această moșie iaste a unchiului nostru jumătate și a Mitrii a frate-său jumătate, ce unchiul nostru Dumitrașcu au dat de danie sfintei mănăstiri din Brașov, iar părțile noastre să ni le stăpănim, cum au stăpănit moșii și strămoșii noștri, iar pentru parté unchiu-mieū Dumitrașcu, am întărit și eu cu iscălitura mé, ca să stăpănescă sfânta mănăstire cu bună pace de cătră mine această.

Noem. 12. a. 7258.

Eu *Hiera sin Mitri Bănișor*
cu voia mîa.

VII.

Hrisovul lui *Costandin Cehan Racoviță* *Voevod, domnul Moldovei.*

Cu mila lui Dumnezeu Io *Costandin Mihail Cehan Racovița voevoda* domnū țărâi Moldovei.

Facem știre cu acest hrisov al domniî-méle, că viind înainté domniî-méle preoții dela sfânta besérecă, ce să numéște Șchéia, ce iaste lângă cetaté Brașvului în țara unгурéscă, și arătându-ne un hrisov vechiu dela ctitorul sfintei beséreci, dela răpăosatul préinălțat fericitul întru pomenire domniîa-sa Aron vodă, unde-i hramul sfântului de minuni făcătoriu alui Chr. ierarh Nicolae, de rânduita milă č-au avut dela țara această. Și văzind și hrisovul domniî-sale Io Nicolae vodă, în care mărturiséște, că au avut întăritură cu hrisoave pe această milă și dela răpăosatul préinălțatul Gheorghie Stefan vodă, și dela alți luminați domni, rânduind ca să aibă a lua această sfântă besérică den venitul ocnii domnești câte 8000 aspri la praznicul sfintei besérici, și trimisului ce va veni de acolo câte 300 aspri, așjderé și pentru 400 oi a patru preoți, ce să affă la această besérică, care au avut ei obicéiu ale aduce aici în

țară la pășune, care au fost scutite de goștină, și dela o vreme încoace nedându-le mâna ale mai aduce în țară s-au făcut altă rânduială de milă, ca să aibă a lua preoții iar din banii ocniî câte 4000 aspri pe an, în locul acei mile ă-au avut de scutela goștinii. Care miluire și domniia-mé asémené am întărit aceștii sfinte besérici, ca fiește-când să aibă a lua acéle 8000 aspri pe om, la praznicul sfintei beséreci, și 300 aspri trimisul de acolo, și 4000 aspri osăbită mila preoților, iarăș den banii ocniî pentru scutela a celor 400 de oi pre tot anul nelipsit după cum arată mai sus. Iar rugătoriî noștri preoții dela această sfântă besérecă, să aibă a ruga pre milostivul Dumnezău, întâi pentru ertare păcatelor préinălțat fericitului întru pomenire răpăosatul domnu ctitorul sfintei beséreci, și pentru ertare păcatelor a préinălțați fericiti întru pomenire răpăosațiî domniî țărâi Moldovei, ă-au fost mai înainte de noi, și pentru noi. Ci dar această rânduită milă ce arată mai sus hotărâm prentre-acest hrisov a domniî-méle, ca pururé să sté nestrămutată. Inșă această milă de mai sus arătată când va fi ocna dată în credință, acești bani să să dé den venitul domniî, iar când va fi în cumpăratură să să dé acești bani den venitul cămărașilor, ce vor ține ocna. Și poftim și pe alți luminați domni, ce Dumnezău va rândui în urma noastră a fi domni și stăpânitori scaonului țărâi Moldovei, ca să nu surpe nici să strămute această puțină milă, ce poftim cu dragoste dumnezăiască și îndemnăm mai vârtos, ca să întărescă și să miluiască

pentru a lor véénica pomenire. Și spre această iaste credința domniî-méle de mai sus numit Io Costandin Mihail Cehan Racoviță voevoda, și credința tuturor boiarilor celor mari ai divanului domniî-méle dumnélor: Iordachie Cantacuzino vel logofăt, i Radul Racoviță vel vor(nic) de țara de ăos, i Ion Bogdan vel vor(nic) de țara de sus, i Costachie Razul hat(man) i prăcălab Sučavschiî, i Antiohie ăanetul vel post(elnic), i Aristarh Hrisoscoleus vel spat(ar), i Dumitrașco Păladie vel pah(arnic), i Toader Paladie vel vist(iarnic), i Dumitrașco Calmășul vel ban, i Ianacachie vel camarar, i Lascarache vel comis, i . . . . . Cehan vel med(elnicer), i Iordachie Cantacuzino vel cluc(er), i . . . . . vel slug(er), i Vasilachie vel sărdar, și credința tuturor boiarilor noștri a mari și mici. Și s-au scris hrisovul acesta de Gheorghie logofăt za¹⁾ taină.

In a. 7259. Ghen. 30.

(L. S.)

Io *Costadin voevoda.*

¹⁾ za = pentru. (in).

VIII.

Hrisovul lui *Scarlat Grigorie Ghica Voevod*, domnul Moldovei.

Cu mila lui Dumnezeu Io *Scarlat Grigorie Ghica voevoda* domnii țării Moldavscoi.

De vreme ce toata slava lumii aceștiia deșartă este și vrémelnică și trecătoare și ca un vis să petrec toate datoriu iaste dar tot creștinul aș împărțini folosul sufletului său către Dumnezeu, întâiu cu milosteniia și cu alte fapte bune, ce va face omul într-astă lume, ca să aple blând pré stăpănul Chr. către cele ceréști vécuitoaré, și mai cu dédinsu stăpănilor domni, care cu mila lui Dumnezeu li s-au dat stepena și oblăduire țării aceștiia, să cade aș arăta roada dragostei cu milostenii și cu alte faceri de bine, mai vartos către sfintele mănăstiri și biserică, care sânt lăcașuri dumnezești, zidite de cei mai denainte luminați și rugători domni, a inzăstra pre cele lipsite de podoaba lor, a întări pre cele surpate, a agiutora pre cele slabe de chivernisala lor, ca să câștige dela milostivul Dumnezeu acel sufletesc dar, după cuvântul a însuș stăpănilor Domnului nostru Is. Chr. (ce zice): *cercați mai înainte*

impărăția lui Dumnezeu și iubita lui milostenie și altile toate să vor adaoge voua. Deci dar și domniia-mé următori a ne arăta poftind bunelor și fericitelor fapte a celor mai denainte luminați răposati domni, și dentru toată a noastră bunăvoire, din curată și luminată inemă și din tot sufletul nostru fiind îndemnați, luat-am aminte și n-am trecut cu videre și pentru o sfântă biserică, ce iaste lângă cetate Brașovului din țara ungurească, care să numește Șcheia, unde iaste hramul arhierului a lui Chr. și de minuni făcătoriu Nicolae, carile iaste zidită din temelie de răposatul domnu al țării Moldovei Petru voevoda, dela care sfântă mănăstire viind tremiș de acolo, și arătându-ne hrisovul fericitului întru pomenire răposatului părintele domnii-mele măriia-sa Grigorie vo(evo)d, cum și dela prētubit fratele domniimele domni-sa Matei Ghica vo(evo)d, întru care pliroforisește mărturind, că după testamenturi č-au arătat preuții dela această sfântă biserică, dela ctitorii săi și dela alți luminați răposati domni, au întărit și au miluit și domniile-sale pré sfântă biserică acesta cu optu mi de aspri, și tremisului ce va veni să ia acei bani, încă să i să dé trei sute de aspri, și încă fericit răposatul părintele domniimele au mai adaos și pentru goștina a patru sute de oi, și păstori ce vor fi la acele oi a patru preoți, ce s-or afla pe vrēmi la sfânta biserică din Șchei dela Brașov, să fie oile scutite de goștină, și păstori ce vor fi la acele oi să n-aibă învăluială de nici un bir. Asemené dar și domniia-mé socotind dinpreună cu tot

sfatul nostru și cu blagoslovenie a patru sfinți părinți a țării noastre, (kyr) Iacov arhiepiscop și mitropolitul țării, și (kyr) Ionichie episcopul de Roman, și (kyr) Dosithei episcopul de Radauți, și (kyr) Ionichentie episcopul de Huși, și din toată vrere și pofta noastră, din agonisita ce ni-au dăruit Dumnezeu, dat-am și am înorit și am întărit și dela domnie-mé mila aceștii sfințe mănăstiri, ca să aibă a lua pre tot anul din banii ocni domnești câte optu mi de aspri, ca să fie acei bani la hramul sfintei biserică, la prăznuire sfântului Nicolae, și tremisului de acolo ce va veni la acești bani, încă să i să de câte trei sute de aspri, așijderé și acele 400 de oi și păstorii ce vor fi la acele oi a patru preoți dela acé sfântă biserică, încă și să fie oile scutite de goștină și păstorii să n-aibă învăluială de nici un bir; așijderé și pentru doao-zăci cai, ce vor avé preuții la turmile lor încă să fie scutiți acei cai de văcărit și de conită când s-ar întâmpla a fi. Iar rugătorii noștri preoții dela acé sfântă biserică, să fie îndatoriți a ruga pre milostivul Dumnezeu pentru sănătate domni-mele și a doamni noastre și a pre-iubiți filor domniei-mele, și pentru ertare păcatelor noastre și a părinților și a moșilor, strămoșilor noștri, și să scrie la sfântul pomelnic să să pomenescă neuitat. Iar acé mai sus arătată milă să aibă a lua pre tot anul nelipsit la luna lui Septemvrie. Drept acéia și după a noastră viață și domnia, pre cine Dumnezeu va alége a fi domnu și stăpănitoriu scaonului țării Moldovei den fiii noștri s-au

dintr-alt niam, poftim ca să nu surpe această puțină milă, ce mai vartos să de și să miluiească și să întărescă miluire č-am făcut domnie-mé acéștii sfințe biserică pentru a lor vécinică pomenire. Și spré această iaste credința a însuș domni-mele de mai sus scrisă Io Scarlat Grigorie Ghica voevoda, și credința a pré iubiți filor domni-mele Alexandru voevod și Mihaï voevod, și Nicolae voevod, și Grigorie voevod, și Gheorghie voevod, și credința a cinștiți și credinčoși boerii cei mari ai divanului domni-mele dumniilor: Radul Racovița vel logofăt, i Costandin Balș vel vornic de țara de ȝos. i Vasilie Ruset vel vornic de țara de sus, i Ion Sturzé hatman i parcălabu Sucévi, i Alixandru vel postelnic, i Aristarh Hrisoscoleo vel visternic, i Ion Pălade vel spătaru, i Panaitache vel ban, i Matei Ghica vel comis, i Enache vel cămăraru, i Iordache Costache vel paharnic, i Vasilie Costache vel stolnic, și credința a taturor boerilor noștri a mari și mici. Și s-au scris hrisovul acesta în orașul domni-mele în Iaș de *Vasilie Gané*, diiac(ul) divan(ului).

In a. 7266. luna Oct. 20.

(L. S.)

Io *Scarlat Grigorie Ghica voevod* Bojju
milostiū gospodarū.

Io *Scarlat Ghica voevoda.*

IX.

**Hrisovul lui Ioan Theodor Voevod, domnul
Moldovei.**

Cu mila lui Dumnezeu Noi *Ioan Theodor voe-
voda* domnu țării Moldovei.

De vreme ce toată slava lumii aceștia deșartă este și vremelnică și trecătoare și ca un vis să petrec toate, datoriu este tot creștinul aș împărțini folosul sufletului său către Dumnezeu, întâiu cu milostenie și cu fapte bune, ce va face omul într-astă lume, ca să afe blând pre stăpănul, către céli cerești vecuitoare, și mai cu dedinsul stăpănilor domni, cari cu mila lui Dumnezeu li s-au dat stăpina și oblaudire țării aceștie, să cade aș arăta roada dragostii cu milostenii și cu alte faceri de bine, mai vărtos către sfințele mănăstiri și biserică, care sintu lăcașuri dumnezăești, zidite de céi mai dinainte luminați și răpousați domni, a înzăstra pe cele lipsite de podoaba lor, a întări pre cele surpate, a agiutora pre cele slabe de chivernisala lor, ca să câștigi dela milostivul Dumnezeu acel sufletescu dar, după cuvântul a însuș stăpănilor domnului nostru Chr. (ce zice): *Cercați mai înainte împărăția lui Dumnezeu*

și iubita lui milostenie și altele toate să vor adaoage voao. Deci dar și domniia-mé următori a ne arăta poftind bunelor și fericitelor fapte a celor mai den nainte luminați răpousați domni și dintru toată a noastră bunăvoire, din curată și luminată inemă și din tot sufletul nostru fiind îndemnat, luat-am aminte și n-am trecut cu vedere și pentru o sfântă biserică, ce iaste lângă cetate Brașovului din țara unгурescă, care să numește Șchēia, unde este hramul arhiereului a lui Chr. și de minuni făcător Necolai, care este zidită din temelie de răpousatul domnu al țării Moldovii Pătru vo(evo), dela care sfântă mănăstire viind trimiș de acolo, și arătându-ne hrisoave atăta dela răpousatul Grigorie Ghica voevod, cât și dela domnie-sa Matei Grigorie Ghica voevoda, și dela domniia-sa Scarlat Grigorie Ghica voevoda, intru care piroforisește mărturisind, că după testaminturi ce au arătat preuții dela această sfântă biserică, dela ctitorii săi și dela alți răpousați domni, au întărit și au miluit și domniile-sale pre sfânta biserică acésta cu opt mii de aspri, și trimisul ce va veni să ia acei bani, încă să i să dé trei sute de aspri, și încă domniia-sa răpousatul Grigorie Ghica voevoda au mai adaos și pentru goștina a patru sute de oi, și păzitorii ce vor fi la acéle oi a patru preuți, ce s-or afla pe vrémi la sfânta biserică din Șchēia dela Brașov, să fie oile scutite de goștină, și păzitorii ce vor fi la acele oi să n-aiă învăluială de nice un bir. Asemene dar și domnie-mé socotindu împreună cu tot sfatul nostru, și cu blagoslovenie a patru

sfinți părinți ai țării noastre, (kyr) Gavriil arhiepiscopu și mitropolitul țării, și (kyr) Ionichia episcopul de Roman, și (kyr) Dositeu episcopul de Radauți, și (kyr) Enochent episcopu de Huși, și din toată vrere și pohta noastră, din agonisita ce néu dăruit Dumnezău, dat-am și am înoit și am întărit și dela domnie-me mila acești sfinte mănăstiri, ca să aibă a lua pre tot anul din banii ocni domnești câte opt mi de aspri, ca să fie acei bani la hramul sfintei biserici la prăznuire sfântului Necolai, și trimisului de acolo ce va veni la acești bani, încă să i să de câte trei sute de aspri; așjderé și acéle patru sute de oi, și pășitorii ce vor fi la' acele oi a patru preuți dela acé sfântă biserică încăș să fie oile scutite de goștină, și pășitorii să n-aibă învăluială de nici un bir, așjderé și pentru doo-zăci de cai, ce vor avé preuții la turmele lor, încă să fie scutiți acei cai de văcărit și de conit, când s-ar întâmpla a fi. Iar rugătorii noștri preuții dela ace sfântă biserică să fie îndatoriți a ruga pre milostiv Dumnezău, pentru sănătate domni-mele și a domni noastre și a preubiți fiilor domni-mele, și pentru ertare păcatelor noastre și a părinților noștri, iar ace mai sus arătată milă să aibă a lua pre tot anul nelipsit la luna lui Septemvrie. Dreptu acéia și după a noastră viață și domnie, pre cine Dumnezău va alege a fi Domnu și stăpănitoru scaunului țării Moldovi, din fiii noștri sau dintr-alt niam, poftim, ca să nu surpe acastă puțină milă, ce mai vartos să de și să miluască și să întăriască miluire ce am făcut domnie-me

aceștii sfinte biserici, pentru a lor vecinică pomenire. Și spre acăsta este credința a însuș domni-mele de mai sus scrisă Io Ioan Theoder vovod, și credința a preubiți fiilor domni-mele Grigorie vovoda și Alexandru vovoda, și credința a cinstiți și credinčoș boiarilor celor mari dumnélor: Manolache Costache vel logofăt, Mihălache Sturza vel vornic de țara de ȝos, Dumitrașco Paladie vel vornic de țara de sus, i Vasilie Rosātu hatman i parcălab Sucevi, i Alixandru Ipsilante vel postelnic, i Ioniță Cantacuzino vel visternic, Andronam vel spatâr, i Ștefan Sturza vel ban, i Păun vel paharnic, i Scarlat Carage vel cămărar, i Petrache Vidali vel stolnic, i Theodoran vel comis, și credința tuturor boiarilor domni-mele mari și mici. Și s-au scris hrisov acesta în Eși de *Simion Burcelă*.

In a. 7268. Aug. 15.

(L. S.)

Noi *Ioan vovoda*.

X.

**Hrisovul lui Grigorie Alexandru Voevod,
domnul Moldovei.**

Cu mila lui Dumnezeu Io *Grigorie Alexandru Ghica voevoda* domnu țării Moldaviei.

De vreme ce datorie de obștie iaste la fiește care creștin aş împărtini folosul sufletului lui cătră Dumnezeu cu milostenie și cu alte fapte bune, cu care să va învrednici celor cerești negraite vecinice bunătăți, și mai vărtos această datorie iaste la cei ce să află întru stăpânire, a arăta din cât le va fi pin putință roada dragosteii cu milostenie și cu alte faceri de bine, mai ales cătră sfintele dumnezești lăcașuri, pentru ca și în vacul de acum să să întăriască stăpânie lor de brațul preputernecului Dumnezeu, și în cel viitor fără de sfârșit vac, să dobândiască mântuire sufletelor lor. Decî dar și domnie-me având osăbită răvnă la aceste, și poftind din toată inima noastră a implini din cât ne iaste pin putință această datorie, socotit-am și pentru o svântă besărică, ce să află în țara unguriască lângă cetate Brașovului, care să numește Scheia, unde să prăznuște hramul a svântului făcătorului de minuni

arhiereu Necolai, care iaste zădită de răposatul Petru voevoda, ce au stătut stăpânitor aceștii țări, cum că să cade a ave oareș-care agiutor cu milă pentru cele trebuincoasă ale bisăricii, de vreme ce să află supt stăpânire celor răslegiț de pravoslavnică credință. Și iată pintr-acest hrisov al domniî-mele hotărâm, ca să aibă a lua pe tot anul la luna lui Săptemvrie din banii ocniî domnești opt miî de aspri, și trimisului ce va veni să e această milă, încă să-i de pe tot anul câte trei sute de aspri; așjdere și la vreme goștinii, va scuti această svântă besărică patru sute oi, a căroră păstori ca niște streini vor fi scutit de tot birul visteriei, și va scuti și doi-zăci cai de cuniță s-au de alt biru, de să va tămpla a fi vre-odată pe aceste vite. Și pentru această milă, ce am făcut domnie-me cu această svântă bisărică, rugătorii noștri preuții de acolo, să fie datori a ruga pre milostivul Dumnezeu pentru sănătate și bună stare noastră și pentru ertare păcatelor noastre, pomenindu-să în toate zălele la svântul jărtăvnece numele nostru. Și poftim domnie-me și pe alți luminaț domni, care de Dumnezeu vor fi orânduț stăpânitori aceștii țară, ca să nu străce această trebuincoasă milă, ce am făcut domnie-me cu această svântă besărică, ce mai vărtos din cât le va fi pin putință să adaogă și să întăriască, pentru a lor vecinică pomenire.

In a. 1766. Sept. 1.

(L. S.)

Io *Grigorie Ghica voevod.*

XI.

**Hrisovul lui Costandin Dimitrie Muruz
Voevod, domnul Moldovei.**

Cu mila lui Dumnezeu Noi *Costadin Dimitrie Muruz* voevod domnu țerii Moldaviei.

Să face știre, că acest hrisov al domniei-mele pentru o sfântă besărică, ce să află în țara ungu-răscă, lângă cetate Brașovului, care să numește Șcheia, unde să cinstești și să prăznuești hramul svântului și făcătorului de minuni Ierathu Nicolae, care aretându-ne epitropii aceii mănăstiri hrisoave și dela alți luminați domni, pentru mila ce-au făcut cu această sfântă mănăstire, asămine și domnie-mé m-am milostivit și am întărit și mila ce-au avut, și printr-acest hrisov a domniei mele hotărâm, ca să aibă a lua pe tot anul la luna lui Săptemvrie din banii ocniî opt miî de aspri, și trimisului ce va veni să ia această milă, încă să-i dé pe an câte trei sute aspri, care cuprinde piste tot 8300 aspri, adecă 69 lei 20 bani, și la vréme cuniții să aibă a scuti 20 cai de cunițe. Și pentru această milă, ce-am făcut domnie-mé cu sfânta besărică, rugătorii noștri preuț de acolo, datorî să fie a ruga pre milostivul

Dumnezău, pentru sănătate și bună stare noastră. Și poftim domnie-me și pe alți luminați domni, cariî din pronie dumnezăiască vor fi rânduiți în urma noastră cu domnie aceștiî țări, să nu strice această milă ce-am făcut domnie-mé cu această sfântă bisă-rică, ce mai ales adaogă și să întărească, pentru a domniilor-sale vécinică pomenire.

In a. 1779. Aug. 22.

(L. S.)

Noi *Costandin voevod.*

XII.

**Hrisovul lui *Alexandru Costandin Voevod*,
domnul Moldovei.**

Cu mila lui Dumnezeu Io *Alexandru Costandin voevod* domn țării Moldovii.

Să face știpe cu acest hrisov a domniei-mele pentru o svântă bisărică, ce să află în țara unguriască, lângă cetate Brașovului, care să numește Șchéia, unde să prăzneze hramul svântului și făcătorului de minuni ierarhu Nicolae, care numită bisărică fiind zidită din vreme vechi de fericirii întru pomenire răpousați domni ai Moldovii și de alții mai pe urmă agutorită cu celi trebuincoasă spre întimiere ei, după cum pre largu ni-am adevărit domnie-me, atât din arătările epitropilor aceștii mănăstiri, cum și din hrisoavile trecuților domni, ce s-au văzut pentru rânduiala de milă ce au avut pe anu din țara această. Rugatuni-s-au epitropii bisăricii, ca și dela domnie-me să li să întărească și să aibă asămine, decî domnie-me după cum pentru alte svinte dumnezești lacașuri cu cele ce s-au socotit a fi cu cale li-am agutorit, asămine și pentru această bisărică n-am trecut cu vedere. Și iată printr-acest

al nostru domnesc hrisov hotărăm, ca să aibă a lua pe tot anu la luna lui Săptemvrie din banii domniei opt mii de aspri și trimisul ce va veni să e această milă, încă să-i de pe anu trei sute aspri, care cuprinde peste tot optu mii trei sute aspri, adică șasăzăci și noai lei și bani 20; așijderea și la vreme slojbiî goștinii să aibă a scuti patru sute oi de goștină, ce va ave bisărica aice în Moldova, cum și păstorii ce să vor afla păstorind aceste bucate, fiind streini din țara unguriască iaraș să nu fie supărați cu nici un fel de dare, ce de toate să fie scutiți ș-apărați, pentru care sumă de oi s-au mai dat deosibită carte domniei-meli bisăricii, ca să ste la mâna păstorilor, ce vor fi la oi spre apărari. Drept acee dar poruncim domnie-me atât Dluî camaraș de ocnă, cum și slojbașilor goștinari să aveți a urma în tocma după-cum mai sus să cuprinde în hrisovul acesta. Și poftim domnie-me și pe alți luminați domni, carei din pronie dumnezeiască să vor rândui în urma noastră cu domnie la această pravoslavnică țară, să nu strice această milă, ce mai vârtos să adaogă și să întărească pentru a domniei-sale vecinica pomenire. Cătră această esti credința a însuș domniei mele Io Alexandru Costandin voevoda, și credința a prefubit fiul domniei mele Costandin voevoda, și credința a cinstiți și credincoș boerii divanului domniei-mele dumniilor: Dimitrie vel logof(ăt) de țara de gos, Gheorghii Sturza vel logof(ăt) de țara de sus, Stefan Sturza vel vor(nic), Lascarachiî Rost vel vor(nic), Iordachi Ghica vel

vor(nic), Athanasii Ramadan vel vor(nic), Costachi Rost hat(man); Iancul Carage vel vor(nic), Alexii Mişgolu vel post(elnic), Mateiu Cantacozino vel vist(iarnic), Alexandru Hangerli vel ag(ă), Vasile Costachii vel spat(ar), Iordachi Rost vel ban, Vasile Rost vel comis, Aleco Gerache vel camraş, Mincul vel pah(arnic), Ianachi Rost vel caminar, Costandin Balş vel sârdariu, Ahtohii Jora vel stol(nic), şi credinţa a tuturor boerilor noştri a mari şi mică. Scrisu-s-au hrisovul acesta la scaunul domniî-meli în oraş Iaş, întru ce dintăi domnie a noastră la Moldavie la al doile anu, de *Iordachi Lozânschiî* ot vist.

In a. 1783. Noem. 10.

(L. S.)

Io *Alexandru voevod.*

(De desuptul hrisovului e desemnat în colorî un vultur).

XIII.

Hrisovul lui *Alexandru Costandin Voevod*, domnul Moldovei.

Cu mila lui Dumnezeu Io *Alexandru Costandin voevod* domn ţerii Moldaviei.

Să faci ştire cu acestu hrisov a domniî-meli pentru o svântă bisărică, ce să află în ţara ungu-rîască, lângă cetate Braşovului, ce să numeşti Şcheia, cari numită bisărică fiind zădită din vremile vechi de fericitii întru pomenire răpousaşii domni a Moldovii şi de alţii, mai pe urmă aģutorită cu celi trebuinčosa spre întemeere după cum pre largu ni-am adiverit domnie-mé din hrisoavile vechi de miluire, ce ni-au arătat epitropii numitii mănăstiri, rugându-să ca şi dela domnie-me să li să întăriască şi să aibă asămine. Decî după cum pentru alte svinti dumnezeşti lacaşuri, cu celi ce s-au socotit a fi cu cali li-am aģutorit. Asămine şi pentru această bisărică n-am voit să rămăia lipsită de milile ce au avut, şi iată printr-acest al nostru domnesc hrisov hotărăm, ca si aibă a lua pe tot anul la luna lui Săptemvri din banii ocnei şasi-zăci şi noao lei şi bani doi-zăci, ce fac pe opt miî trii sute aspri, ce să

cuprind în hrisoavile vechi, din cari trii sute aspri este să să de cheltuiala trimisului ce va vini să e această milă, aşijdere şi pentru patru sute de oi, ce va ave bisărica acii în Moldova, să fie scutite de toţi banii goştinii, cum şi păzătorii ce să vor afla păstorind aceste bucate fiind streini din ţara ungu-riască, iarăş să nu fie supăraţi cu nici un fel de dari, ce de toate să fie scutiţi şi apăraţi, pentru care sumă de oi şi păstori s-au mai dat deosăbită carte domniî-meli aceştii bisărici, ca si ste la mână păstorilor ce vor fi la oi pentru apărare. Drept aceia porocim domnie-me atât dum(nealor) camaraş de ocnă, cu(m) şi slujbaşilor goştinari, dregătorilor ai ţinuturilor, cum şi altor zapcii ce viţi fi orânduiţi cu ori ce fel de slujbi şi porocni gpod.*) de impli-nit, de cătră taţi să să urmezi păzându-să întocma hotărâre hrisovului, şi poftim domnie-me şi pe cei din urma noastră fraţi luminaţi domni aceştii ţări să nu străce nici să surpe această puşină milă, ce mai vartos să adaogă şi să întăriască, pentru a domniilor-sali vecinica pomenire. Scrisu-s-au hrisovul acesta la scaunul domniî-meli în oraş Iaşu întru ça dintăi domnie a noastră la Moldavie în anul dintăi.

1785. Oct. 6.

Io *Alexandru voevoda.*

(L. S.)

*) domneşti.

Traducerea inscripţiei din faţa bisericeii, de de-asupra uşei.

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfintului Duch, s-au zidit această biserică din lăuntru cu cercetarea dumnezească de nişte creştini de Chr. iubitori, cu darea şi mila binecredincioşilor domni din Moldova şi din ţara Munteniei, în numele adormirei născătoare de Dumnezău şi a sfintului arhierarch şi făcător de minuni Nicolae, pe urmă în anul 7092 binecredinciosul Io Petru voevoda Cercel au văzut acest lăcaş învechit şi neîmpodobit, cu dorinţa dumnezească s-au aprins, şi împodobindu-l cu toate dumnezeuştile şi a sfinţii lui icoane, s-au făcut paraclis şi pridvor cu stîlpî, după acestea în a. 7103 iubitorul de Chr. domnu Io Aron voevod, şi acesta a urmat celor vechi bunî domnitori, zugrăvind paraclisul şi pridvorul cu dumnezeuştile chipuri ale sfinţilor prin zugrăvirî minunate, şi am făcut noi pirapul, şi de acuma pe cine D-zeu va alege să fie domnitor, acela mai mult să miluiască şi să dee de pomană lui, sa scris la a. 7107, dela naşterea lui Chr. 1598. Mai 13.

Traducerea inscripției din fața bisericei, din dreapta.

În numele Tatălui și al Fiului și al sf. Duch, s-au făcut acești 8. stâlpi după asemănarea celor 8. veacuri, în care să săvârșește viitorul: s-au început 7151. 1642.

Traducerea inscripției din fața bisericei, din stînga.

Pe această peatră a credinței au întărit Chr. biserica sa, pe care porțile iadului nu o va birui, și s-au săvârșit acest lucru: luna Sept. 15. zile, în anul 7152, dela Chr. 1643.

Traducerea cusăturilor de pe hainele domnești.

Feltonul Nr. I,
a mănăstirei înălțării de fete din Kiev igumeniia Elena a. 1748.

Feltonul Nr. II,

pe guler:

stînga:
1747

mijloc:
anul

dreapta:
igumeniia Elena

pe spinare:

Adormirea maicei Domnului.

Feltonul Nr. III.

Cina cea de taină 1748 anu, Noemvrie 2. zile a mănăstirei înălțării de fete igumeniia Elena.

A mănăstirei înălțării de fete din Kiev igumena Elena 1748 anu.

Traducerea cusăturilor de pe patrafire.

Nr. I.

A mănăstirei înălțării de fete din Kiev igumeniia Elena 1748. anu August 4.

Nr. II.

Odihnește Dómne pe răposata roaba lui D-zeu monachia igumeniia Elena a mănăstirei înălțării de fete din Kiev, fca căpitanului Iurie*) Manuilovicî.

Inscripția dela paraclisul din dreapta, din afară.

Acest paraclis ie zidit cu hramul buneî vestiri a pré curateî stăpâneî noastre născătoareî de D-zău

*) George.

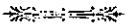
și purure fecoarei Mariei, în zilele protopopului Florei și pop(a) Radul, și pop(a) Theodor, și pop(a) Statie, și pop(a) Ioan cu ajutoriul creștinilor din oraș și streini, iară cu îndemnaré și ostenéla celui mai sus zis pop(a) Radul vici Témpe, era și gočmanî Radul Pricop și Petcu Inașu.

Anul 1733. Iul. 9. s-au pus temelîia.

Inscripția dela altar din afară, în partea stîngă.

Vo imé otța i sîna i sviatago duha amin*). Cel vřednic de laudă dumnélui jupan Hristé hagi Petrul văzând gloata norodului, care la sf. praznice nu încăpé în sf. bisérecă, cu îndemnare dumnezăiască bine au voit a o mări, făcând din temelie stranie cu trudă și oltariul, ajutând și jupănésa Mariia a răposatului jup(an) Gheorghe Lebul, socrul celui mai sus numit, în zilele prot(opopului) Radul Témpe, pop(a) Theodor și pop(a) Eustatie Gridovici, pop(a) Petcul Șoanu, Petcu Inașul i goč. Radul Duma. Iun. 1. 1740.

*) În numele Tatălui și al Fiului și al sf. Duch amin.

Inscripția pe tabla de aramă aflată în turnul bisericeii la reparare.

La anul 1749. August 30.

Intr-acăastă vréme apucându-ne ca să înoinmî turnul, am găsitî în bășica că de suptu cruce o scrisoare, scriia că s-au înoinu hierulî celî albî la anul 1651, iară acumî înoindu-lî peste totî s-au făcutî bășica poleitâ și s-au acoperitî și turînulé-tele după furîma celui mare cu ajutorința milosteniei, care au adus părinútele protopresbiterî Eustathie Gridovici dela înălțate împărătésă a Moscului Elisabeta Petrovna, fata împăratului Petru celui mare fiindî domnî în țara rumănescă Io Grigorie Ghica voevod și la Moldova Io Costanútinu Nicolae voevod, cu purútaré de grije a protoprezviterului celui mai sus numitî și alî doilé popă Radu Témpe, i popa Bucurî, i popă Dimitrie Duma și gočmanî au fostî Radulî Pricopî, i Petîcu Inașu și totî într-acestî anî s-au zidit și paraclisul dé dirépta:

1786. Sep. 1-ma s-au înoinit turnul, cruča, bășica poleitâ cu 30 galbinî și blehiul, în zil(ele) arh(i-episcopului) Gedeon Nichit(ici), prot(opopului) Gheorghe Rad(o)v(ici), popa Dum(itrie) Grid, popa Gheorghe Duma, direct(or) școlar, Dum(itru) Eustatu, gočmanî Ioan Lebul, i Radu Cătana, jurat Micul Voicul, Ioan Mărcăs (?), dascal . . . . cul (?), Pulpaș, fiind ierodîiacon Gheorghie Lebul, și psaltis didascalul Radul Duma. N. 4. (?)

Hrisov dela Aron voevod, domnul Moldovei.

Езъ имѣѣ ѿца и сына и святаго доуха Трѣницѣ святаа
единосѣннаа и нераздѣлимаа. Се азъ рабъ владыки моего
Господа Бога и спаса нашего Исуса Христа трѣицескии по-
клонникъ Иѡ Аронъ Кшесводъ и Божю милостію Госпо-
дарѣ земли Молдавскон, ѡже Господства ми благопроиз-
волихъ нашемъ благимъ произколеніемъ, чистимъ и свѣтлимъ
срѣдцемъ ѿ всеа нашего мислѣна и ѿ Бога помощіжъ и
сѣ свѣтломъ и благословеніемъ трѣхъ святитель молдав-
скихъ куръ Митрофанъ митрополитъ Гѣлчакскіи и куръ Ни-
кандръ епископъ Романскіи и куръ Мардаріе епископъ Радов-
скіи, и порекнѡвахъ Господства ми благочестивимъ и христѣ-
любивимъ свѣтѡпочившимъ прѣжнимъ господаремъ, еже съзи-
ждаше и строиша свѣтлыхъ цркви храни Божии и сншѣши
свѣтлыхъ апостоль писаніе: ктѡ оукрашаетъ свѣтлыи цркви
дѣше своѣ оукрашаетъ, въ томъ Господства ми видѣвише
нѣгде една свѣтаа црковь на прѣдградѣ Брешевстѣмъ
называется шкѣни ѿ нѣкого свѣтѡпочившаго врата Господ-
ства ми Иѡ Петръ кшесводи рекоміи черчель господинъ
еже въ земли оугрѡвляшскон, еже ѿ Господства си съз-
дана и несзвршена, въ имѣѣ святаго архіерарха и чѣдо-
творца христова Николаа. Тамъ ради Господства ми ви-

дѣише тои святые цркви создана и несвершана, въ томъ
 Господство ми въсподствовахъ ѿ всаа нашеа дшхъ и ѿ
 Бога помощѣхъ и свершнхъ и оукрасихъ я, яко называти сѣ
 и Господства ми новѣи ктитврѣ въ тои више писанѣи сва-
 тани цркви. И такожде Господство ми ѿ Бога данаго
 намъ стажанѣе оутврдихомъ сватаа црковь съ всаа оут-
 вари црковнѣи и сътворихомъ венчнѣи шрокъ, ѿ гвда до
 гвда по ѣѣ аспри, яко да въдетъ на празникъ въ храмъ
 сватани цркви, а пжтель приходѣннѣи спензи по триста
 аспри и такожде двамъ перемъ и двамъ дѣакономъ и
 четиримъ цркованникомъ и четиримъ послѣшникомъ еже
 вѣдѣти сѣжити сватѣи цркви на всѣко лѣтѣ они да
 имають ѿ Господство ми по единъ рѣдѣ шдежди, и вси
 давиле имъ платити. И такоже вы священници кого Богъ
 извереть тамо бити священници наше сватѣи цркви, мо-
 лимъ вы именемъ божіемъ яко да имате присно Бога мо-
 лити ш здравѣи Господства ми и господи Господства ми
 и богданамъ чадомъ и штрасъ Господства ми наипаче ш
 шпѣшеніе и штавленіе грѣхомъ дѣдомъ и прѣдѣдомъ и ро-
 дѣтемъ нашимъ, и ш шпѣшеніе и штавленіе грѣхомъ сватѣ-
 почившиго више писаннаго врата Господства ми Ивань Петръ
 вшевди, и да напишите и насъ въ сватѣи полѣнникъ и въ бо-
 жествнѣи жрѣтѣвникъ, и на всѣко лѣтѣ мѣсца декемвріа
 5 дни вы да имате сътворити вѣдѣнѣи и память дондеже ста-
 нетъ сватаа црковь, и въ вечеръ параклисъ и квилнѣ. Тѣе въсе
 више писанно да есть ѿ насъ сватѣи цркви непоколѣвимо
 никелиже на вѣкы вѣчнѣи. А на то есть вѣра нашеа Го-
 сподства више писаннаго мы Иѡ Аршнъ вшевди, и вѣра
 прѣвзлюбленаго и сръдчнаго сына Господства ми Богдана
 вшевди, и вѣра вѣраръ нашихъ: вѣра пана Гевргіе двр-

ника дврнѣи земли, вѣра пана креста дврника гврнѣи
 земли, вѣра пана волхонки и ризанъ прѣкляки хотинскѣи,
 вѣра пана василѣе и лѣпѣ прѣкляки немейнѣи, вѣра пана
 кондрѣ и нлѣ прѣкляки рѣманскѣи, вѣра пана . . . . .
 портарѣ сѣваьскаго, вѣра пана іане постелника, вѣра пана
 чомьртанъ снжтарѣ, вѣра пана калѣгеръ вистипарникъ, вѣра
 пана стамати столника, вѣра пана кочи чашника, вѣра пана
 тѣнасте коинса, и вѣра въсѣхъ коаръ нашихъ молдавскѣи
 вѣлинѣхъ и малихъ. А по нашимъ животѣ кто въдетъ го-
 сподарѣ ѿ дѣтихъ нашихъ или ѿ нашего рѣда или пакъ
 вѣди кого богъ извереть господаремъ бити нашеи земли
 молдавскѣи, тотъ би не порѣшилъ нашеа даание и и шстро-
 енѣ але би даль и помилувалъ съ чимъ кого богъ произволитъ
 милостива ми тотъ више прѣдреченнаа сватаа црковь. А
 на вѣлашею крѣпость и оутвржденіе тѣмъ оусимъ више
 писаннѣи велѣли есми нашеамъ вѣрномъ и почтенномъ
 волѣкринъ панъ гангорѣкъ кржчюнъ лѣгофетѣ писати и нашѣ
 печать привезати къ семъ истинномъ листѣ нашеамъ. Писалъ
 Ереміа Въсѣнѣль.

Оу тасъ, въ лѣтѣ зри, мѣсца ноямьвріа кн дни.

Hrisov dela Gheorghie Stefan vovod, domnul Moldovei.

Въ имя ѿца и сына и сватаго доуха Тршце свата
 единосщнаа и неразделимаа. Съ азъ рабъ владыки моеамъ
 Господа Бога и спаса нашеа Исѣса Христа и Тршцескѣи
 истини поклонникъ, Иѡ Гевргіе Стефанъ воев-
 да, Божіею милостію господарю земли Молдавскон, шже
 господство ми благопроизволихъ нашимъ благимъ произволе-
 нѣемъ, чистѣи и свѣтлѣи созданимъ и ѿ всаа наше

благоухотенїа, и ѿ бога помощїа, кѣпноже и съ свѣтломъ
 господства ми и съ благословенїа четырьъ свѣтителеи Мла-
 давскихъ курь Гедешнь архїепископъ и митрополитъ Сѣчавъ-
 скон, и курь Анастасїе епископъ Романьскїи, и курь Ивреста
 епископъ Хвѣшскомоу и курь Савы епископъ Радзѣцъскоиѣ.
 поревьновахъ Господство мы влгнїемъ дѣлаемъ и нашими
 пражди почивыши господары, иже помилываше и зкрѣпише
 свѣтїа цркви и монастыры. Тѣмже и господство мы ѿ
 Бога даннаго стаженїе дадохомъ и помилуахомъ свѣтїа
 црковь сзїе близъ града Брашовьскаго в земли Бгорьскон,
 что са зоветъ Шькїе, идеже есть храмъ архїерадхъ и чс-
 дотворца хрїстова Николаа, иже есть сзданна ѿ основанїе
 ѿ покойнаго Петра воеводи рекомїе Черчель и несвѣрк-
 шенна, а по томъ свѣршї са его милость Яронъ воевода, и
 наметь ради сзтвори тое свѣтїа монастырь цркви вше-
 писанимъ шврокъ ѿ милости своею, и инїи господарї такожде
 по хотенїю своемъ сзтворише тое свѣтїи цркви милость.
 Тогш ради и мы выдѣще основанїа свѣтїа цркви ѿ пра-
 вославныхъ господарї земли нашей сзтворихомъ и Господ-
 ство мы тое свѣтїи цркви обичнои шврокъ, ѿ года до
 года да имаетъ ѿ насъ по осимъ тисать аспры, да вздеть
 тыи пенези на празникъ во храмъ свѣтїа цркви, и при-
 худацимъ пжтїа по тыи пенези да дастъ са имъ ѿ го-
 сподства нашего по три ста аспры. Такожде и свѣтїи вашен
 священници, вопрошаемъ васъ яко да не вѣдемъ и мы
 забвени ѿ милостива ваша прадъ господьа Богомъ, и да
 имантї молити са Богъ о здравїе господства мы и госпожды
 господства мы и за ѿпшренїа грѣхомъ дѣдомъ и прѣдѣ-
 домъ и родителемъ господства ми, и да напишеге насъ въ
 свѣтїи поманикъ и въ вожествнїи жрѣтѣвникъ. Я тое вѣсѣ

вше писанимъ обично и шврокъ да есть ѿ насъ свѣтїи
 цркви непоколѣбимо николиже на ваки. Я по нашими жи-
 воты и господствованїе, егоже Господъ Богъ извереть
 быти господарю земли нашей Молдавьскон, да набчитъ ви
 Господъ Богъ да почтети и да зкрѣпити сеи благи швичаю
 свѣтїе цркви. Ктш елико Господъ Богъ наставитъ егш,
 того и Господъ Богъ да почтеть и да сохранитъ въ господ-
 ствѣ его милость. Я на то есть вѣра наше(го) Господства
 выше псанаго мы Иѿ Георгїе Стефанъ воеводи Кожию
 милостїю господарю земли молдавьскон, и вѣра взихъ
 волѣромъ нашихъ: вѣра пана шефана воухла великаго двор-
 ника дольнѣки земли, и вѣра пана василїа гхетмана и пар-
 калаба сѣчавьскагш, и вѣра пана давижи великаго воника
 вишьнѣки земли, и вѣра пана кирпакъ стѣрскїи и ионъ хѣбж-
 шескдль паркалаба д хотиньски, и вѣра пана епифанїа
 вѣхнншъ и константїна паркалабове немецьски, и вѣра пана
 гши паркалабъ романьскихъ, и вѣра пана елїа шепьтелича
 постелника, и вѣра пана глїгорїа рѣсѣла спжтара, и вѣра
 пана некѣлан мшгьлдѣ чашьника, и вѣра пана солмонъ
 барладанъ великомъ вистиарникъ, и вѣра пана стаматїа
 столника, и вѣра пана дарїа карабжць комиса, и вѣра пана
 хрїсокола меделничара, и вѣра взихъ вонаръ нашехъ молдавь-
 скихъ великихъ и малихъ. И на велшеи крѣпость и ствер-
 жденїа тѣмъ вше писанимъ кѣлѣки есътѣмы нашемъ
 вѣрномъ и почьтенномъ волѣрымъ панъ ионашько рѣсѣла
 великомъ мшгофеть писати и нашъ печать привесити къ
 семъ истыномъ лїстѣ нашемъ.

ѿ насъ, въ лѣтъ зрѣдъ, мѣсѣца апрїлїе є даны.

Иѿ Георгїе Шефанъ воевода.

Писаль Контжшъ.

Inscriptia de de-asupra usiei din fatia bisericii.

Бѣ намѣ ѿца и сына и свѣтаго доуха. нача сѧ и сзда сѧ
сѧ възнѣтързанїи храмъ божїемъ посѣщенїемъ ѿ иѣкыхъ хри-
стололюбивыхъ христїанъ даанїемъ и помилванїемъ благочы-
стивныхъ господарехъ ѿ молдова и ѿ влашкон земли въ имѣ
спенїю Богородицы и свѣтаго архїерарха и чудотворца ни-
колы. потомъ же въ лѣто 1747. благочыстивїи Іѡ Петръ коеводъ
Черчекъ видѣ сѧ храмъ шветшаемъ же и неукрашенъ, желанїемъ
божїемъ распал сѧ и украсивъ ѧ възсѣми божїими и свѣтыхъ
его възображенїи. и сзда помѣникъ и припрашесто стаѣпень.
по снхъ же въ лѣто 1748. христолюбивїи господинъ Іѡ Ярвнъ
коеводъ и сѧ древнїи добрыи господаремъ послѣдова въз-
вразивъ помѣникъ и припрать божїими свѣтыхъ зраковн
дивнїими писанїи и сздахмо пираль, и ѿселѣ кого вогъ
извереть господаремъ быти вѣцше да мнѣсть и дѣть въ
намѣтъ семь. писѧ въ лѣто 1748. ѿ рождество Христово
1444, маѣ бѣ.

Inscriptia din dreapta din fatia bisericii.

Бѣ намѣ ѿца и сына и свѣтаго доуха сздаше сѧ сїи
лї. ставль по подобїю осмихъ вѣкы в немже свершаетъ сѧ вѣ-
дѣрца, и нача сѧ въ лѣто: 1748 : 1444.

Inscriptia din stînga din fatia bisericii.

На сєи камень вѣри оутвърди Христосъ цркви свои
ниже врата ада не оудѣлаетъ еѧ: сѧ сверши сѧ сѧ дѣло: 1444-
ца септемвриѧ бѣ день, въ лѣто 1748. и ѿ Христа 1444.

Inscriptie de pe hainele domnestei:

Felonul Nr. I.

монастыра киеводѣвичаго вознесенскаго игѣмниѧ елена
годѣ 1748.

Felonul Nr. II.

pe guler:
stînga: mijloc: dreapta:
1747. годѣ игѣмниѧ елена
pe spinare:
спенїе богородицы.

Felonul Nr. III.

Таннаѧ Исѣсъ Христосъ вечера 1748 годѣ ноября 2 донѧ
монастыра киеводѣвичаго вознесенскаго игѣмниѧ елена.
монастыра киеводѣвичаго вознесенскаго игѣмниѧ елена
1748 годѣ.

Inscriptiile de pe patrafire.

Nr. I.

монастыра киеводѣвичаго вознесенскаго игѣмниѧ елена
1748 годѣ августа .д.

Nr. II.

Спокои господи преставлшю сѧ рабѣ божїю монахиню
игѣмнию еленѣ монастыра киеводѣвичаго вознесенскаго, дочеръ
капїтана юрїѧ манѣиловнча.